

VITENSKAPELIG
HØYSKOLE
Norwegian School of
Theology, Religion and Society

Drømmen om et rent samfunn

En diskursiv analyse av Den nordiske motstandsbevegelsens manifest «Vår vei.

En ny politikk for en ny tid».

Cathrine Andersen

Veileder: Førstelektor Øivind Bratberg, Institutt for statsvitenskap

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn,

AVH5035: Masteroppgave i Religion, Society and Global Issues (60 ECTS), Høst 2020

Antall ord: 31925

Forord

Etter den store mediedekningen av Den nordiske motstandsbevegelsens (DNM) demonstrasjon sommeren 2017, skrev jeg i 2018 et leserinnlegg for Antirasistisk senter (ARS). Bakgrunnen var en kommentar på sosiale medier fremsatt av den innvandringsfiendtlige lederen for det politiske partiet Alliansen, Hans Jørgen Lysglimt Johansen. Mitt innlegg var ment som et motsvar til hans påstand om at mennesker kan deles inn i raser. Jeg oppfattet kommentaren som et forsøk på å legitimere argumentet om at ulike menneskeraser innehar forskjellige egenskaper og at dette skaper grunnlag for å stoppe innvandringen til Norge. Jeg ønsket å undersøke slike ytringer videre og om holdninger som kommer til uttrykk på denne måten også kan spores i ulike grupperinger på ytre høyre. Utgangspunktet for mitt motsvar til Lysglimt Johansen ligger i mitt engasjement for menneskerettigheter og spesielt med et henblikk på rettigheter for minoriteter som en sårbar og utsatt gruppe i samfunnet. Dette engasjementet har bidratt til mitt valg av tema for denne avhandlingen.

Jeg vil rette en spesiell takk til Øivind Bratberg for gode tilbakemeldinger, støtte og veiledning. Det har vært til uvurderlig hjelp. Takk til MF for et godt og lærerikt masterprogram, inspirerende forelesninger og et godt studiemiljø. Takk til kjære venner og familie for all støtte og oppmuntring.

Oslo 20.12.2020

C. Andersen

Sammendrag

Denne masteravhandlingen har som formål å analysere den språklige fremstillingen som kommer til uttrykk gjennom DNMs politiske manifest og hvordan dette muliggjør og naturaliserer et brudd med det liberale demokratiet. Metoden er diskursanalyse, en kvalitativ metode der premisset som legges til grunn er at virkelighet og handlingsvilkår forstås og tolkes gjennom språket. Språket vil på denne måten både konstruere og konstituere virkeligheten. Diskurs gjenspeiler en felles virkelighetsforståelse som aktører legger til grunn for fortolkning av materielle forhold. Et spørsmål som ligger til grunn for denne masteravhandlingen er hvor ekstremposisjoner har sin forankring og hvordan disse kommer til uttrykk gjennom språket. I den pågående innvandringsdebatten utfordres de politisk aksepterte rammene. Det som har vært sentralt i denne avhandlingen er de aktørene som i noen tilfeller overskrider de aksepterte rammene som omslutter innvandringsdiskursen. Det offentlige ordskiftet rundt innvandring og integrering inneholder skarpe motsetninger både i retorikk og substans. Dette omfatter særskilt innvandrere fra muslimske land. Fra den ene kanten uttrykkes det støtte og forståelse for mennesker på flukt og et ønske om å inkludere disse menneskene i det norske samfunnet. Fra den andre rettes søkelyset ofte mot de økonomiske omkostningene innvandring har for det norske samfunnet der migranter fremstilles som økonomiske lykkejegere. I andre tilfeller fremstilles de som en trussel mot vestlige verdier som demokrati og menneskerettigheter. De betegnes som kvinneundertrykkende, barbariske voldtektsforbrytere som har til hensikt å innføre Sharia lover i Norge. Gjennom språket kommer disse motsetningene til uttrykk, og meninger kjedes sammen og forankres.

DNM er en aktør med en tydelig posisjon i innvandringsdiskursen. Med en selverklært nasjonalsosialistisk verdensanskuelse som utgangspunkt har denne bevegelsen sterke synspunkter på innvandrere med en fremmed bakgrunn. Gjennom en analyse basert på Neumann (2001) sin metode har formålet vært å undersøke hvordan bevegelsens verdensanskuelse kommer til uttrykk i manifestet gjennom eksplisitte ytringer. Hva slags bredere hvelving spennes over disse ytringene? Hva slags virkelighetsoppfatning inngår de i? I den empiriske analysen av DNMs manifest finner jeg ekstreme holdninger, basert på konspirasjonsteorier, og en aggressiv form for nasjonalisme. Innvandring er forbundet med en trussel som både er etnisk og kulturelt fundert og som det haster å gjøre majoriteten oppmerksom på. Manifestet er uttrykk for en sammenhengende kjede fra en verdensanskuelse

som systematisk tar avstand fra det liberale demokratiet og det flerkulturelle samfunnet. Globalisering og migrasjon identifiseres som trusler mot «vår» sivilisasjon. Masteravhandlingens merverdi ligger i å koble denne argumentasjonen til diskursteoretiske bidrag om meningsdannelse og til eksplisitte kulturelle strømninger som DNMs holdninger næres av.

Forkortelser

ARS Antirasistisk senter

C-Rex Senter for ekstremismeforskning Universitetet i Oslo

DNM Den nordiske motstandsbevegelsen

FMI Folkebevegelsen mot innvandring

FrP Fremskrittspartiet

HRS Human rights service

NMR Nordiska Motståndsrörelsen

PHS Politihøgskolen

PST Politiets sikkerhetstjeneste

SoO Soldiers of Odin

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Forskning på ytterliggående aktører	2
1.2	Avgrensning og problemstilling	3
1.3	Oppgavens disposisjon	3
2	Forestillinger om fellesskap	5
2.1	Innledning	5
2.2	Globalisering og innvandring	6
2.2.1	Identitetsmarkører og identitetspolitikk	7
2.3	Diskurs.....	10
2.3.1	Diskursanalyse	10
2.3.2	Diskursens materialitet	13
2.4	Nasjonalisme	14
2.4.1	Et språklig konstruert fellesskap	14
2.4.2	Nasjonalisme knyttet til rasisme	15
2.4.3	En forestilling om rasetilhørighet.....	17
2.5	Ekstremisme	18
2.5.1	Essensialisering	19
2.5.2	Konspirasjonstenkning	20
2.6	Fra diskursiv praksis til det sosiale felt	22
2.6.1	En forestilt fiende	24
3	Metode: Hvordan studere politiske ytringer som diskurs?.....	26
3.1	Valg av forskningsmetode	26
3.2	Valg av datamaterialet og innsamling av data.....	27
3.3	Gjennomføringen av analysen	29

4	Empirisk analyse	33
4.1	Presentasjon av datamaterialet.....	33
4.2	Diskursens representasjoner	36
4.3	Trusselen mot Norge	37
4.3.1	Sammenstilling av denne delen.....	46
4.4	Vi og de andre.....	47
4.4.1	Sammenstilling av denne delen.....	54
4.5	Det materielle aspektet	55
5	Hva forteller diskursanalysen?	60
5.1	Innledning: Nasjon og rase	60
5.1.1	Trusselen mot nasjonen Norge	61
5.1.2	Rasetenkning: Vi og de andre	68
5.2	Diskursens materielle dimensjon.....	75
6	Avslutning	82
6.1	Noen oppsummerende refleksjoner	82
7	Litteraturliste	85
7.1	Internettkilder	88

1 Innledning

Sommeren 2017 ble mange forferdet og provosert da DNM gikk i demonstrasjonstog i Kristiansand sentrum. Organisasjonen brukte sin ytringsfrihet til å vise sitt politiske syn og dele ut flyveblader med påskriften «Knus homolobbyen» og «Ta tilbake makten fra globalistene». Demonstrasjonen besto av omtrent 70 medlemmer, flesteparten av disse er fra den svenske grenen av organisasjonen, Nordiska Motståndsrörelsen (NMR) (Politihøgskolen (PHS) 2018, s.78-79). DNM sin tilstedeværelse i Kristiansand denne sommeren fikk stor oppmerksomhet i offentligheten og har skapt engasjement både i befolkningen og i media. Noen kaller demonstrasjonen «et gufs fra fortiden» med henblikk på andre verdenskrig og nazismen.

DNM presenterer seg selv som en revolusjonær, nasjonalsosialistisk kamporganisasjon og hevder i sitt manifest, «Vår vei. Ny politikk for en ny tid», at Norden trenger en ny politisk retning (DNM 2016, s.49). Bevegelsen stiller seg kritisk til nåværende styresett der den sosial demokratiske og liberale ideologien dominerer. Den nye retningen presenterer organisasjonen i ni punkter og det er disse punktene som danner utgangspunkt for en diskursanalytisk undersøkelse av deres politiske budskap. Bevegelsen har, i tillegg til Norge og Sverige, avdelinger i Finland. DNM fremfører sitt budskap gjennom folkeopplysning, tradisjonell gateaktivisme, torgmøter, demonstrasjoner og andre mer utradisjonelle aktiviteter og aksjoner. Slike utradisjonelle aktiviteter er for eksempel kamptrening som arrangeres som en sosial sammenkomst. Utradisjonelle aksjoner kan være at bevegelsen organiserer grupper innad i organisasjonen som får i oppdrag å henge klistremerker, med bevegelsens logo og slagord, på postkasser og dører (DNM, 2019).

DNM kan ifølge Politihøgskolen (PHS) sorteres under kategorien raserevolusjonære nasjonalsosialister, også kalt nynazister, nærmere beskrevet som klassiske høyreekstremister. I dette verdensbildet er det rase som utgjør den viktigste identitetsmarkøren og den hvite nordiske rase tillegges høyere verdi fremfor andre raser. I denne kategorien er voldsbruk et legitimt maktmiddel og den nasjonalsosialistiske ideologien utgjør et viktig utgangspunkt for deres verdensanskuelse. Dagens høyreekstreme har en til dels tydeligere ideologisk tilnærming og en mer strukturert fremtoning. I demonstrasjoner kler DNM seg ofte i hvit skjorte med slips og svarte bukser. Dette fremstår mer «stuerent» til sammenligning med den tidligere «skinhead» versjonen av nynazister som var kledd i «bomberjakker» og militærstøvler, var mindre ideologisk bevisst og i større grad opptatt av fyll, bråk og slåssing (PHS 2018 s.68).

DNM sitt virke kan også forstås i sammenheng med den svenske grenen, NMR, som har tette bånd til DNM. De deler det ideologiske fundamentet og i likhet med DNM har de sin egen internettside (nordfront.se) der de uttrykker sitt politiske budskap, arrangerer ulike aktiviteter, demonstrasjoner og aksjoner. NMR har langt flere medlemmer enn den norske grenen, de arrangerer større demonstrasjoner og har en sterkere tilstedeværelse i det svenske offentlige rom. Den norske grenen er i dag et lite miljø med rundt 40 aktive medlemmer og et litt høyere antall støttemedlemmer. Organisasjon fremstår med dette relativt svakt. Det er den svenske forgreningen som «trekker i trådene» og bevegelsen er avhengig av svenske meningsfeller for å kunne være slagkraftige (PHS 2018, s.89).

1.1 Forskning på ytterliggende aktører

Senter for ekstremisme forskning ved UiO (C-Rex) har en årelang innsats når det gjelder forskning på høyreekstremisme. I 2018 utkom en rapport *Høyreekstremisme i Norge. Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier*. Formålet med denne studien var å øke kunnskapen om omfang og utvikling av høyreekstremisme og konspirasjonsteorier og hvordan disse fenomenene kan forebygges. Høyreekstremismen i Norge har de senere årene endret karakter. Fra å være et fenomen preget av rasistiske ungdomsgjenger og nazistiske skinheads kan dette i dag knyttes til voksne personer og miljøer som opererer på internett og sosiale medier. Flere av disse miljøene er mer organiserte og bedre strukturerte enn det som har vært tilfellet tidligere. Forebyggende tiltak som retter seg mot radikalisererte personer vil derfor av aldersmessige årsaker ikke være like effektive som tidligere (PHS, 2018). Denne rapporten undersøker også hvordan høyre-radikale og høyreekstreme bevegelser de senere årene har gått fra gata til data. Aktivisme og tilstedeværelse i det norske samfunnet foregikk for 10-15 år siden hovedsakelig ute i gatene. De senere årene har dyrking og spredning av rasistiske, antidemokratiske og voldsforherligende holdninger blitt flyttet fra gatebilde til internett der ulike internettfora og sosiale medier har blitt den nye kommunikasjonsplattformen (PHS, 2018).

Forskning som har undersøkt ekstreme holdninger i en internasjonal sammenheng har vært gjort i studien til Reid Hastie, David Schkade og Cass Sunstein (2010), *When deliberation produces extremism*. Denne studien undersøker i hvilken grad diskusjoner i gruppesammenheng kan føre til mer ekstreme holdninger etter en debatt når debatt-deltagere representerer det samme synspunktet i politiske spørsmål. Grillo (2003), sin artikkel, *Cultural essentialism and cultural anxiety*, bygger på en undersøkelse av hvordan det i dagens europeiske kontekst snakkes om

kulturer. Studien tar for seg hvordan vi kan forstå det økende fokuset rundt ulike kulturer og kulturell essensialisering. Interessen for ulike kulturer, dens innhold og frykten for en svekkelse av egen kultur er til stede i store deler av det europeiske samfunnet og er økende i den offentlige debatten. Dennissen og Siebers (2015) har i sin studie, *Is it cultural racism? Discursive exclusion and oppression of migrants in the Netherlands*, undersøkt hvordan debatten i Nederland rundt innvandrere er preget av fiendtlighet, spesielt innvandrere fra muslimske land, og i hvilken grad debatten kan forstås som en form for rasisme eller kulturell rasisme. Dennissen og Siebers reiser spørsmålet om hvordan debatten påvirker muslimske innvandreres dagligliv.

1.2 Avgrensning og problemstilling

Formålet med dette prosjektet er å få mer kunnskap om innholdet i DNMs argumentasjon og det meningsfellesskapet som deres ytringer skriver seg inn i. Ambisjonen er at informasjonen og kunnskapen som kommer frem i studien kan brukes til forebygging av radikalisering. Med teoretisk utgangspunkt i teorier om diskurs og diskursanalyse, globalisering knyttet til ekstremisme, nasjonalisme og identitetspolitikk undersøker jeg bevegelsens politiske manifeste. Gjennom en diskursiv tilnærming undersøkes gruppens retoriske budskap og problemstillingen tar på denne måten utgangspunkt i DNMs politiske partiprogram¹. Etersom diskursanalyse handler om å studere mening, der mening oppstår; i språket, (Neumann 2001, s.18) har jeg valgt følgende problemformulering:

Hva slags representasjoner av nasjon og rase er bærende for DNMs politiske manifest, og hvilke praksiser muliggjøres av diskursen for å hegne om det fellesskap manifestet tegner opp?

1.3 Oppgavens disposisjon

I denne første delen redegjør jeg for bakgrunnen for valg av tema, formål med oppgaven og en avgrensning av hva det er som skal undersøkes. Kapittel to dreier seg om analysens teoretiske rammeverk og tar for seg teori om forhold og faktorer som danner grunnlag for analysen. Et godt teoretisk grunnlag er viktig for å gjennomføre en analyse. I kapittel tre gjør jeg rede for valg av datamaterialet, hvordan jeg belyser problemstillingen ved bruk av valgte metode og

---

¹ Jeg vil benytte begge begrepene, partiprogram og manifest, gjennom avhandlingen.

hvordan jeg praktisk har gjennomført analysen. Det fjerde kapitlet tar for seg analysen av det som er avgrenset som datamaterialets forankringspunkt og en oppsummering av funn. I kapittel fem diskuterer jeg problemstillingen, knyttet til funn og belyser dette ved hjelp av det teoretiske bakteppet i kapittel to. I det siste kapitlet vil jeg avslutte med noen oppsummerende refleksjoner og et mulig tema for videre undersøkelser som kan skape grunnlag for et relevant forskningsprosjekt.

2 Forestillinger om fellesskap

2.1 Innledning

Formålet med dette kapittelet er å knytte problemstillingen som skal undersøkes til relevant litteratur og terminologi. En analyse av et politisk partiprogram må settes inn i en kontekst. Teori og litteratur er avgrenset til et omfang som er hensiktsmessig for å kunne besvare problemstillingen. Dette kan forstås som den optikken som er brukt for både å analysere og drøfte manifestet. Et godt utgangspunkt for avhandlingen er også min egen faglige og kulturelle kompetanse om det høyreekstreme miljøet (Neumann 2001, s.50). For å kunne analysere hvilke diskurser om rase og nasjon som kommer til uttrykk i DNM sitt manifest vil jeg sette dette inn i en aktuell kontekst. Den aktuelle konteksten det her kan være snakk om er migrasjonskrisen Europa opplevde i 2015. Det politiske manifestet ble forfattet i 2016, og i denne tidsperioden kom det, som følge av krig og konflikter i Midtøsten, et høyt antall innvandrere fra muslimske land for å søke asyl i europeiske land. Tilstrømning av migranter er en mobiliserende faktor for høyreekstreme miljøer. Ifølge PST sin nasjonale trusselvurdering fra 2020 kan høyreekstreme og islam- og innvandringsfiendtlige aktører utnytte en økende innvandrings situasjon med det formål å styrke sin oppslutning og til å legitimere terror (PST 2020, s.20). Det er sentralt å få et overblikk over hva DNM legger til grunn for sine synspunkter og handlinger, og i hvilken kontekst dette ytres i. Med andre ord; DNM sine politiske ytringer representerer deres verdensanskuelse og kommer til uttrykk gjennom bevegelsens manifest. Hvordan dette prosjektet formes og fremstår gjennom språket er diskursanalyse egnet til å gripe (Neumann 2001, s.50-51).

De forskjellige teoretiske perspektivene jeg skisserer i det følgende tar opp i seg temaer som kan bidra til å utføre en god diskursanalyse. Disse teoretiske tilnærmingene dreier på ulike måter rundt temaet *forestillinger*. Mer spesifikt omhandler dette forestilte fellesskap, nærmere bestemt hva dette fellesskapet skal bestå i, og hvordan det avgrenses og hvilke praksiser det knytter seg til. Slike virkelighetsbilder er basert på menneskers sosiale bakgrunn og i høyreekstreme grupperinger kan disse oppfatningene dreie rundt til dels ekstreme synspunkt (Neumann 2001, s.50 og Anderson 1996, s.19-20). Jeg har på bakgrunn av dette valgt å vektlegge følgende tema i dette kapittelet:

1. Globalisering og migrasjon som kontekst for migrasjonsdebatten
2. Diskursteori som teoretisk innfallsvinkel til debatt og meningsdannelse
3. Nasjonalistisk verdensbilde som et omdreiningspunkt for innvandrings skeptisk diskurs
4. Ekstremisme og konspirasjonsteorier som kilde til særegne representasjoner innenfor denne diskursen

2.2 Globalisering og innvandring

Begrepet globalisering betegner en pågående prosess som innebærer økonomisk, politisk, materiell og kulturell forflytning i en verdensomspennende kontekst. En konsekvens av denne prosessen er at nasjonale grenser åpnes opp og at kontaktflaten mellom mennesker blir større. Med andre ord; Det oppstår forbindelser på tvers av landegrenser. Mennesker og deres kulturelle bagasje forflytter seg over landegrensene og nye kulturelle sammenhenger skapes. Slik forflytning kalles gjerne migrasjon (Østerud 1999, s.11). Den har blitt møtt med svært forskjellige reaksjoner i europeiske land som har vært gjenstand for betydelig innvandring. En slik respons har vært identitetsbasert og er gjenkjennelig i begrepet cultural anxiety. Der denne tar form av et høyre-radikalt program har den både lange røtter og en grunnleggende ny form. (Grillo 2003, s.159).

Situasjonen i 2015 satte denne problemstillingen på spissen. Migrasjonskrisen som oppsto i Midtøsten og berørte store deler av Europa i 2015 skapte både nasjonale og internasjonale utfordringer. Et høyt antall mennesker på flukt søkte seg til europeiske land med den hensikt å søke asyl. Konsekvenser som følger av slike folkestrømninger, kan være både kulturelle og økonomiske. På individ- og gruppenivå er globaliseringens kulturelle dynamikk en flersidig og sammensatt prosess. Det finnes ikke noe som heter rene kulturer. Sammensmelting av ulike kulturer har alltid funnet sted, men i dagens globaliserte samfunn er den mer intensiv og går raskere. En konsekvens av kulturelle endringer er at noen individer og grupper fremmer politiske føringer karakterisert av et ønske om kulturell renhet (Hylland Eriksen 2008, s.133-134).

De økonomiske konsekvensene som følge av migrasjonskrisen i 2015 og den økte tilstrømningen av innvandrere til Norge, kan innbefatte et økt press på den norske

velferdsmodellen. Vurderingen av de økonomiske konsekvensene er ulike, og debatten rundt dette er preget av ulike meninger. Noen mener migrasjon representerer en midlertidig økonomisk byrde, men på sikt en fremtidig ressurs for det norske samfunnet, mens andre ser på innvandring som utelukkende negativt (Stålsett 2017, s.50). I dette økonomisk perspektiv kan utfordringer som følge av migrasjon øke. Politikk som mobiliserer på vegne av én folkegruppe har som formål å beskytte egen identitet fra innblanding av mennesker med en annen identitet. Utgangspunktet for en slik mobilisering kan bygge på følelsen av marginalisering eller urettferdig fordeling av ressurser. Innvandrere som får asyl i Norge, trenger økonomisk støtte. Det kan oppleves som urettferdig at fremmede mennesker får ta del i det norske velferdssystemet (Hylland Eriksen 2008, s.175).

En slik politikk kan forstås som identitetspolitikk. Dette er politikk som forfekter etnisk og kulturell renhet, og kan på denne måten knyttes til og forstås som en konsekvens av globalisering. For deler av den norske befolkningen fremprovoserer etnisk og kulturell globalisering et ønske om å bevare det som er unikt ved egen kultur og det de opplever som sin identitet. Grupper som dyrker kulturell renhet, er preget av sterke følelser. Viktige identitetsmarkører som språk, fødested, kultur og religion kan i et globalisert samfunn føre til konflikter hvis disse gruppene føler at markørene for hvem vi er og hvor vi kommer fra er truet. I det neste vil jeg gå nærmere inn på hvilke utfordringer som kan følge av at identitetsmarkører, som en konsekvens av migrasjon, settes under press (Hylland Eriksen 2008, s.175).

2.2.1 Identitetsmarkører og identitetspolitikk

Motstand mot innvandring av mennesker fra fremmede nasjoner kan komme til uttrykk gjennom identitetspolitikk. Denne formen for politikk kan legge til rette for en splittelse i befolkningen basert på harde og uforanderlige identitetsmarkører som for eksempel rase, religion og kultur og på denne måten bidra til en negativ fremstilling av innvandrere. Et overblikk over kjerneelementene i denne type politikk kan fremstå som en relevant tilnærming for å forstå hvordan kulturell identitet og gruppetilhørighet kommer til uttrykk gjennom politiske budskap på ytre høyre (Hylland Eriksen 2008, s.172-175).

Identitet utvikles gjennom en prosess der individet utvikler en forståelse av, opplevelsen av og etablering av, hvem og hva hun eller han er. Ens identitet bidrar til at mennesker skaper en distinksjon mellom et kollektivt- oss -og de andre. Sagt på en annen måte; Identitet vil alltid stå

i en relasjon til andre. Kulturelle uttrykk som språk, tradisjoner, fødested og religion kan synliggjøre dette skillet mellom individene og tydeliggjøre hvem som tilhører *oss*. Tilhørighet er derfor en viktig faktor i identitetsprosessen (NAKU, 2018).

Ettersom tilhørighet hos individer ofte er forankret i språk, kultur, religion og fødested, kan disse, som allerede nevnt, forstås som identitetsmarkører. Tilhørighet og bakgrunn danner på denne måten utgangspunktet for hvilke sosiale grupper i samfunnet individet identifiserer seg med (Stålsett 2017, s.50). Identitet bidrar til å knytte bånd mellom individene. Forskning har vist at det er enklere å knytte bånd til andre som har den samme etniske og kulturelle bakgrunn som en selv (Scholte 2005, s.224).

Den identitetsbaserte responsen, som det refereres til i forrige delkapittel, oppstår når globaliseringen bidrar til at nasjonale grenser åpnes. Da møter den kristne, norske kulturarven mennesker med en annen kulturell opprinnelse. Det norske samfunnet blir en flerkulturell nasjon og individer med ulik etnisk og kulturell bakgrunn skal leve sammen. Spenning og polarisering karakteriserer debatten om hvordan man skal forholde seg til «de andre», der den ene fløyen i ordskifte ofte baserer seg på et ønske om et kulturelt rent samfunn. Dette kan bidra til en negativ holdning til mennesker med en fremmed bakgrunn. Dette kan beskrives som kampen om identiteten og kan fremstå som aggressiv i møte med fremmede mennesker (Stålsett 2017, s.50).

Et ønske om å bevare nasjonens opprinnelige kultur kommer til uttrykk i slike konflikter. Identitetspolitikk kan ha utgangspunkt i en opplevelse av at en gruppe individer er utsatt for marginalisering. På denne måten kan det synes fruktbart å fremheve egen etniske opprinnelse og kultur som mere verdifull enn andre kulturer. Dette er en betraktning som er fremtredende i mange av dagens europeiske land og har økt i omfang som følge av innvandringssituasjonen i Europa de senere årene. Europeere har siden kolonitiden ansett egen kultur (og rase) som mere høyverdig enn østlige kulturer. Politiske aktører, både i en norsk og europeisk sammenheng, gir uttrykk for at mennesker fra den østlige verden har en kultur som i mange tilfeller knapt kan kalles «kultur». Fremmede kulturer hevdes å være preget av en usivilisert fremferd og har ofte blitt omtalt som primitiv og barbarisk. Det er en beskrivelse av andres kultur som kan bidra til å avhumanisere mennesker. Dette kan refereres til som «cultural anxiety» (Grillo 2003, s.159).

Frykten for tap av egen identitet som er bygget på nasjonens opprinnelige kulturelle uttrykk kan gi seg utslag i et ønske om et homogent samfunn der kulturell renhet preger befolkningen. Dagens norske og europeiske politikere fra ytterliggående partier har en tendens til å begrunne motstanden mot migranter som et forsøk på å forsvare den europeiske sivilisasjonen mot globalisering, innblanding av fremmede kulturer og økonomisk ruin som følge av innvandring. Denne formen for motstand bygger i stor grad på fremmedfrykt (xenophobia). Fremmedfrykten kommuniseres gjennom innvandringsdiskursen. I en europeisk sammenheng er bruken av ord som *purity* og *danger* representativ for denne frykten utgjør en dominerende faktor i diskursen. Frykten for at den europeiske sivilisasjonen skal forurennes av mennesker fra fremmede kulturer kommer til uttrykk gjennom språket, og dette kan bidra til å påvirke den europeiske befolkningens synspunkter på innvandrere. I både det norske og det europeiske ordskifte er det frykten for islam som dominerer debattene. Islam fremstilles som en undertrykkende religion og en voldelig kultur som utgjør en trussel mot den europeiske sivilisasjonen (Grillo 2003, s.166).

Identitetspolitikk i en ekstrem form kan fremheve at kulturell renhet er et nødvendig grep for å bevare den europeiske (nordiske) sivilisasjonen, som omtales som unik for den etnisk nordiske befolkningen. Dette er betraktninger som noen ganger fører til at man er villig til å ekskludere minoriteter fra et ressurssterkt samfunn. Ofte betegnes slike betraktninger som identitetspolitikk nedenfra karakterisert av politisk motiverte grupper som kjemper mot kulturell globalisering. Organisasjoner som forsøker å styrke den kollektive ideen om en slik form for kulturell renhet er på fremmarsj i Europa (Hylland Eriksen 2008, s.172-175).

Identitetspolitikk og kollektiv identitet må også ses i et bredere perspektiv. Dette har sammenheng med at sentrale samfunnsinstitusjoner kan bidra til opplevelse av tilhørighet. Identitet er derimot ikke bare tuftet på et institusjonelt fellesskap og identitetsmarkører, men følelsen av tilhørighet skapes, opprettholdes og forandres i den kollektive diskursen. En tredje måte identitet utvikles på skjer derfor gjennom språket og på hvordan *vi* og *de andre* omtales i den offentlige samtalen. Eksempler på slike samtaler er hvor mange som skal få komme til landet, om det er for mange fra ett land og at noen områder kan dermed få en større andel innvandrere enn etnisk norske nordmenn. Denne samtalen sier noe om hvem og hva som utgjør *vi* og forutsetter også derfor at noe eller noen er annerledes (Dyrendal, 2006). Offentlige samtaler kan forstås som diskurser, måter å snakke om verden og virkeligheten på. Samtaler

som en diskurs, kan ses som en språklig måte å gjøre verden virkelig på -eller sagt på en annen måte: virkeligheten skapes i språket.

2.3 Diskurs

Det finnes flere ulike retninger og teorier innenfor det diskursanalytiske feltet. Gjennomgangen her trekker særlig på Neumann (2001), Jørgensen & Phillips (2013), samt hovedbidraget til Fairclough (1992) innen kritisk diskursanalyse. I det følgende redegjør jeg for diskursteori generelt og spesielt den retningen som er brukt i denne undersøkelsen. Jeg har valgt å støtte meg på Neumanns diskursive tilnærming og fortolkning av diskursbegrepet, teoretisk og metodisk. I denne delen vil jeg redegjøre for Neumanns teori, men det konkrete forskningsopplegget gjør jeg rede for i metodekapittelet. Der vil jeg beskrive hvordan jeg har brukt metoden til å belyse problemstillingen.

Diskursanalyse har i denne oppgaven som formål å studere språkbruk og språklige sammenhenger i den norske innvandringsdiskursen. Meningsbrytning i samfunnet hviler på forforståelser og tolkningsrammer som er kollektive. Diskursanalysen setter seg fore å kartlegge disse rammene som gir mening og retning til det som ytres. Ofte er fokuset rettet mot betydningen som tilskrives bestemte ord og begreper- i debatten om innvandring og det flerkulturelle samfunnet er begreper som identitet, fellesskap og bærekraft åpenbare kandidater. Diskursanalyse vil også typisk rette fokus mot hva slags praksiser som synes «naturlige» ut fra en felles diskursiv forankring (Jørgensen & Phillips 2013, s.13).

2.3.1 Diskursanalyse

Felles for ulike varianter av diskursanalyse er at begrepet favner om både en teori og metode. Både teorien og det metodiske apparatet er omfattende, uten at dette legger begrensninger på den som ønsker å bruke diskursanalyse. Når noe fremstår som innlysende eller en sannhet i en diskurs kan det være av interesse å undersøke hvordan eller hvorfor dette fremstår slik (Jørgensen & Phillips 2013, s.12-15).

Diskursanalyse handler om å studere mening der den oppstår, i språket. Språket er et sosialt system som danner grunnlag for menneskers liv. Språket i form av tekst kan bidra på samme måte. Analyse av det språklige i en tekst kan gi kunnskap om hvilke forestillinger som ligger til grunn for teksten. Det vil derfor være av interesse å analysere det politiske manifestet for å

få en innsikt i hvilke forestillinger DNM legger til grunn for sitt politiske ståsted. Hvordan disse forestillingene skapes avhenger av den sosiale konteksten forestillingene oppstår i. En slik tekst kan bidra til å skape virkelighet for et politisk formål. Teksten bidrar igjen til å opprettholde forestillingen som lå til grunn for teksten (Neumann 2001, s.18-20).

Kampen om ordene som beskriver verden er pågående (Neumann 2001, s.21). Kunnskapen om diskursteori kan derfor gi noen redskaper for å undersøke hvilken betydning språket som brukes i den høyreekstreme diskursen har for hvordan bevegelse på ytre høyre oppfatter omverden. Disse virkelighetsoppfatningene kan bidra til å skape grunnlag for det sosiale liv og legges til grunn for videre handlinger. (Jørgensen & Phillips 2013, s.72 & s.28). I det neste vil jeg gjøre rede for Neumann sin tilnærming til diskursanalyse.

En diskursanalytiker er ikke først og fremst opptatt av hva verden består av (ontologi), men hvordan ting blir til og fremstår slik de gjør (epistemologi). Sagt på en annen måte: en analyse kan bidra til å undersøke hvordan oppfatninger om verden blir konstituert og reproduisert gjennom kollektive språklige praksiser (Neumann 2001, s.14). Dette perspektivet på språk som konstituerende for virkelighet ligger til grunn når Neumann viser til diskurs som «et system som kan frembringe utsagn» (Neumann 2001, s.17).

En tekst skapes i samspill med andre tekster. For å kunne forstå og tolke en tekst eller en ytring, er det avgjørende å ha kunnskap om hvilken kontekst teksten både er produsert i og kommunisert gjennom, samt hvilke tidligere, betydningstilskrivende tekster som den henviser til. Særlig bør oppmerksomhet rettes mot de sosiale omstendighetene teksten oppstår i. Kontekst er et samlebegrep for det som omslutter teksten, og kan fortelle noe om hvilke ideer og syn på verden aktørene handler ut fra, som for eksempel synet på ulikheter mellom mennesker og innvandring på tvers av landegrenser. Tekst, kontekst og språk kan med andre ord avdekke den tenkemåten og de holdningene tekstene bygger på og som danner grunnlag for det virkelighetsbilde individene lever i (Neumann 2001, s.18-20).

Virkelighetsbilder kan også beskrives som representasjoner, og dreier seg om hvordan verden fremtrer for mennesker på ulikt vis. Bakgrunnen for dette verdensbilde kan forklares med hvilke kunnskap, erfaring og kultur de ulike aktørene besitter. Et eksempel kan være et verdensbilde sett i et nasjonalsosialistisk perspektiv der mennesker har ulik verdi, basert på kulturell, etnisk og rasemessig bakgrunn. Forskjellige representasjoner av virkeligheten kan ha en forbindelse

til hverandre gjennom språk og tekst og kan være en del av den samme diskursen (Neumann 2001, s.57-60).

De ulike diskursanalytiske retningene har alle en forankring i sosialkonstruktivismen og dens oppfattelse av språkets betydning. Denne måten å oppfatte språkets betydning på har sin opprinnelse i strukturalistisk og poststrukturalistisk språkteori om at individets tilgang til virkeligheten alltid går gjennom språket (Jørgensen & Phillips 2013, s.11). Språk formidler aldri en nøytral virkelighetsbeskrivelse, men er preget av bestemte ideer. Individets forståelse av virkeligheten spiller en viktig rolle når tekster produseres og reproduseres (Jørgensen & Phillips 2013, s.86).

Representasjoner er sosialt reproduserte fakta, og disse må fremmes igjen og igjen. Slike virkelighetsbilder blir re-presentert og får derfor en viss tyngde i diskursen. I det som omtales som en inventarliste over de representasjonene som finnes i denne valgte diskursen vil det dreie seg om hvilke virkeligheter som presenteres eller re-presenteres i lik form eller med endret innhold (Neumann 2001, s.33). Diskursen kan også endre seg som en følge av dynamikken mellom representasjonene. Dette kan ses som en re-visjon, at noe blir sett på nytt, og en ny re-presentasjon, et virkelighetsbilde som blir presentert på nytt (Neumann 2001, s.60-61).

Institusjonalisering er en form for formalisering av en rekke ytringer, holdninger og meninger innad i en organisasjonen. Dette utgjør en normgivende faktor som påvirker individets oppførsel og tenkemåte som på denne måten blir preget av institusjonens virkelighetsforståelse. Det trenger ikke nødvendigvis være snakk en formell institusjon, det kan være en praksis som blir institusjonalisert innad i et bestemt miljø. En institusjonalisert representasjon eller praksis utgjør en posisjon i diskursen (Neumann 2001, s.33).

Den språklige vendinga som traff samfunnsvitenskapene på 1970- og -80 tallet bidro til at forskere og filosofer, i større grad enn tidligere, vektla språkets betydning for konstruksjon av virkeligheten. Språket skaper virkeligheten, snarere enn bare å gjenspeile den. En diskursanalyse som kun undersøker språkets betydning for individers virkelighetsoppfatninger, mister av synet det som kan beskrives som diskursens materialitet. Diskursen får en materiell betydning når diskursen regulerer, påvirker og skaper den sosiale samhandlingen mellom individene. En felles diskurs legitimerer og gir retning til bestemte oppfatninger og den

«naturaliserer» bestemte praksiser, i det disse fremstår som rettmessige, rimelige eller nødvendige. (Neumann 2001, s.80).

2.3.2 Diskursens materialitet

En diskursanalyse vil derfor også ha som formål å undersøke hvordan det eksisterer en rekke handlingsbetingelser for det talte og gjorte. Gjennom en analyse av diskursen kan man dermed undersøke hvordan et gitt utsagn aktiverer en serie sosiale praksiser og hvordan utsagnet bekrefter eller avkrefter disse praksisene. Analyse skal først og fremst gi oss innsikt i hva som ligger til grunn for teksten, og som teksten bidrar til å opprettholde (Neumann 2001, s.81-83).

En diskursanalyse kan vise til hvordan diskursen kan sette i gang sosiale praksiser. Den språklige praksis påvirker og skaper sosial praksis, som igjen bidrar til å opprettholde den språklige praksis. Begge disse har en gjensidig innvirkning på hverandre. Forholdet mellom diskurs og materialitet bygger på hvordan den sosiale verden skapes. Diskursen består dermed ikke bare av det talte og skrevne ord, men den består også av en samhandling i individers sosiale liv. Språk skaper mening, men språket bidrar også til interaksjon mellom individer, handlinger og sosiale praksiser. Sosial praksis bidrar til å opprettholde diskursen og kalles regulariteter (Neumann 2001, s.83).

En diskurs består av et antall utsagn som danner betingelsene for individers virkelighet. Den kan på denne måten forstås som konstruksjonistisk. Det betyr at diskursen ikke alene skaper mening, men den bidrar til å skape den sosiale virkeligheten, den er ikke bare en avspeiling av den. Den er derfor ikke bare ord, tekst eller tale, men er i seg selv materiell og er forbundet med institusjoner og praksiser. Denne materielle forankringen gjør diskursen motstandsdyktig mot endringer (Neumann 2001, s.83).

Normann Fairclough (1992) sitt bidrag til diskursteori omhandler hvordan språket bidrar til å konstruere det sosiale liv og bygger på begrepene diskursiv praksis og sosial praksis (det non-diskursive). Den diskursive praksis skaper den sosiale praksisen, som kan forstås som ulike aktiviteter og handlinger. Slike sosiale praksiser bidrar igjen til å opprettholde den diskursive praksis. Dette konstituerer alle dimensjoner i sosiale sammenhenger, og skaper både direkte og indirekte sosiale strukturer i samfunnet. Den sosiale praksis har betydning for hvordan virkeligheten oppfattes og setter i tale den diskursive praksis. Disse to elementene har ifølge Fairclough en gjensidig påvirkning (Fairclough 1992, s.64).

Fra et diskursperspektiv vil jeg i det neste delkapittel gripe an hvilken innvirkning nasjon som identitetsmarkør har for synet på mennesker med en fremmed bakgrunn og hvordan dette kommer til uttrykk i ulike politiske ytringer. Et sentralt begrep i denne delen er «imagined communities». Med andre ord: Et forestilt fellesskap. Språket som brukes i innvandringsdiskursen kan bidra til å skape og opprettholde et bestemt syn på innvandrere som kan påvirke den norske befolkningens holdninger og synspunkt

2.4 Nasjonalisme

2.4.1 Et språklig konstruert fellesskap

DNM sine ytringer har utgangspunkt i en nasjonalsosialistisk verdensanskuelse. Det kan være hensiktsmessig å undersøke på hvilken måte nasjonalisme, sett fra et vitenskapelig perspektiv, innvirker på diskursen om innvandrere fordi et nasjonalistisk utgangspunkt i en politisk sammenheng kan gi seg utslag i en innskrenkning av premissene for hva som knytter mennesker sammen i en nasjon. Språklig sett kan dette dreie rundt en vurdering av andre mennesker som mindreverdige og retorikken kan fremstå ekskluderende (Østerud 1999, s.163).

En nasjon skapes, næres og justeres gjennom språket. Som vist til over er bruken av identitetspolitikk et element som kan bidra til dette. Politiske aktører som gjennom språklige grep setter søkelyset på det som er antatt å være typiske identitetsmarkører for det norske fellesskapet, skaper på denne måten en kollektiv oppfatning av hvem som tilhører nasjonen. Dette kan bidra til å ekskludere mennesker med en annen bakgrunn. På denne måten blir nasjon som identitetsmarkør en diskursiv ressurs som mobiliseres gjennom språklig praksis. De senere årene har europeiske land fått et oppsving i anti-globalisering. Som en følge av dette, spesielt i tilknytning til innvandring fra fremmede nasjoner, kan kollektive virkelighetsoppfatninger skape en form for felles front mot de endringene som følger av innvandring. De ulike identitetsmarkørene som skaper tilhørighet innenfor dette fellesskap, blir mer fremtredende i en globalisert verden der mennesker blir mer synlig i forhold til hverandre (Scholte 2005, s.225 og Østerud 1994, s.15-16).

I en politisk nasjon betegner begrepet *demos* tilhørighet til en stat basert på den statlige rammen som har folkelig oppslutning rundt institusjoner, styresett og beslutningsregler. I denne

nasjonen er det plass til mennesker med ulik etnisk bakgrunn, språk og kultur og det er samfunnsinstitusjonene som er bindeleddet mellom mennesker (Østerud 1994, s.20).

Innenfor den kulturelle nasjonen, *ethnos*, er det andre kriterier for hva som beskrives som bindeleddet mellom individene. Her skilles det mellom ulik kulturarv, historiske tradisjoner, religiøs tilhørighet og hvilket språk som opprinnelig har betegnet nasjonen. I en kulturell nasjon har begrepet *ethnos* et subjektivt innhold der noen særtrekk velges ut, tolkes og rendyrkes inn i en kulturell kontekst. Slike særtrekk kan være språk, religion, etnisk opprinnelse eller det kan være fellesskapets historie. I enkelte grupperinger som beveger seg i en mer høyreekstrem retning, er språket som brukes om innvandrere med en fremmed bakgrunn preget av slike etnosentriske kriterier med den hensikt å ekskludere disse menneskene fra det norske fellesskapet. På denne måten oppstår det, gjennom språket, et konstruert felleskap og en slags forestilling om at de nevnte særtrekkene bør være en avgjørende faktor for tilhørighet i nasjonen (Østerud 1994, s.20).

Innvandring til Norge skaper et fellesskap av ulike etniske særtrekk, og konfliktnivået kan øke innenfor et slikt fellesskap der disse grupper må forholde seg til hverandre. Dette kan føre til motreaksjoner fra de menneskene som har sin opprinnelse i det norske samfunnet. I det neste vil jeg gå nærmere inn på at en slik reaksjon kan være økt nasjonalisme (Østerud 1999, s.163).

2.4.2 Nasjonalisme knyttet til rasisme

En økende grad av nasjonalisme finnes i grupperinger som befinner seg ytterst mot høyre. Nasjonalist er en mer bestemt betydning av begrepet nasjonalisme og har i etterkrigstiden vært nært knyttet til høyreekstremisme og nynazisme. Nasjonalsosialismen sitt opprinnelige idégrunnlag innebærer i grove trekk en aggressiv og rasebasert nasjonalisme; Rasisme. Nasjonalsosialismen bygger på ulike teorier om rase- og blodsrenhet som betyr at kampen mot ulikhet og et ønske om en ren nasjon bestående av individer med den samme etniske opprinnelse er en sentral sak (Østerud 1999, s.163).

Rase som grunnlag for rasisme har i nyere tid mistet mye av sin legitimitet. Etter Holocaust og innføring av raselover i USA har ikke den biologibaserte ekskluderingsstrategien fått det samme fotfeste i vestlig sammenheng. Rasisme som et fenomen har i nyere tid endret innhold. Den nye formen for rasisme er i større grad basert på kulturelle, religiøse og etniske kjennetegn. Rasismebegrepets innhold er i en europeisk sammenheng nært knyttet til innvandring av

mennesker med en fremmed religion og kultur. I dagens politiske ytringer om migrasjon er det en økende tendens til at disse ytringene bærer preg av en underliggende rasistisk språkbruk om innvandrere, og spesielt de som kommer fra muslimske land. Sagt på en annen måte; Det som preger språkbruken i det offentlige og politiske ordskifte er ikke en direkte motstand mot mennesker med en mørkere hudfarge, men snarere en motstand mot mennesker med en annen kulturell, etnisk og religiøs bakgrunn (Dennissen & Siebers 2015, s.472).

I sammenheng med den økende graden av anti globalisering i en europeisk kontekst, kan dette forstås som en ny form for nasjonalisme. Den nyttiggjør seg av diskursen rundt innvandring der retorikken sentrerer rundt kulturelle og religiøse skillelinjer, fremfor den biologisk baserte. I studien til Dennissen & Siebers fra 2015 ser forskerne på slektskapet mellom biologisk basert rasisme og den kulturelle- og religionsbaserte. Den kulturelle- og religionsbaserte rasismen kan i noen tilfeller se ut til å dekke over den biologiskbaserte rasismen. Dette fordi det kan synes som at ekskludering av mennesker primært rammer de individene som har sin opprinnelse fra den østlige delen av verden der hud-, hår- og øyefarge skiller dem fra individer fra vestlige land, og i tillegg har en annerledes kulturell og religiøs bakgrunn. Dette kan forstås som at kultur og religion er et vikarierende motiv for å diskriminere. Begge disse formene for rasisme kan føre til den samme type ekskludering og undertrykking, men forskjellen er at det rettferdiggjøres ved å peke på kulturelle og etniske ulikheter, og ikke biologiske forskjeller (Dennissen & Siebers 2015, s.472).

Denne forestillingen av hva et fellesskap skal bestå i kan bidra til å redusere mangfoldet i samfunnet. Det er den samme gamle ekskluderingsstrategien, men den legitimeres ved å peke på ulike kulturer, religioner og opprinnelse som mulig trussel mot nordiske land. Rasisme som bygger på kulturelle og religiøse ulikheter kan føre til en like alvorlig form for rasisme, som den varianten av rasisme som er basert på biologiske forskjeller² (Dennissen & Siebers 2015, s.472). En forestilling om hva et fellesskap bygger på kom også til uttrykk i den tyske nasjonalismen før og etter annen verdenskrig, og var en form for ekstrem nasjonalisme. Et spørsmål tyske filosofer reiste dreide seg om hva det var som gjorde et folk særegent og

---

² Dennissen & Siebers peker på i sin konklusjon at det ikke finnes belegg for å likestille disse to formene for rasisme fullt og helt. Ofrene for rasisme som deltar i denne studien deler i stor grad den samme opplevelsen av ekskludering og undertrykking, men det betyr ikke at disse to opplevelsene av rasisme er helt den samme. De historiske aspektene må ses som en forklaring på disse ulikhetene (Dennissen & Siebers 2015, s.483).

enestående. Det måtte være nasjonens kultur, slik kulturen kom til uttrykk i tradisjoner, språk, kunst og litteratur (Østerud 1999, s.146). I den neste delen vil jeg gå nærmere inn på begrepet artefakter. Begrepet kan bidra til å belyse hvordan observerbare kulturelle uttrykk som for eksempel tekst, språk og adferd i en kultur kan oppsummeres som nasjonens kulturelle uttrykk. Språket er et sosialt system som danner grunnlag for individers levekår og slike observerbare kulturelle symboler formidler informasjon om hva som kan være spesifikke kjennetegn i en bestemt folkegruppe (Anderson 1996, s.18).

2.4.3 En forestilling om rasetilhørighet

En homogen befolkning er et relevant element i rasetenkning. Det som står sentralt er ytringer som baserer seg på hvite, nordiske mennesker som en overlegen rase. DNM skisserer i sitt manifest flere grep for å bevare den hvite nordiske rase ren og i manifestet kommer dette til uttrykk som en ny politisk retning (Bangstad & Døving 2015, s.27).

I diskusjonen om rase på ytterste høyre baserer språkbruken seg i stor grad på ideen om at det finnes observerbare kulturelle uttrykk som er spesifikke for et eget folkeslag innenfor et geografisk område. Dette var også en kollektiv virkelighetsoppfatning før og under annen verdenskrig. Denne oppfatningen ble kommunisert gjennom språket og kom ofte til uttrykk som nazistisk propaganda. En holdning om at den overlegne nordiske kulturen må bevares for all fremtid, kommer også til uttrykk i dagens innvandringsdiskurs i flere ytterliggående miljøer. Slike miljøer tar til orde for å ekskludere mennesker med et annet opphav enn det nordiske, og enkelte aktører mener at individer med en annen etnisk, kulturell eller rasemessig bakgrunn vil svekke de enestående nordiske genene. Et viktig nøkkelbegrep rundt slike holdninger er derfor forestilling. En forestilling om hva som binder mennesker sammen og gir individer verdi. Det viser til en idé om at lik kulturell og rasemessig bakgrunn blant individer er viktig for å opprettholde en bestemt folkegruppe som overlegen (Østerud 1999, s.146 og Anderson 1996, s.19).

Nasjonalister i dagens høyreekstreme miljøer kan, som allerede nevnt, synes å hente inspirasjon fra den tyske nasjonalismen rundt annen verdenskrig. En viss støtte fra dagens høyreekstreme grupperinger knytter seg til «raseforskning» og etablering av rasens tilhørighet og dette kommer også til uttrykk i enkelte politiske partiers kommunikasjon. I et forestilt fellesskap der den kollektive identiteten står sterkt kan det gjennom en slik type kommunikasjon oppstå en mer

ekstrem kamp mot ulikhet og mangfold. Høyreekstremister forfekter ideen om en ren nasjon der ulikhetene viskes bort og denne formen for rasetenkning som direkte hegner om biologiske forskjeller er fremdeles utbredt i enkelte høyreekstreme grupperinger, om ikke i like stor grad som tidligere (Bangstad & Døving 2015, s.27).

Bevaring av den nordiske rasen kan dermed i nyere tid også komme til uttrykk som en sentral kamp. Politiske aktører på ytre høyre taler for at mennesker med innvandrerbakgrunn bør unngå å stifte familie med mennesker som tilhører den nordiske rasen. Det er flere politiske aktører som i stor grad bygger sin politiske virksomhet på denne familiepolitikken. I nazi Tyskland ble mennesker som hadde de gode genene oppfordret til å produsere barn. På samme tid ble mennesker med det tyske forskere kalte defekte arvelige gener, frarådet å få barn. Oppfordringen om at menneskelig reproduksjon skulle foregå innenfor egen rase skulle bidra til å forbedre gen bassenget. Motivasjonen bak den tyske rasismen som en ekskluderingsstrategi var å sørge for at den ariske rasen skulle bidra til å skape det perfekte mennesket (Glover 2012, s.322). I den neste delen vil jeg sette søkelys på hvor virkelighetsoppfatninger som danner grunnlag for rasisme og diskriminering kommer fra. Synspunkter om innvandrere som skiller seg fra det som kan oppfattes som det normale, kan ha sitt utspring i teorier om ekstremisme.

2.5 Ekstremisme

Synspunkter som baserer seg på ekstreme holdninger fører til en bestemt måte å snakke om og forstå verden på og innebærer en bestemt type språkbruk. I ytterliggående bevegelser fremstilles innvandrere fra fremmede kulturer som en trussel mot det nordiske samfunnets verdier og levemåte gjennom språket som benyttes. Denne måten å snakke om migranter på vil på dette viset ha en betydning for menneskers syn på innvandrere fordi språkbruken både konstruerer og opprettholder individers virkelighetsbilde. Med andre ord; befolkningens oppfatning, holdninger og synspunkter på innvandrere vil påvirkes av denne formen for ytterliggående språkbruk. I det følgende vil jeg gi en oversikt over hva ekstreme virkelighetsoppfatninger innebærer, og hvilket teoretisk grunnlag slike oppfatninger baserer seg på.

Et kjennetegn på ekstremisme er en oppfatning av virkeligheten som står i kontrast til det kunnskapsbaserte samfunnet som det norske levesettet i stor grad lener seg på. Dette er kunnskap som er forankret i vitenskapen. Ekstreme virkelighetsoppfatninger anerkjenner ikke kunnskap basert på vitenskapelige fakta. Ekstremister forankrer sine synspunkter i

pseudovitenskap, fordommer, stereotypi eller konspirasjonsteorier og nettopp dette utgjør kjernen i en ekstrem diskurs. Ytterliggående holdninger som baserer seg på fordommer eller stereotypi, og som ligger langt utenfor det som kan omtales som normalt, kan beskrives som ekstreme. Når høyreekstreme aktører ikke anerkjenner vitenskap som et gyldig faktagrunnlag, vil mangelen på anerkjennelse av vitenskapsbasert kunnskap komme til uttrykk gjennom et politisk partiprogram. Det er her de ekstreme holdningene kommer til syne (Gule 2012, s.30). Begrepet essensialisering omfatter holdninger som bygger på fordommer. Dette kan rette seg mot innvandrere eller mennesker med en annen kulturell bakgrunn enn det den opprinnelige befolkningen i en nasjon har. Slike fordommer er ikke et nytt fenomen, men har tatt en ny form i dagens samfunn. Dette innebærer å definere et fenomens vesen basert på et mangelfullt grunnlag. Jeg vil i den neste delen se nærmere på begrepet. Et sentralt aspekt er hvordan essensialisering kan bidra til å skape et virkelighetsbilde av innvandrere som kan få betydning for hvordan de fremstilles for eksempel gjennom media (Gule 2012, s.49).

2.5.1 Essensialisering

Kulturell essensialisering bygger på en bestemt forestilling om hva som definerer befolkningens kultur innenfor et territorielt avgrenset område, en nasjon. Det kan være ulike kjennetegn som for eksempel språk, tradisjoner og religion. Kulturell essensialisering betyr at disse kjennetegnene er sentrale for en bestemt del av befolkningen og som har til hensikt å tydeliggjøre hva som skiller dem fra andre mennesker. En bestemt oppfatning av hva som skal definere befolkningens kulturelle uttrykk bidrar til å ekskludere innslag fra andre kulturer og svekker mangfoldet i nasjonen. Grensene for hva som kan kalles «nasjonens kultur» blir i dette perspektivet tydelige og skaper ikke plass for andre kulturelle uttrykk enn det som blir oppfattet som nasjonens kultur (Grillo 2003, s.158).

Mennesker fra muslimske land blir gjennom media ofte fremstilt som en homogen gruppe som uttrykker støtte til terrorisme, en voldelig ideologi og undertrykking av kvinner. I de tilfellene der det skjer en kriminell handling, som voldtekt eller terrorisme, fremhever media og politikere gjerningspersonenes bakgrunn *hvis* de kommer fra et muslimsk land. Det samme skjer ikke i like stor grad i de tilfellene der gjerningspersonene er av norsk eller europeisk opprinnelse. Dette kan gi et inntrykk av at alle muslimer er kriminelle eller terrorister og bidrar på denne måten til å gi et negativt og unyansert bilde av muslimer. I tilfeller der én eller flere muslimer begår kriminelle handlinger, vil man på generell basis holde «alle muslimer» ansvarlig for

lovbruddet. Dette kan føre til en oppfatning i samfunnet om at kriminalitet og terrorhandlinger er det som utgjør essensen i muslimske mennesker (Dennissen & Siebers 2015, s.480). Påstander som kommer frem på denne måten bygger på et svakt faktagrunnlag og manglende kunnskap om muslimer og deres liv (Gule 2012, s.49).

Menneskeraser har i en historisk kontekst vært utsatt for essensialisering som innebærer påstander om at ulike raser har forskjellige egenskaper. Jøder før og under annen verdenskrig ble utsatt for stereotypiske beskrivelser, basert på blant annet konspirasjonsteorier, som gikk ut på at de blant annet var en slue rase som hadde som mål å overta verdensherredømme. Disse konspiratoriske og stereotypiske beskrivelsene skulle bidra til å legitimere holdningene om at jøder utgjorde en trussel. Av den grunn ble jødene plassert nederst i det sosiale hierarkiet og dette skapte en oppslutning rundt jødene som et felles hatobjekt (Gule 2012, s.50 og Thorsen 2014, s.18). Jeg vil i det følgende gripe an hvordan konspirasjonsteorier kan bidra til en spesifikk form for tenkning der utgangspunktet ligger i å avvise den offisielle forklaringen på migrasjonsutfordringen, og heller presentere en alternativ forklaring. Denne måten å tenke på kan komme til uttrykk gjennom språket i de ulike diskursene knyttet til innvandring.

2.5.2 Konspirasjonstenkning

DNMs syn på ulike samfunnsproblemer baserer seg i stor grad på konspirasjonsteorier. Slike teorier kan bidra til å gi en enkel forklaring på komplekse utfordringer og kan ofte knyttes til premisset for innvandrings- og integreringspolitikk. Vitenskapelig forankret teori om konspirasjonstenkning kan bidra til å sette søkelyset på i hvilken grad konspirasjonsteorier påvirker de ulike diskursene knyttet til innvandring av ikke-vestlige mennesker (Popper 2002, s.352).

I denne avhandlingen søker jeg å kartlegge og forstå meningsinnholdet i DNMs politiske budskap. Konspirasjonsteorier som gir enkle forklaringer på komplekse problemer, kan synes å være en nødvendig bestanddel for aktører på ytre høyre i fremstillingen av sitt budskap. Dette kan komme til uttrykk som en språklig konstituert nasjonalisme med ekstreme trekk. Konspirasjonsteorier som en forklaringsmodell har som formål å forklare årsaker til sosiale, politiske eller historiske hendelser som en hemmelig sammensvergelse satt i gang av en skjult allianse mellom mektige personer, ofte for å fremme sin egen agenda. Denne tenkningen kan på ytre høyre komme til uttrykk gjennom en språklig praksis og kan på denne måten bidra som

en fruktbar ressurs i innvandringsdiskursen. Konspirasjonstenkning i denne studiens sammenheng kan være å hevde at det eksisterer hemmelige allianser som arbeider for å fremme innvandring til Norge og å innpasse fremmede kulturer og religioner i den norske kulturen. Høyreorienterte bevegelser mener derfor innvandring fra ikke-vestlige land kan føre til en svekkelse av den etnisk norske befolkningen, deres levemåten og kultur (Barkun, 2003, s. 3-4).

I en nasjonalsosialistisk ideologi finnes det bare én riktig forklaring på utfordringer i samfunnet. Den overskygger alle andre forklaringer og bygges ofte på konspirasjonsteorier. En slik form for tenkning søker å forklare ting som går galt i samfunnet, som for eksempel innvandring, fattigdom, arbeidsløshet og terrorhendelser. Betragtninger som utfordrer dette synet, er gale og oppfattes som naivt og direkte skadelige for det bestående samfunnet og dens befolkning. Den delen av befolkningen som tar til orde for at flerkulturelle samfunn er en positiv utvikling, vil i en nasjonalsosialistisk tankerekke oppfattes som et forræderi mot den nordiske og enestående befolkningen og en undergang av det bestående samfunnet. I en slik dualistisk virkelighetsoppfatning vil kampen dreier rundt de gode verdiene mot de onde. Det finnes bare én oppfatning av verden og denne måten å oppfatte verden på skal bidra til å skape det rene og fullkomne samfunnet for individer som har den samme etniske opprinnelsen og kulturelle bakgrunnen (Sørensen 2010, s.246-248 og Popper 2002, s.352-353).

I en historisk kontekst har det som Barkun (2003) beskriver som systemkonspirasjonsteorier, blitt brukt for å svekke eller skade religiøse minoritetsgrupper. Med andre ord kan en språkbruk som bygger på konspirasjonsteorier bidra til å svekke bestemte grupperes verdigrunnlag, troverdighet og en demonisering av bestemte folkegrupper. Innvandrere fra muslimske land, som har en annen kulturell og religiøs bakgrunn enn den norske kristne kulturarven, er et eksempel på en gruppe som, i tillegg til å ha økonomiske motiver, hevdes å ha til hensikt å undergrave den norske kulturen og norske verdier (Barkun 2003, s.6). Kampen mot den påståtte europeiske og arabiske sammenslutningen, konspirasjonsteorien Eurabia, er motivert av frykten for at islam skal bli en dominerende religiøs aktør i Europa og bidra til at den kristne delen av befolkningen blir en minoritet i eget land og til slutt utslettet som et eget folkeslag (Færseth 2013, s.280). Søkelyset er ofte rettet oppover, mot statlige myndigheter, internasjonale selskaper eller organisasjoner. Disse blir ansett for å utgjøre en fare for befolkningens individuelle frihet, samfunnets verdier og i noen tilfeller, helse. Bak institusjonene, offentlige

myndigheter, selskapene og organisasjonene befinner det seg en skjult makt som innehar kontrollen over det hele (Barkun 2003, s.6).

Politiske aktører på ytre høyre fremstiller seg selv, ofte ytret gjennom sitt politiske budskap, som representanter for det gode og som har til hensikt å redde menneskeheten fra det moralske forfall og den total utsløttelsen som vist til over. Det overordnede målet er å avsløre og bekjempe konspiratørene. Et eksempel på en slik bekjempelse dreier rundt motstanden mot politiske partier som tar til orde for innvandring fra ikke-vestlige land. Dette er kampen for bevaring av den nordiske kulturen, den ariske rasen og folket som har sin tilhørighet i Norden. Det blir en kamp om det gode mot det onde. Med andre ord; et dualistisk verdensbilde (Robins & Post, 1997, s.36-37).

Retorikken som brukes i kampen mot innvandrere fra muslimske kulturer i dagens samfunn, har ikke endret seg nevneverdig fra den gamle nazitiden. Det dualistiske virkelighetsbilde og synet på ulikheter gjelder fremdeles; «oss mot dem» og denne tanken utgjør hovedingrediensen i et fiendebilde. Kampen mot innvandring av muslimer, som en trussel mot de nordiske kristne verdiene, har erstattet den gamle nazistiske profilen og gjort kampen mot ulikheter mer «stueren». Der den gamle nazismen skaper avsky, har den nye profilen som er basert på innvandringsmotstand og kritikk av islam skapt en mer akseptabel form for ekstreme synspunkt (Hagtvet 2012, s.320-321).

2.6 Fra diskursiv praksis til det sosiale felt

Høyreekstreme bevegelser med ekstreme synspunkt, har noen fellestrekk. Ett av disse fellestrekene er voldspotensialet. Dette bygger på holdninger der kategorisering av mennesker står sentralt og plasseres i én spesifikk kategori. Her er det ikke plass til individer med en annen kulturell, religiøs eller rasemessig bakgrunn (Politihøyskolen, 2018, s.16-17). Dette verdensbilde fører til at grupper av individer fremstilles som en fiende mot staten og den nordiske rasen. Denne måten å forstå verden på bygger på en konspiratorisk tenkemåte der den ytre fienden har en sammensvergelse med en indre fiende for å ødelegge den nordiske rase og kultur. Den indre fienden er en forræder som er illojal mot den kategorien mennesker som har tilhørighet i et slikt samfunn. Et viktig poeng i denne studiens sammenheng er at en tankegang som er preget av at «verden går under», dreier rundt påstanden om at en tilstrømning av fremmede raser og kulturer kan føre til en kollaps av det nordiske samfunnet. Dette fordi det å

betegne individer med en annen bakgrunn enn ens egen som en fiende, er noe av drivkraften bak voldspotensialet. I den kollektive samtalen i disse ytterliggående miljøene vil ulike politiske ytringer knyttet til innvandring bære preg av at Norden står i en borgerkrig der ytre og indre fiender må bekjempes for å opprettholde et rent samfunn. Dette fremstår som et språklig konstruert fellesskap. Det er i dette fellesskapet voldspotensialet kommer til uttrykk fordi disse høyreekstreme bevegelsene kun ser voldelig motstand som eneste løsning på denne borgerkrigen (PolitiHøyskolen, 2018, s.16-17). I det neste vil jeg gå nærmere inn på hvordan språkbruken i den kollektive samtalen kan føre til en bestemt type praksis. En analyse innebærer ikke bare en undersøkelse av den språklige delen i en diskurs, men omfatter også diskursens materialitet.

Den diskursive praksis er et system som frembringer ulike virkelighetsoppfatninger og dette systemet beveger seg over i det sosiale feltet der bestemte praksiser naturaliseres. Et sentralt spørsmål som melder seg er hvilke konsekvenser meningsutveksling kan få for aktører som i utgangspunktet har de samme synspunktene i gruppesammenheng. Identitetsmarkører som språk, kultur og religion danner grunnlag for slike kollektive samlingspunkt og det fellesskapet som oppstår ved å dele slike markører styrkes også i den kollektive samtalen innenfor dette fellesskapet. I studien til Schkade, Sunstein and Hastie (2010) undersøker forskerne hvordan den diskursive praksis påvirker kollektive virkelighetsoppfatninger. Avgjørelser som fattes i en kollektiv sammenheng, blir mer ekstreme enn avgjørelser som tas på individnivå. Den sosiale påvirkningen innad i en gruppe er en viktig faktor fordi normene som gjelder innad i gruppen påvirker tenkning og adferd. Individets behov for å innordne seg etter gjeldende normer er stort fordi aksept og tilhørighet til gruppen er viktig (Hastie, Schkade & Sunstein 2010, s.229). I gruppesammenheng vil diskusjoner i et sosialt avgrenset fora, føre til at eksisterende meninger forsterkes i møte med andre som er av den samme oppfatningen. Dette kan spesielt komme til uttrykk i den kollektive samtalen innenfor visse miljøer, der utgangspunktet for det kollektive bygger på det samme idégrunnlaget og meningsinnholdet (Hastie, Schkade & Sunstein 2010, s.235).

Studien viser at slike diskusjoner forsterker, legitimerer og normaliser ytringer som er av en ekstrem karakter, og debattdeltagerne fremstår ytterligere ekstreme etter denne en diskusjon. Endringene før og etter en diskusjon er synlige der mangfoldet innad i en gruppe er større før diskusjonen, enn i etterkant. Individer påvirkes i en sosial kontekst der likesinnede møtes for å

diskutere og individene får bekreftet og anerkjent eget syn via andre. De ekstreme og konservative blir ytterligere ekstrem og konservativ i møte med individer som er av den samme virkelighetsoppfatningen. Dette reduserer mangfoldet i en diskurs der det før en diskusjon var et mer overlappende syn (Hastie, Schkade & Sunstein 2010, s.227-228). Språket som brukes for å skape et fiendebilde kan på denne måten være retningsgivende for hvordan befolkningen oppfatter tilhørighet til et fellesskapet, hvordan disse slutter opp om en fiende og hvilke handlinger dette kan lede til. Voldspotensialet til grupperinger på ytre høyre, de potensielt sosiale praksiser, kan på denne måten forstås som en følge av grupperingenes diskursive praksis (Neumann & Dunn 2015, s.62). Med andre ord; «Discourse may then be understood as a system for the formation of statements, while practices are socially recognized forms of activity, done on the basis of what members learn from others, and capable of being done well or badly, correctly or incorrectly» (Neumann & Dunn 2015, s.62). I den siste delen vil jeg gå nærmere inn på hvilke virkemidler som tas i bruk i etableringen av fiendebilder og hvordan disse uttrykkes gjennom politiske budskap.

2.6.1 En forestilt fiende

Konspirasjonsteorier inngår som en del av det å etablere fiendebilder. Konstruksjon av et fiendebilde skjer gjennom diskursen i den hensikt å etablere et fellesskap som baserer seg på en forestilling om hva som er *vi* og våre verdier, opp mot *de andre* som står utenfor fellesskapet og truer disse verdiene. Konstruksjon av fiendebilder har som formål å mobilisere følelser og spiller på den kollektive identiteten. Konspirasjonsteoriens rolle i slike virkelighetsbilder er en fremtredende faktor i ekskluderende ideologier, som for eksempel nasjonalsosialismen, og er ofte intense og bastante (Sørensen 2010, s.246).

Essensialisering kan ses som et sentralt trekk i teorier om fiendebilder. En forenklet framstilling av ulike grupper i samfunnet er et viktig element og baserer seg på en ensidig virkelighetsoppfatning. I et fiendebilde der individer settes opp mot hverandre kan det også benyttes virkemidler som bidrar til å demonisere de andre. Virkemidler som skaper en forestilling om at de andre er farlige og truende, og mangler solide egenskaper som den øvrige befolkningen har, blir brukt som et argument for at fienden er en felles trussel mot eksisterende befolkning. I dagens samfunn har denne fienden i stor grad blitt knyttet til innvandrere fra ikke-vestlige land (Griffin 2012, s.94-95).

Oppfatningen av en felles fiende kan fungere samlende på befolkningen fordi den spiller på den kollektive virkelighetsforståelsen og identitetsfølelsen (Billig 1995, s.78 & Juergensmeyer 2001, s.171-173). En slik fremstilling av innvandrere blir målt opp mot den vestlige befolkningen som har de gode verdiene og egenskapene og skaper dermed et skille mellom individer som kan bidra til å gi et inntrykk av at ikke-vestlige mennesker har en lavere verdi enn andre. Gjennom innvandringsdiskursen hevder enkelte aktører at innvandrere kommer til Norge for å berike seg på den norske velferdsordningen uten selv å bidra med egne ressurser. Innvandrere blir fremstilt som kriminelle, ressurssvake og av feil rase. Dette kan bidra til å avhumanisere mennesker, frata dem menneskelige egenskaper og redusere dem til ingenting. I noen av verdens verste overgrep mot menneskeheten har ideer som baserer seg på slike fremstillinger, ført til umenneskelige lidelser (Glover 2012, s.50).

3 Metode: Hvordan studere politiske ytringer som diskurs?

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for hvordan og hvorfor jeg har valgt ut datamaterialet og den metodiske tilnærmingen til materialet. Jeg vil videre diskutere metoden jeg har valgt å bruke og hvorfor denne egner seg spesielt for denne oppgaven, dens styrke og svakheter. Jeg vil beskrive hvordan jeg konkret har gjennomført analysen og formålet med dette.

3.1 Valg av forskningsmetode

Jeg har valgt å analysere manifestet ved bruk av en diskursiv tilnærming og studien bygger på Iver B. Neumanns (2001) fremstilling av diskurs-teori. Neumann hevder at en diskursanalytiker først og fremst er opptatt av epistemologiske spørsmålene. De vesentlige spørsmålene knytter seg, med andre ord ikke til tings væren, men til deres *vorden*; til det epistemologiske spørsmålet om hvordan virkelighetsoppfatninger kommer til. Den metodiske modellen som Neumann skisserer, kan brukes til å belyse dette. Modellens tilnærming er i tre deler der den første delen er en avgrensning av diskursen. Det politiske manifeste som er gjenstand for analysen er en ytringsform som kommer til uttrykk gjennom ulike representasjoner (Neumann 2001, s.55). Den andre delen er å identifisere diskursens representasjoner. Begrepet representasjoner kan også forstås som virkelighetsbilder. Det sentrale i denne delen er å undersøke hvilke representasjoner knyttet til nasjon og rase som kommer til uttrykk i bevegelsens politiske manifest (Neumann 2001, s.60). Diskursens materialitet er den siste delen av analysen som tar for seg hva slags praksiser representasjonene muliggjør eller nedfelles i. Dette vil bidra til en mer helhetlig analyse av diskursen. Analysen vil i all hovedsak dreie rundt representasjoner og praksiser. Med andre ord; hva slags representasjon av verden som kommer til uttrykk og hva slags håndfaste praksiser som er følgende av dette (Neumann 2001, s.62).

I Foucaults metode for diskursanalyse, som han kaller arkeologi, beskriver han sannheten som en diskursiv konstruksjon. Han knytter diskursanalyse til arkeologi, studiet av menneskelig aktivitet. Begrepet arkeologi kan i en diskursanalytisk kontekst forstås som en metafor for streben etter kunnskap og som er målet for en diskursanalyse. Funn og tolkning av ulike spor er en måte å forstå menneskets tilblivelse, betydning og virksomhet gjennom historien, men må tolkes og plasseres i en bredere kontekst basert på kulturelle, religiøse og sosiopolitiske strukturer. På samme måte må diskursen undersøkes i en historisk kontekst, og tolkes i en sosial, politisk og kulturell sammenheng. Betydningen av en tekst er ikke objektiv, men skapt og

formet gjennom sosial interaksjon av både den som forfatter teksten og den som leser den. Dermed blir leseren involvert i diskursen og ikke bare en distansert tilskuer (Foucault 1972, s.49).

3.2 Valg av datamaterialet og innsamling av data

Det politiske manifestet, «Vår vei. Ny politikk for en ny tid», utgjør datamaterialet i denne avhandlingen. Jeg har over en lengre periode gått gjennom DNM sin internettside, frihetskamp.net, for å se på ulike tekster og materiale som kunne være aktuelle for å tilegne meg mer kunnskap om hvordan bevegelsen bruker språket sitt. Utgangspunktet for dette er at DNM presenterer seg som en nasjonalsosialistisk kamporganisasjon og på bakgrunn av dette ville jeg finne ut hvordan presentasjonen av deres ideologiske utgangspunkt, det nasjonalsosialistiske, skaper grunnlag for språket som benyttes i bevegelsens politiske partiprogram.

Ved gjennomlesning av DNM sin internettside, fant jeg det politiske manifestet³ og etter min vurdering kunne manifestet fremstå som et sammendrag av hva bevegelsen står for som organisasjon. Gjennomgangen av bevegelsens internettside har også gitt meg svært viktig kunnskap om bevegelsens ideologiske grunnlag og ga meg innsikt og kjennskap til deres virksomhet. Det var viktig for mitt arbeid med datamaterialet å innhente informasjon om bevegelsen, direkte fra dem selv, fremfor å lese hva andre, for eksempel journalister, skriver i sine artikler og reportasjer om DNM. Et intervju om bevegelsen kan være preget av journalistens oppfatning og tolkning av hva intervjuobjektet sier, og dette kan skape et svakt datagrunnlag for videre tolkninger fordi man risikerer å sitte igjen med funn som er basert på journalistens oppfatning og ikke DNM sine ytringer. Tekster som andre har skrevet har også vært viktig å lese i mitt forarbeid til denne oppgaven, men mitt primære tekstgrunnlag måtte komme fra bevegelsens egen definisjon og beskrivelse av seg selv og sin politiske virksomhet (Skrede 2017, s.156-157).

Ved bruk av tekster skrevet av andre, som vist til over, kan det oppstå validitetsutfordringer fordi tekstmaterialet kan være preget av journalistens antagelser. Med andre ord kan man ved å

---

³ Dette manifestet ligger som en pdf fil og kan enkelt lastes ned. Manifestet kan også bestilles som en mer innbunden utgave. Jeg valgte å laste ned pdf filen. Dette ligger også som en lenke/henvisning i litteraturlisten for denne avhandlingen

analysere avisartikler basert på intervjuer, risikere å analysere medias fremstilling av saken, og ikke bevegelsens egen fremstilling. Det som var sentralt i min undersøkelse var å analysere språket DNM bruker og på hvilken måte dette kan oppfattes som høyreekstrem retorikk. Dette ville blitt utfordrende å undersøke hvis mitt datagrunnlag var basert på andres fremstilling av bevegelsens språk, og mine funn ville blitt fremskaffet på et feilaktig grunnlag. Valg av det politiske manifestet ble derfor vurdert fra min side som et tryggere datagrunnlag, enn artikler skrevet av journalister, i den hensikt å øke validiteten. Utfordringen ligger i å skaffe en oversikt over de data som er relevante for den problemstillingen jeg arbeider med, og samle dem inn på en pålitelig måte. Det betyr at premissene for undersøkelsen, DNM sitt eget politiske partiprogram, gir et godt grunnlag for en vitenskapelig tolkning (Skrede 2017, s.156-157).

En diskursanalyse kan være utfordrende å etterprøve fordi den fortolker sosiale fenomen, og om de samme resultatene ville blitt funnet hvis min studie ble utført eller gjentatt av andre, avhenger av hvordan jeg har tolket dataene, og eventuelt hvordan andre ville tolket disse. I mitt forberedende arbeid med denne oppgaven har jeg i denne prosessen, som nevnt over, vurdert flere typer datagrunnlag. En sentral utfordring knyttet til studiens reliabilitet er valg av datamaterialet. Hvis min innsamling av data var basert på for eksempel et intervju, kan den som skal etterprøve en slik studie, møte på utfordringer ved å gjenta intervjuet. Dette er fordi intervjuobjektet vil i det andre intervjuet være påvirket av det første. Det kan bety at datagrunnlaget (intervjuet) kan gi ulikt grunnlag for tolkning og dermed et noe annet resultat enn det som kom frem som følge av det første intervjuet. I denne oppgaven har jeg valgt et skrevet dokument i form av et politisk manifest som eksisterer uavhengig av min innblanding og som er tilgjengelig for de fleste interesserte. Hvis det er den virkelige situasjonen som undersøkes og måles, det politiske partiprogrammet som DNM har forfattet, vil det være en større mulighet for at andre som etterprøver studien kan komme frem til det samme resultatet. Det kan bety at et dokument som jeg har valgt i større grad gir studien høyere grad av reliabilitet (Skrede 2017, 158-159).

DNM har ingen tydelig tilstedeværelse på sosiale medier i en norsk sammenheng, som for eksempel Facebook. Bevegelsen er derimot aktive på den russiske varianten av Facebook, vk.com. På dette nettstedet er lederen for den norske grenen, Haakon Forwald, tydelig

representert med egen profil⁴. I denne oppgaven har jeg hatt en bevisst tilnærming til valg av datamaterialet fordi jeg var oppmerksom på faren ved å fremstå som forutinntatt og fordomsfull. Mitt valg av det politiske manifestet som datamaterialet er gjort fordi manifestet utgjør et bredere grunnlag for utvelgelse av tekst som skal danne grunnlaget for min analytiske tilnærming. Svakheten i bruk av diskursanalyse som vitenskapelig forskningsmetode ligger i valg av datamaterialet. Analyse av utsagn må skje i en større kontekst, som for eksempel det politiske manifestet jeg har valgt. Reliabiliteten kan også økes ved en detaljert presentasjon av datamaterialet og ved gjengivelse av lengre sitater fremfor korte oppsummeringer og mine egne omarbeidinger av teksten. Ved å analysere noen tilfeldige utvalgte utsagn, tatt ut av en kontekst (hentet fra for eksempel sosiale medier) så vil ikke dette være et bredt nok grunnlag for en analyse. En enkel kommentar gir ikke et godt nok grunnlag for å kunne tolke og bedømme den ideologiske bakgrunnen for en ytring. Tolkningen må skje i en kontekst og min analyse og tolkning har blitt gjort på grunnlag av et femti siders politisk partiprogram. Et større datamateriale gir derfor et mer helhetlig grunnlag for å kunne analysere og tolke utsagn og sitater. Mulighetene for skjelheter (bias) blir også større hvis datagrunnlaget er lite fordi det da er lettere å plukke ut «godbitene» («cherry-picking») som kan passe inn i min problemstilling, og tone ned det som ikke passer like godt inn i analysen (Skrede 2017, s.158-159).

I den neste delen vil jeg gjøre rede for de tre ulike skrittene i Neumann sin diskursanalytiske tilnærming og beskrive hvordan jeg konkret har gjennomført analysen.

3.3 Gjennomføringen av analysen

Det første skrittet i Neumann sin diskursanalytiske tilnærming er *avgrensning av diskursen*. Etersom DNM først og fremst er innvandringsmotstandere og kritisk til raseblanding har jeg undersøkt om og i hvilken grad manifestet kan forstås som en del av en pågående diskurs der ulike innvandringskritiske aktører deltar. En avgrensning kan ikke gjøres analytisk fordi det er en del av metoden (Neumann 2001, s.55).

---

⁴ Jeg har opprettet min egen profil på vk.com for å få tilgang til Haakon Forwald sin profil for å undersøke i hvilken grad DNM er representert på dette nettforumet. Forwald legger daglig ut artikler, reportasjer o.l. på dette nettstedet. Nettstedet har ikke de samme begrensningene når det kommer til ytringer som baserer seg på hatefulle ideologier, slik som det amerikanske nettstedet Facebook.

I sitatene uttrykker bevegelsen eksplisitt det de anser som trusler og problemer i samfunnet knyttet til innvandring. Budskapet i sitatene kommer derfor til syne på en direkte, klar og tydelig formulert måte. Videre har jeg undersøkt det implisitte budskapet, med andre ord den underliggende betydningen av det som kommer til syne i sitatene, men som ikke kommer til uttrykk direkte i teksten. En nærmere presentasjonen av datamaterialet vil følge innledningsvis i kapittel fire.

Det andre skrittet, *diskursens representasjoner*, innebærer å identifisere den virkeligheten som er representert i den valgte diskurs og i denne sammenheng er det den pågående innvandringsdiskursen. Representasjoner er den teksten som kommer til syne mellom verden slik den er, og verden slik individet oppfatter den (Neumann 2001, s.14). Forståelsen av et bestemt fenomen kan oppfattes som mer «virkelig» enn andre og får dermed større innflytelse og mer makt. Slike representasjoner vil derfor bli dominerende (Neumann 2001, s.60).

Jeg har avgrenset og valgt ut to sentrale tema fra datamaterialet som analysen bygger på; nasjon og rase. Dette vil jeg redegjøre for i det følgende. Manifestet kan leses som en kritikk av nåværende politisk styring og inneholder konkrete mål for bevegelsens politiske fremtidsvisjon. Det pekes spesifikt på at innvandring er en belastning for den norske nasjonens velferdssystem, men de knytter også innvandring til økende kriminalitet og kulturelle konflikter. En annen faktor som trer frem i manifestet er at raseblanding kan føre til degenerering av den nordiske rasen. Motstand mot innvandring er derfor nært knyttet til trusselen mot Norge som nasjon og kampen mot raseblanding. Bevegelsen uttrykker sterk misnøye med innvandring ved å vise til potensielle utfordringer. De tar til orde for full innvandrings stopp av ikke-nordiske mennesker og repatriering av de som er av ikke-vestlig opprinnelse. Argumenter som knytter innvandring til raseblanding hviler på tidligere «raseforskning». DNM har på bakgrunn av dette et mål om å opprette et raseistitut som kan bestemme de ulike rasenes opprinnelse. Det har vært hensiktsmessig å lokalisere det som fremstår som konfliktfylte tema i denne diskursen, og masseinnvandring mot nasjonen Norge og raseblanding fremstår som slike monumenter. Det som har vært gjenstand for analysen er den delen av teksten som dreier rundt disse monumentene. De ulike sitatene jeg har valgt i den anledning, har også vært gjenstand for en undersøkelse for å se hvilken mening som ligger under (Neumann 2001, s.52).

Begrepene nasjon og rase er, som allerede påpekt, sentralt i sitatene. Jeg besluttet å analysere disse to begrepene hver for seg. I den første delen har jeg undersøkt hvordan DNM beskriver trusselen mot Norge der innvandring og problemer relatert til dette er sentralt. I den andre delen har jeg knyttet innvandring til rase og undersøkt nærmere hvordan synet på raser og holdninger som innebærer «vi og de andre» tenkning dominerer diskursen.

I utvalget av sitater har jeg valgt korte sitater, fremfor lengre tekster, fordi det har gjort det mulig å tolke sitatene på en grundig måte. Jeg har i tilknytning til hvert sitat beskrevet min tolkning av utsagnet, og deretter støttet meg på vitenskapelige teorier. Spørsmålet jeg har arbeidet ut fra er: Hva er det DNM skriver implisitt? Det eksplisitte kommer tydelig frem, men det er en form for «lesning mellom linjene» som er nødvendig for å oppfatte bevegelsens egentlige budskap. I en analyse er det ikke konklusjoner som er det sentrale, men snarere en fortolkning av datamaterialet. Et sentralt aspekt i min analyse har vært at mine fortolkninger ikke gir et endelig svar på det spørsmålet jeg reiser over. Jeg kan ikke fastslå eksakt hva som ligger til grunn for DNMs ytringer. Formålet med analysen er derimot å fremsette forslag til hva bevegelsen egentlig sier. Jeg har derfor forsøkt i mine fortolkninger å fremstå med en åpenhet for at andre kunne fortolket sitatene annerledes fordi min lesning har vært påvirket av min subjektive forståelse av teksten. Analysen har vært utført med det formål å systematisk undersøke en tekst i et forsøk på å avdekke bevegelsens budskap, holdning og mening. Et viktig moment er å forsøke å avdekke meninger som ikke uttrykkes direkte og hva som ligger innebygget i teksten av verdier og synspunkt. Språkbruken i det politiske manifestet gir et inntrykk av at innholdet er skrevet med en bevissthet rundt lovverket. Hatefulle ytringer reguleres i norsk lov og DNM gir inntrykk av å ha kunnskap om hvor grensene går for slike ytringer. Det har derfor vært av særlig interesse å undersøke bevegelsens politiske utsagn, som fremstår moderate, i lys av dette (Neumann 2001, s.61).

Det tredje og siste skrittet av Neumann sin diskursanalytiske tilnærming er en undersøkelse av *diskursens materialitet*. I denne delen av analysen har jeg sett på hvordan den høyreekstreme innvandringsdiskursen konstituerer den sosiale virkeligheten. Innholdet i det politiske manifestet beskriver i stor grad hva DNM står for av politiske synspunkter og hvordan bevegelsen mener det de omtaler som «det nye Norden» skal se ut når de kommer i en maktposisjon. Det skriftlige budskapet danner grunnlag for flere praksiser som for eksempel demonstrasjoner, sosiale friluftaktiviteter, kamptrening og utdeling av flyveblader. Med andre

ord; Budskapet som fremmes i manifestet er tett knyttet til budskapet som kommer frem i ulike sosiale praksiser. I analysen har jeg trukket frem sammenhengen mellom slike budskap som finnes både i det tekstuelle og i bevegelsens sosiale praksis. Diskursen er bestemt av en rekke handlingsbetingelser og setter i gang ulike praksiser. I analysens har mitt formål vært å vise ved bruk av ulike eksempler hva dette innebærer. Ved en gjennomgang av DNM sin internettside har jeg lokalisert noen sosiale praksiser jeg mener utgjør diskursens materialitet. Én slik sosial praksis er parolen bevegelsen benytter i sine demonstrasjoner: «Ta tilbake makten fra globalistene» Denne demonstrasjonen bidrar til å opprettholde diskursen rundt for eksempel kampen mot globalisering som også inkluderer kampen mot innvandring og raseblanding (Neumann 2001, s.81).

4 Empirisk analyse

Formålet med denne masteravhandlingen er en analyse av DNM sitt politiske manifest, «Vår vei. Ny politikk for en ny tid», og de fremtredende representasjonene om rase og nasjon som kommer til uttrykk i bevegelsens politiske ytringer, og hva slags praksiser som muliggjøres gjennom disse ytringene. I dette kapittelet skal jeg analysere det aktuelle datamaterialet som disse representasjonene trer fram gjennom. Et partiprogram kan anses å ha en sentral rolle i en politisk diskurs. Som første del av analyse vil jeg i det følgende gi en kort oversikt over datamaterialet som jeg legger til grunn for analysen⁵. Tekstmaterialet utgjør 49 sider og er fordelt i ni kapitler. Kapitlene er organisert i ulike kategorier, og beskriver hvordan bevegelsen oppfatter det norske demokratiske samfunnet og hvordan politiske beslutninger fattes. Manifestet kan leses som et partiprogram og alle kapitlene refererer til hvordan Norden skal styres når bevegelsen kommer til makten. Manifestet er skrevet av lederen for den norske avdelingen, Haakon Forwald.

4.1 Presentasjon av datamaterialet

DNM vil umiddelbart stoppe all innvandring til Norden og beskriver dette som et helt nødvendig tiltak for å bevare den nordiske rase. De betegner innvandring som «masseinnvandring» og peker på at dette har foregått i stor skala og over lang tid. I tillegg til å stoppe innvandringen som foregår i dag, vil gruppen repatriere alle mennesker som ikke er etnisk nordeuropeere eller fra nærbeslektede folkeslag (DNM 2016, s.5-6). En repatriering skal starte umiddelbart etter at bevegelsen har kommet til makten, og på en human måte skal disse menneskene sendes tilbake til sine respektive hjemland eller nærområdene til disse. Bevegelsen peker på at egen rases overlevelse og frihet er det viktigste målet i DNMs politiske kamp. De hevder at masseinnvandring av rasefremmede mennesker til Norden i dag utgjør den mest alvorlige og akutte trusselen mot dette målet (DNM 2016, s.6-8).

Med alle tilgjengelige midler vil bevegelsen arbeide for å ta tilbake makten fra den globale sionistiske eliten som gruppen mener har okkupert store deler av verden, både økonomisk og militært. Dette er et mål som krever langsiktig arbeid. DNM trekker frem at hele den globale monetære infrastrukturen kontrolleres av et fåtall mennesker. Disse menneskene er ikke

---

⁵ Jeg har lagt ved en lenke til manifestet i sin helhet i litteraturlisten.

folkevalgte fordi makten går i arv og makten bevares på denne måten innenfor egne rekker. Dette beskriver bevegelsen som en verden kontrollert av skjulte makthavere (DNM 2016, s.10-11).

DNM har et overordnet mål om å innføre en sterk stat med et utpreget folkestyre. Innenfor denne staten er målet et samarbeid med de øvrige nordiske landene som går ut på å skape en nordisk selvforsørgende stat. Det nye Norden, som i tillegg til Norge, består av Danmark, Finland, Sverige, og Island, skal ha felles forsvar, valuta og sentralbank. Lover og regler skal ha en overgripende funksjon i det nye fellesskapet. I det nye Norden er det nødvendig å forlate NATO, EØS og andre folkefiendtlige ordninger med umiddelbar virkning (DNM 2016, s.12-15). Innenfor den nye nordiske sammenslutningen finnes det et slektskap mellom de landene som er tilsluttet når det gjelder opphav, språk, kultur og mentale egenskaper. Dette vil bidra til en vellykket sammenslåing. Det skal i denne sammenslutningen innføres en sterk stat med et tydelig folkestyre. Ansvarsstillinger og ulike posisjoner skal tildeles etter kompetanse, og det overordnede målet vil bli å sikre folkets overlevelse, utvikling og velferd. DNM fremhever at ytringsfriheten skal være stor i det nye Norden. Statsborgerskap gis i utgangspunktet til mennesker der begge foreldrene er av nordisk opprinnelse. DNM viser til at rasemessige nærstående mennesker kan få statsborgerskap først etter at de har sverget lojalitet til den nye nordiske staten (DNM 2016, s. 16-17).

DNM stiller seg kritisk til dagens demokrati og hevder det er kontrollert av et sionistiske system. De viser til at dagens demokrati begrep er synonymt med bevisst eller ubevisst støtte til den sionistiske eliten som i dag styrer Vesten og den folkemordspolitikken som disse fører. DNM peker på at fremtidens styreform er en sterk stat med et sterkt og kompetent lederskap, basert på leder- og ansvarsprinsippet. Dette innebærer å sørge for hele folkets ve og vel. Folkets medbestemmelsesrett vil være av vesentlig betydning. Personer som tar avgjørelser vil i en slik stat måtte stå til ansvar for sine handlinger, både gode og dårlige. Når det kommer til ytringsfrihet og rettigheter skal alle rasisme- og diskrimineringslover oppheves. Det skal innføres lover mot folkefiendtlig propaganda virksomhet. Vern av ytrings-, forsamlings-, demonstrasjons-, og religionsfrihet skal stå sterkt (DNM 2016, s.17-22).

Massemediene skal i det nye nordiske fellesskapet eies av statsborgere i det nye Norden. Utenlandsk og innenlandsk media som viser en folkefiendtlig adferd skal man kunne forbys.

Det er viktig for bevegelsen å ha fokus på å skape et moderne samfunn i harmoni med den naturlige orden. I den delen av lovverket som skal beskytte dyr, skal det legges vekt på etikk fremfor profitt. Naturens ressurser skal brukes med sunn fornuft, men også med fremtiden i tankene. En tydelig allemannsrett skal gi befolkningen tilgang til naturens ressurser (DNM 2016, s. 23-24).

En innføring av et nasjonalsosialistisk samfunn er et sentralt mål for DNM. Det nye Norden skal være et samfunn som tar hånd om hele folket, både de sterke og de svake. Alle skal få muligheten til å nå sitt fulle potensiale i den nye nordiske tilslutningen. Et sosialt sikkerhetsnett skal gi statsborgere rettigheter, men også plikter. Den nye staten skal kontrollere grunnleggende infrastruktur som skal være av allmenntilgang interesse. Statlig kontroll av infrastruktur krever mer ansvar enn hva private aktører klarer å håndtere. Det nye nordiske fellesskapet har som mål å erstatte det materialistiske og individualistiske perspektivet, med en kollektivistisk tenkemåte. «Hva er best for folket», må erstatte «Hva er best for meg» (DNM 2016, s. 29-34). Familierettspolitikken står sterkt i det nye Nordiske samfunnet. DNM viser til at dagens liberale demokrati representerer et overdreivet fokus på karriere. Både kvinner og menn tvinges til å ofre familielivet. Bevegelsen er spesielt opptatt av at kvinner som ønsker å være hjemme med sine barn må gi avkall på familielivet fordi de tvinges ut i arbeidslivet i ung alder (DNM 2016, s. 35).

En sterk militærmakt og allmenn verneplikt i hele Norden fremstår som en viktig del av en selvforsørgende stat. Etter avtjent verneplikt får den vernepliktige beholde sitt våpen og utstyr. Dette er fordi hver statsborger skal bidra til å forsvare nasjonen mot både indre og ytre fiender. Enhver statsborger i det nasjonalsosialistiske rike skal ha en grunnleggende rettighet til å bruke våpenet i en nødsituasjon som for eksempel beskyttelse av eget hjem. De enkelte nordiske landene er i dag militært svake, og står derfor i fare for å bli angrepet av andre større militærmakter slik som EU og USA. DNM hevder at det nasjonalsosialistiske Norden står overfor en ytterligere utfordring som må tas alvorlig. De krefter som styrer verden i dag, er de samme fiendtlige kreftene som gjennom en verdensomspennende allianse beseiret Tyskland i 1945. Faren for militære angrep fra disse fiendtlige kreftene er en reell trussel mot det nye Norden (DNM 2016, s. 39-41).

DNM ønsker å innføre en rettstat der alle borgere likebehandles. En rettstat skal bestå av utdannede jurister som skal ha sitt daglige virke i domstolene. En folke-domstol skal opprettes for å straffeforfølge alvorlige tilfeller av folkeforræderi. Bevegelsen påpeker at det i dag ikke råder likhet for loven i det norske samfunnet. De trekker frem det de beskriver som såkalte minoritetsgrupper og seksuelt avvikende personer (homofile), og mener at disse ikke har rett til beskyttelse utover det andre borgere har. Etniske nordboere som kjemper for sitt folks overlevelse eller uttrykker kritikk mot masseinnvandring, straffes hardere enn den øvrige befolkningen. Bevegelsen oppfatter en slik måte å straffeforfølge borgere på som en rettstat som ikke virker i den hensikt den skal, og at rettssystemet rammer vilkårlig (DNM 2016, s. 43-45).

4.2 Diskursens representasjoner

I det foregående presenterte jeg innholdet i datamaterialet og det som DNM fremstiller eksplisitt som problemer i dagens samfunn og potensielle løsninger for fremtiden. Det eksplisitte budskapet er det som bevegelsen uttrykker offisielt og som utgjør deres partiprogram. I denne delen vil jeg undersøke det som kan ligge underforstått i manifestet gjennom de 18 utvalgte sitatene, og forsøke å identifisere hvilke representasjoner om nasjon og rase som trer fram gjennom partiprogrammet. De holdningene som kommer til uttrykk i manifestet legges til grunn for kampen mot innvandring og raseblanding, og består i en språkbruk som beskriver dette som en trussel mot det nordiske folk og den nordiske kulturen.

Det er mange tenkende innfallsvinkler man kunne valgt for å tolke bærende diskurs i DNMs manifest. Problemstillingen spør «*hva slags representasjoner av nasjon og rase (som) er bærende for DNMs politiske manifest og hvilke praksiser (som) følger av diskursen for å hegne om det fellesskapet manifestet tegner opp*». Med dette som utgangspunkt vil jeg orientere tolkningsarbeidet i teksten omkring følgende to analytiske spørsmål:

1. Hva slags forestilling om en trussel mot Norge kommer til uttrykk, og hvordan er denne trusselen konstituert?
2. Hvem er «vi» og hvem er «de»? Hva slags skille trekkes opp mellom de rettroende og legitime på innsiden av fellesskapet og dem utenfor?

Begge spørsmål knytter an til forståelsen av nasjon og rase, hvordan disse er avgrenset og hvordan de bør hegnes om mot indre og ytre trusler. Sammen skal de gi et fyllestgjørende svar

på oppgavens problemstilling. Som beskrevet i kapittel 3.3 er analysen forankret i en serie sitater fra manifestet og vurdert som særlig egnet til å tolke tekstens bærende diskurs. Underveis vil jeg aktivt benytte de analytiske spørsmålene og dessuten trekke på de konseptuelle delene av kapittel 2 om sentrale beveggrunner hos dagens ekstreme høyre i Europa.

4.3 Trusselen mot Norge

Migrasjonskrisen som oppsto i Europa i 2015 kan synes å danne utgangspunkt for DNM sin kamp mot innvandring. Denne krisen var en sentral sak i nyhetsbildet over hele det europeiske kontinent i 2015. Bilder av mennesker på flukt fra krig og konflikter i Midtøsten vakte sterke reaksjoner både i den europeiske befolkningen og hos det norske folket. I deler av befolkningen vakte migrasjonskrisen både avsky og frykt for de konsekvensene innvandringen kunne medføre. Hovedtyngden av migrantene som kom i denne perioden, var fra muslimske land i Midtøsten. Denne krisen er fremdeles et tema i det norske nyhetsbildet og skaper fremdeles sterke reaksjoner både på den siden som er for innvandring og på den siden som er imot. I det følgende sitatet beskriver DNM innvandringen som «pågående» og jeg mener dette har en sammenheng med at migrasjonskrisen fremdeles var et relevant tema da partiprogrammet ble forfattet i 2016:

Sitat 1: «At det pågår en masseinnvandring til Norden, er i dag et ubestridelig faktum» (DNM 2016, s.5).

DNM viser til innvandring i stort omfang ved bruk av ordet *masseinnvandring* (Darwish 2018, s.48)⁶. Bevegelsens bruk av denne betegnelsen, som refererer til en svært høy andel innvandrere, kan synes å gi et inntrykk av at antall innvandrere til Norge er større enn det som er fakta. Bevegelsen hevder også at dette er en situasjon som er pågående, som kan synes å uttrykke en gjenspeiling av dagens situasjon. Med andre ord; DNM hevder at strømmen av innvandrere inn til Norge og Norden både har vært, og er, massiv og dette framstilles som fakta. Masseinnvandring i dagens situasjon kan referere til innvandring av mennesker fra fremmede nasjoner og som i denne sammenheng vil være av en annen etnisk opprinnelse enn den nordiske. Dette kommer til uttrykk som et underliggende budskap, fordi DNM ikke referere til muslimer direkte i sitt manifest. Bevegelsen bruker begrepet «mennesker fra fremmede nasjoner». Dette

---

⁶ Dette er også en oppfatning som kommer frem i masteravhandlingen til Maria Darwish (2018).

kan tolkes som muslimer fordi det var denne gruppen som utgjorde størsteparten av migrantene som kom til Norge i 2015, som følge av krigen i Syria. Sitatet bærer i tillegg preg av at *masseinnvandring* refererer til en katastrofelignende situasjon som kan fremstå som en trussel mot landet. Utsagnet appellerer til en diskurs om en samfunnsutvikling som er ute av kontroll hvor «noen» må tre inn og ta styringen. DNM hevder i sitatet at masseinnvandringen er et «... ubestridelig faktum». Bruken av denne setningen kan synes å være et forsøk på å «lukke ordskifte» og viser til at konklusjonen er fattet og at en videre diskusjon ikke vil være aktuelt.

Migrasjon er ikke et nytt fenomen. Som jeg viser til i 2.2 er dette fenomenet et resultat av globalisering som en pågående prosess i en verdensomspennende kontekst, dog med en rekkevidde og omfang i de siste tiårene som er uten presedens for den moderne norske statsdannelsen. Dette innebærer etablering av nye forbindelser på tvers av landegrensene som også åpner opp for mennesker på flukt. Innvandring som debatttema kan bli konfliktfylt og karakteriseres ofte av et polarisert syn. Debatten bygger ofte på uenigheter om hvilke konsekvenser innvandring kan få for det norske samfunnet. Både politikere og samfunnsengasjerte personer deltar i diskusjonen om innvandring og ulike meninger kommer fra både høyre- og venstreorienterte politiske partier. Den norske sosialdemokratiske og liberale politiske samfunnsmodellen utfordres av høyreekstreme ideer. Dette er ideer som baserer seg på ekskludering av fremmede mennesker og bevaring av den etnisk norske befolkningen og deres rettigheter i tillegg til faren for økt kriminalitet og utarming av den norske velferdsordningen.

En sammensmelting av ulike kulturer har alltid eksistert. Tanken om en «ren kultur» i Norden er utbredt i ytterliggående miljøer. Det finnes ikke noe som heter «rene kulturer». En konsekvens av en sammensmelting av forskjellige kulturer er at noen grupperinger fremmer politiske føringer karakterisert av et ønske om kulturell renhet. I det neste sitatet kommer det frem hvordan DNM knytter innvandring til ulike aspekter ved et samfunn, deriblant kulturelle endringer:

Sitat 2: «Masseinnvandring er en stor belastning på vårt velferdssamfunn, den øker kriminaliteten og skaper kulturelle konflikter» (DNM 2016, s.5).

Sitatet fremmer en påstand om at innvandring kan føre til en negativ utvikling i det norske samfunnet. Bruk av beskrivelser som *belastning* kan forstås som en påstand om at innvandrere

er en byrde for det norske samfunnet og at de ikke har til hensikt å bidra til fellesskapet, som er en viktig del av den norske demokratimodellen. En slik representasjon kan ha som formål å fremstille innvandrere som personer som har til hensikt å berike seg på velferdsytelser som den norske befolkningen har arbeidet hardt for å oppnå over lang tid. Dette kommer også til uttrykk gjennom bruk av begrepet «vårt» velferdssamfunn. Dette kan synes som et retorisk forsøk på å etablere et skille mellom oss og de andre, der *de andre* utgjør en trussel mot den etablerte velferdsordningen. En slik ytring kan oppfattes som et underliggende budskap om at velferdsordningen tilhører *oss* og at DNM ser det som sin oppgave å beskytte denne mot trusler utenfra. Ytringer som knytter innvandring til «belastning på velferdssamfunnet» kan forstås som en frykt for at utenforstående skal tære på ressurser som er forbeholdt de som har tilhørighet til Norge. Denne representasjonen av virkeligheten viser hvordan verden fremtrer for DNM. Utgangspunktet for denne representasjonen ligger i den sosiale bakgrunnen som disse høyreekstreme aktørene kan synes å ha. Den kunnskap, erfaring og kultur som disse besitter, vil danne bakgrunnen for deres syn på ulike aspekter i det norske samfunnet. En nasjonalsosialistisk verdensanskuelse ser mennesker fra et perspektiv der individer gis ulik verdi basert på etnisk, religiøs og kulturelt opphav. De individene som har en fremmed bakgrunn, kan fremstå som en trussel mot egen befolkning og på denne måten skaper dette et verdensbilde som ser det naturlig å sette innvandring i sammenheng med trusselen mot de norske velferdsordningene.

Et premiss for teksten i sitatet over er at det er en sammenheng mellom masseinnvandring og økende kriminalitet. Dette er en ytring som bærer preg av at innvandring er uønsket fordi det fører til økt kriminalitet. Her presenteres innvandrere som en homogen gruppe som uten videre forklaring begår kriminalitet i større grad når de migrerer til et nytt land.

Media fremstiller mennesker som begår kriminelle handlinger på ulikt vis. Muslimer blir ofte fremstilt som en homogen gruppe som støtter en voldelig ideologi (islamisme), terrorisme og kvinneundertrykking. Kriminelle handlinger som terroranslag eller voldtekter blir i ulike medier knyttet til hvilken kulturell eller religiøs opprinnelse gjerningspersonen har. Dette skjer ikke i like stor grad hvis den som begår kriminalitet er av etnisk norsk opprinnelse. Dermed blir det en tydeliggjøring av etnisk opprinnelse som knyttes til kriminelle handlinger. Fremstilling av mennesker i en slik kriminell sammenheng fører til et inntrykk av at alle muslimer begår er kriminelle og at det er naturlig å knytte økt kriminalitet til religiøse og kulturelle forskjeller.

Det bidrar i tillegg til et negativt og unyansert bilde av muslimer. I de sakene der muslimer er involvert i kriminelle handlinger, som for eksempel terrorisme, blir disse på generelt grunnlag holdt ansvarlig for handlingene. I 2.5.1 beskrives dette som essensialisering av individer og kan føre til en oppfatning om at kriminalitet og terrorhandlinger utgjør det vesentlige i muslimske mennesker. Siste delen av sitatet kan i det neste knyttes til kulturelle konflikter: «... og skaper kulturelle konflikter».

Europa har på ulikt vis blitt berørt av migrasjonskrisen i Europa. En konsekvens av dette er en identitetsbasert respons som kommer til uttrykk som et ønske om å bevare nasjonens opprinnelige kulturelle uttrykk som er nært knyttet til egen identitet. I møte med migranter med en annen kulturell og religiøs opprinnelse kan frykten for en svekkelse av egen kultur framstå som aggressiv. Det kan gi seg utslag i et ønske om et homogent samfunn der nasjonens egne kulturelle uttrykk står sentralt. Dette ønske om kulturell renhet kommuniseres gjennom den politiske kampen mot innvandring. Ytterliggående politikere ser seg tjent med å trekke paralleller mellom innvandring og kulturelle konflikter. Argumentene som benyttes omhandler ofte et forsvar av den europeiske sivilisasjonens verdier. Dette er en politisk kommunikasjon som baserer seg på xenophobia og er i en europeisk kontekst nært knyttet til bruken av ord som *purity* og *danger*. I en norsk sammenheng kan dette relateres til innvandringsdebatten der frykten kommer til uttrykk som et ønske om å bevare den norske kristne kulturarven.

DNM beskriver ikke eksplisitt i sitt manifest hvilke kulturelle konflikter som er gjeldende i påstanden, men implisitt kan dette forstås som at det å ha en ikke-nordisk kultur i seg selv, er konfliktfylt. Motstand mot innvandring, og rasismen som en følge av denne motstanden, har i nyere tid endret innhold. Den «gamle» rasismen som bygget sin ekskluderingsstrategi på hudfarge har ikke lengre samme legitimitet i den nordiske befolkningen. Rasismen i nyere tid er i større grad preget av kulturelle ulikheter og motstand mot et kulturelt mangfold og kan forstås som en ny form for nasjonalisme. DNM sitt politiske budskap er å tydeliggjøre at en sammenblanding av ulike kulturer vil medføre *konflikter*, men ikke spesifikt hva slags konflikter. Språkbruk basert på dette har god oppslutning innad i DNM. Dette er en form for formalisering av ytringer, holdninger og meninger innad i en organisasjon som i stor grad påvirker andre ytterliggående miljøer. Individets oppførsel og tenkemåte påvirkes av den gjeldene normen innenfor disse høyreekstreme fellesskapene. En slik institusjonalisert

representasjon utgjør en posisjon i innvandringsdiskursen og blir dermed en dominerende faktor i det offentlige ordskifte.

Motstand mot fremmede religioner, i dette tilfellet islam, bidrar også til å legitimere diskriminering av innvandrere fordi majoriteten av innvandrere i dagens migrasjonssituasjon kommer fra muslimske land, og deres religion er nært knyttet til kultur. Selv om rasismens innhold har endret seg, kan diskrimineringen som følge av rasismen ramme like hardt i dag som den gjorde tidligere. Et annet aspekt i denne teorien er at kultur og religion som grunnlag for rasisme, kan være et vikarierende motiv for den opprinnelige biologisk baserte rasismen. Rasismen trenger derfor et nytt og mer appellerende innhold. Med andre ord; Ulik bakgrunn fører ifølge DNM til kulturelle konflikter. Sitatet kan forstås som at kriminaliteten i det norske samfunnet øker som følge av innvandrere fra fremmede kulturer og utgjør en sikkerhetsrisiko for den nordiske befolkningen. I det neste sitatet går DNM enda lengre i å fremstille innvandrere som en trussel mot Nordens befolkning:

Sitat 3: «Flerkulturen og masseinnvandring er en fysisk fordrivelse av og et folkemord på Nordens befolkning» (DNM 2016, s.5).

Begrepet «folkemord» i denne konteksten kan oppfattes som en voldsom påstand og kan ha en sammenheng med språket som DNM bruker i sine politiske budskap, begrepet *kamp*. Sitatet kan oppfattes som en aggressiv uttrykksform, basert på en frykt for at den nordiske befolkningen kan minske som følge av innvandring. Denne aggressive måten å uttrykke seg på kan, som nevnt over, korrespondere med det ideologiske utgangspunktet bevegelsen har når de presenterer seg selv som en nasjonalsosialistisk kamporganisasjon.

Ekstremisme kan beskrives som tanker og posisjoner som avviker sterkt fra det faktabaserte samfunnet den norske befolkningen er en del av. Vårt kunnskapsbaserte samfunn baserer seg på vitenskapelige og observerbare fakta. Bakgrunnen for ulike fenomen, som for eksempel innvandring, må studeres innenfor disse rammene og knyttes opp mot vitenskapelige forskningsmetoder. Denne representasjonen som sitatet viser til, kan peke mot en forestilling om innvandring som en trussel som ikke er basert på slike fakta. Det kan derfor synes som at DNM, gjennom språket, søker å konstruere denne migrasjonssituasjonen som en trussel ved å bruke begrepet *masseinnvandring*. Mening oppstår i språket og på denne måten kan det synes

som at DNM ønsker å etablere en egen samfunnsmessig virkelighet gjennom å peke ut masseinnvandringen som vårt samfunns største trussel.

For å kunne forstå og tolke en ytring eller en tekst er det avgjørende å ha kunnskap om hvilken kontekst ytringen er produsert i og kommunisert gjennom. Denne representasjonen av verden kan ha til hensikt å skape et bilde av at det flerkulturelle Norge er under press i den forstand at innvandring kan resultere i at den etnisk nordiske befolkningen kan dø ut. Representasjonen kommer til uttrykk som en alvorlig trussel mot den norske befolkningen. Konteksten er et samlebegrep om det som omslutter tekst og ytringer. Nasjonalsosialismen kan forstås som en slik omslutning fordi denne ideologien kan fortelle noe om hvilke syn på verden høyreekstreme aktører handler ut fra. Tekst, kontekst og språk kan dermed bidra til å avdekke tenkemåten og de holdningene dette sitatet bygger på. Det politiske manifestet til DNM kan forstås å være forfattet på bakgrunn av tekster som har vært sentrale i den tidligere nazistiske ideologien under det tyske naziregimet. Hvis man setter dette inn i en større helhet kan denne måten å tenke på være bidragsgivende til et ønske om å ekskludere mennesker fra det norske samfunnet. Videre vil man gjennom en voldsforherligende ideologi som nasjonalsosialismen bruke voldelige virkemidler for å oppnå dette. Holocaust er et eksempel på betydningen av hvordan denne tenkemåten som kom til uttrykk gjennom språket, gav kraft og retning til folkemordet på jødene. Dette kom ofte til uttrykk som nazistisk propaganda der jødene ble fremstilt som «ondsinnede mennesker med en tvilsom agenda» (Kjøstvedt 2014. s.305). Med andre ord; En re-produksjon av betydningstilskrivende tekster kan synes å ha vært retningsgivende for DNM sitt politiske arbeid.

I det neste sitatet er ytringene rettet mot innvandring som en trussel mot den etnisk nordiske befolkningen som en majoritet i Norden og kan synes å være en variasjon av sitat 3.

Sitat 4: «Masseinnvandring er et gigantisk demografisk problem, og vil på sikt lede til at vi blir minoriteter i våre egne nasjoner» (DNM 2016, s.6).

Denne ytringen kan forstås å være en representasjon av det konspiratoriske verdensbilde DNM tenker ut fra. I dette dualistiske verdensbilde er livet en evig kamp mellom det gode og det onde og rundt de riktige verdiene og de gale. Det finnes bare én oppfatning av migrasjon og det er at innvandring fra fremmede nasjoner representerer de onde kreftene utenfra som har som formål å overta verdensherredømmet. Dette er basert på konspirasjonstenkning og har bakgrunn i ideen

om at innvandring er en del av en hemmelig sammensvergelse med det formål at muslimer «til slutt» skal utgjøre majoriteten i den vestlige befolkningen. Dette har DNM som mål å stoppe. Denne tankerekken skal bidra til å skape det rene og fullkomne samfunnet der man kan leve i fred kun med sine egne. DNM kan synes å påta seg ansvaret for å beskytte den nordiske befolkningen og dens kristne kulturarv, mot det de opplever som inntrengere fra fremmede nasjoner.

Bruken av begrep som «gigantisk» i det samme sitatet kan tolkes som et forsøk på å konstruere innvandring som en svært alvorlig trussel. Det kan fremstå som urovekkende for deler av den norske befolkningen at innvandring kan ha et slikt potensialet som sitatet indikerer. DNM kan synes å ha til hensikt å benytte en bestemt språklig fremstilling for å skape dette inntrykket. En tekst kan bidra til å konstruere virkeligheten for et politisk formål og sitatet kan på denne måten synes å være et politisk virkemiddel som har til formål å kommunisere DNM sin politiske kamp; Innvandring fra fremmede nasjoner er en trussel mot det norske folket. En slik type ytring kan på denne måten gi retning til og bidra til å opprettholde et bestemt syn på innvandring i den norske befolkningen. Bakgrunnen for et slikt språklig grep kan oppfattes å være basert på frykt for at integrering av andre kulturer og religioner truer egen kultur og ens egen identitet. Kultur og religion er viktige identitetsmarkører og forteller noe om hvem vi er, hvor vi kommer fra og hvilket fellesskap vi tilhører. Identitet står derfor alltid i en relasjon til andre fordi ens egen identitet synliggjør hva som skiller *oss* fra *de andre*. Denne representasjonen kan vise til det DNM mener er «vår egen» nordiske nasjon og i denne nasjonen er det ikke plass til noen utenfra. I bevegelsen sin fremstilling av innvandring som «et demografisk problem» er det nærliggende å oppfatte dette som en ytring produsert i en kontekst som er påvirket av den nasjonalsosialistiske verdensanskuelsen DNM hevder å være gjeldende for deres politiske kamp.

Det neste sitatet er også en representasjon av den samme virkeligheten som de to foregående sitatene er hentet fra:

Sitat 5: «Den etnisk nordiske populasjonen stadig minsker i relasjon til den ikke-nordiske» (DNM 2016, s.5).

En forestilling om at etnisk norske nordmenn kan bli en minoritet i «eget land» kan oppleves som truende og bidra til en motstand mot innvandring. En slik motstand kan komme til uttrykk

gjennom identitetspolitikk. Som vist til i 2.2.1 er dette en form for politikk som mobiliserer på vegne av kun én folkegruppe og er egnet til å skape splittelse i befolkningen. Utgangspunktet for en slik mobilisering kan bygge på følelsen av marginalisering slik DNM argumenterer for i sitatet. Dette er politikk som forfekter etnisk og kulturell renhet og språkbruken karakteriseres ofte av sterke følelser. For deler av den norske befolkningen kan etnisk og kulturell globalisering fremprovosere et ønske om å bevare det unike ved egen kultur og opprinnelse. Viktige identitetsmarkører som språk, religion, fødested og kultur kan i et globalisert samfunn føre til konflikter hvis den etnisk norske delen av befolkningen føler at disse markørene er under press. I de to siste sitatene i denne delen kommer DNM med løsninger på det bevegelsen omtaler som masseinnvandringsproblemet. I det følgende viser dem til nettopp dette:

Sitat 6: «Masseinnvandring har dog allerede vært av så enorme proporsjoner at på det nåværende tidspunkt er det å kun innføre totalstopp av innvandring ingen løsning» (DNM 2016, s.6).

Her fortsetter DNM sin fremstilling av innvandring som svært høy, men benytter setningen «enorme proposisjoner». De skisserer videre at en stopp av innvandring ikke er en løsning som er tilstrekkelig. I manifestet kommer det til uttrykk et forslag til hvordan DNM mener utfordringen knyttet til migranter bør håndteres og hva som kan være en løsning på det de omtaler som *masseinnvandring*. Dette kan tolkes som at totalstopp av innvandring ikke alene kan bidra til å redusere trusselen mot egen eksistens og mot en nasjon som er forbeholdt etnisk norske nordmenn.

En reaksjon på innvandring er økende grad av nasjonalisme. Som vist til i 2.4.1 kan politiske aktører gjennom språklige grep sette søkelyset på det som hevdes å være typiske norske identitetsmarkører i den hensikt å legge premissene for hvem som skal tilhøre nasjonen og hvem som må stå utenfor. Dette kan være retningsgivende for den kollektive oppfatningen om innvandring. Innenfor det kulturelle nasjonsbegrepet *ethnos* er det helt spesifikke kriterier som skal være bestemmende for hva som er bindeleddet mellom individer. I en kulturell nasjon har begrepet et subjektivt innhold der noen særtrekk velges ut, tolkes og dyrkes inn i en kulturell kontekst. Disse særtrekkene kan være språk, religion eller fellesskapets historie. Dette er en utbredt forestilling på ytre høyre som karakteriseres av etnosentriske kriterier som har til hensikt å ekskludere mennesker fra det norske fellesskapet. Slike holdninger kan bidra til å redusere

mangfoldet i samfunnet. Synspunkter som fremmer ekskluderende holdninger skjer i diskursen fordi en nasjon skapes, næres og justeres gjennom språket.

Innvandring til Norge skaper et mangfold basert på ulike etniske, religiøse og kulturelle særtrekk. Dette kan danne grunnlag for et høyere konfliktnivå fordi disse ulike individene må forholde seg til hverandre. Dette kan føre til motreaksjoner hos de menneskene som har sin opprinnelse i nasjonen. Dette kommer til uttrykk i DNMs manifest og kan fremstå som et svært relevant teoretisk perspektiv i det følgende sitatet. Ved å vise til at innvandringsstopp ikke er tilstrekkelig i seg selv, kan det synes som at DNM har til hensikt å foreta ytterligere handlinger:

Sitat 7: «Repatriering av majoriteten av alle som ikke er etnisk nordeuropeere, eller nærbeslektede folkeslag, må innledes så raskt som overhodet mulig etter at innvandringen har stoppet» (DNM 2016, s.6).

Det kan tolkes som at det er nødvendig å «rense ut» de menneskene som allerede er bosatt og integrert i Norden for å hindre at den nordiske befolkningen «dør ut». Ordet repatriering er en krigsretorikk som gir et aggressivt inntrykk og som må tolkes i den konteksten den kommer til uttrykk gjennom; nasjonalsosialismen. Begrepet betyr «deportere mennesker tilbake til hjemlandet» og brukes ofte i forbindelse med krigføring, avslutning på en krig og tilbakeføring av krigsfanger (Gundersen, 2018). I sitatet fremkommer det ingen informasjon om disse menneskene er født i Norge av innvandrere foreldre og har bodd her hele livet, eller om de har kommet som migranter.

Sitatet fremmer en representasjon av et ytterliggående verdensbilde fundert i en grunnleggende konflikt mellom oss og dem. Totalstopp av innvandring vil i dette bilde ikke være en løsning alene, men å repatriere mennesker som er av ikke-nordisk opprinnelse er noe som må gjennomføres i tillegg. Det kan stilles spørsmål om hvor et slikt syn har sitt opphav. Oppfatninger som handler om å utrydde mennesker fra samfunnet kan spores tilbake til hatefulle ideologier som fascismen, og som nasjonalsosialismen har sitt utspring fra. I denne ideologien er det lite rom for andre individer enn den nordiske (ariske). DNM kan synes å ha et ønske om å gjeninnføre elementer fra den tyske nazismen som et verdigrunnlag å styre etter. Bevegelsen henviser til denne verdensanskuelsen på egen internettside og er deres ideologiske grunnlag for politiske meninger, menneskesyn og handlinger.

En tekst skapes i samspill med andre tekster. I DNM sitt verdensbilde vil deres synspunkter som legges til grunn for en tekst ha utgangspunkt i nasjonalsosialismen. Representasjoner er sosialt reproduerte fakta og disse må fremmes igjen og igjen. Det kan tolkes som at DNM på bakgrunn av deres verdensanskuelse forfatter tekst som er inspirert av og produsert i Nazi Tyskland før og under annen verdenskrig. Begrepet «repatriering» fremstår som en aggressiv form for begrepet «tilbakeføring» av mennesker til sitt opprinnelses land. Deportasjon av mennesker fremstår som reproduerte fakta med klare forbindelser til nazistenes idé rundt synet på mennesker med en annen etnisk opprinnelse enn den germanske og rundt gjennomføringen av Holocaust. Disse to siste sitatene fremmer forslag til hvordan den norske befolkningen kan forsvare seg og sin nasjon mot innvandring fra fremmede nasjoner. Forslagene kan synes å være skapt i et samspill med den nasjonalsosialistiske verdensanskuelsen og med tekster som ble produsert i samsvar med dette ideologiske ståstedet.

4.3.1 Sammenstilling av denne delen

I denne delen var formålet å knytte datamaterialet og analysen av dette til følgende spørsmål; Hva slags forestilling om en trussel mot Norge kommer til uttrykk, og hvordan er denne trusselen konstituert?

Forestillingen om innvandring som en trussel mot det norske samfunnet kommer til uttrykk gjennom alle de ulike sitatene som har vært gjenstand for analysen. Representasjonene knyttet til innvandring til Norge og som kommer til uttrykk gjennom DNM sitt politiske manifest, kan synes å bygge på migrasjonskrisen Europa opplevde i 2015. Det som kommer implisitt til uttrykk gjennom manifestet er at innvandrere i denne sammenhengen er mennesker DNM beskriver som «fra fremmede nasjoner» fordi det var hovedsakelig muslimer fra Midtøsten som utgjorde hovedtyngden av migranter i denne tidsperioden. I denne første delen vil dermed innvandring av personer fra fremmede nasjoner utgjøre et sentralt trusselbilde. DNM konstruerer og konstituerer dette bildet gjennom teksten i manifestet og ved bruk av språklige grep som omfatter *masseinnvandring*, innvandring som en *belastning* på velferdssystemet, *økning* av kriminalitet og kulturelle *konflikter*. Dette kan bidra til å skape et svært negativt syn på migranter blant den norske befolkningen. Videre gir DNM en mer alvorlig karakteristikk av innvandrere når de viser til innvandring som en trussel mot den etnisk norske befolkningen og hevder disse vil bli minoriteter i eget land som følge av innvandring. De hevder at innvandring kan føre til folkemord mot den nordiske befolkningen fordi disse minsker i relasjon til

innvandrere. Dette resulterer i de to siste sitatene der det politiske budskapet er at å stoppe innvandring ikke vil være en tilstrekkelig løsning. Bruken av begrepet *repatriering* er en aggressiv retorikk og er ment som at innvandrere fra fremmede nasjoner skal tvangssendes tilbake til sitt opprinnelses land. Med andre ord; Deportering. Denne språkbruken viser til en forenklet tenkemåte og har nære assosiasjoner til hvordan Nazi Tyskland omtalte mennesker med en annen etnisk opprinnelse. Historisk har dette tankesettet også vært knyttet til behovet for tilstrekkelig plass - territorielt og kulturelt – til at en sterk nasjon kan fylle sin rolle i historien. DNMs manifest gir ikke uttrykk for noe ønske om ekspansjon, som man i mellomkrigstiden kunne relatere dette tankesettet til. Tonen handler snarere om forsvar mot en innkommende bølge som må slås tilbake.

Dette er forestillinger om innvandring som brukes for å skape en trussel mot Norge. Det kan synes som at DNM bevisst benytte denne formen for språklige uttrykk i den hensikt å oppnå forståelse og legitimitet for sitt ekstreme syn på migranter. Deler av den norske befolkningen kan oppfatte dette politiske budskapet som skremmende fordi språket som benyttes skaper den virkeligheten den norske befolkningen lever i og gir retning for individers handlinger.

I den neste delen vil jeg analysere flere deler av det politiske manifestet i den hensikt å undersøke følgende spørsmålsstilling: Hvem er *vi* og hvem er *de*? Hva slags skille trekkes opp mellom de rettroende og legitime på innsiden av fellesskapet og dem utenfor?

4.4 Vi og de andre

De ulike sitatene som er valgt for denne delen har et spesielt søkelys på ulikheter mellom mennesker. «Vi» og «de» er karakteristisk for disse ytringene og er et aspekt som er gjentakende i manifestet. Dette kan gi uttrykk for et ønske om et ensrettet samfunn. Forskjeller mellom individer kan synes å fremstå som et negativt element i bevegelsens politiske uttrykk og det første sitatet i denne delen kan vise hvordan bevegelsen spiller på og baserer sitt budskap på ulikheter som en uønsket faktor:

Sitat 8: «Sammenlignet med andre folkeslag, er forskjellene åpenbare og stikker langt dypere enn de rent visuelle» (DNM 2016, s.5).

Sammenligning av folkeslag kan i denne konteksten oppfattes som en sammenligning mellom nordiske mennesker og innvandrere fra fremmede nasjoner. Som jeg har pekt på i den forrige

delen kan dette begrunnes med at majoriteten av innvandrere som kom til Norge under migrasjonskrisen i 2015, var mennesker fra Midtøsten og med muslimsk bakgrunn. DNM hevder at åpenbare forskjeller stikker dypere enn det visuelle, som her kan tolkes som for eksempel hudfarge. Det underliggende budskapet kan i denne sammenheng bety at nordiske mennesker gjennom lang tid har utviklet egenskaper som er av positiv art. Egenskapene som nevnes i sitatet kan assosieres med det å være et godt menneske. Innvandrere representerer et folkeslag som ikke har vært en del av denne utvikling og at det derfor blir naturlig for DNM å knytte det å være en god borger til den nordiske rasen. I dette perspektivet blir innvandrere og etnisk nordiske personer satt opp mot hverandre og fremstilt med betydelige forskjeller. Det oppstår dermed en konstruert «sannhet» om at separasjon mellom disse to folkeslagene har ført til en positiv utvikling for de etnisk nordiske, og det er dette aspektet DNM kan synes å forsvare.

De ulike diskursanalytiske retningene har alle en forankring i sosialkonstruktivismen og dens oppfattelse av språkets betydning. Denne måten å oppfatte språkets betydning på har sin opprinnelse i strukturalistisk og poststrukturalistisk språkteori. Dette innebærer at politiske aktører på ytre høyre får tilgang til virkeligheten gjennom språket. DNM bidrar til dette gjennom sitt manifest. Denne måten å formidle sine politiske ytringer på er ikke en nøytral beskrivelse av virkeligheten, men er bestemt av DNM sitt ideologiske utgangspunkt. Denne forståelse av virkeligheten spiller derfor en viktig rolle når bevegelsen produserer sitt politiske partiprogram.

Nasjonalsosialismen som en verdensanskuelse er i sitt opprinnelige idégrunnlag basert på en aggressiv og rasebasert nasjonalisme. I sin opprinnelige form var dette bygget på ulike teorier om rase- og blodsrenhet som innebærer en kamp mot forskjeller og et sterkt ønske om en «ren» nasjon der individer med den samme opprinnelsen skulle leve sammen uten innblanding av «andre raser». Dette er teorier som kan vise til hvilke forestillinger som ligger til grunn for teksten i DNM sitt manifest og gir innsikt i bevegelsens politiske ståsted. Dette er forestillinger som skapes i en sosiale kontekst som omfatter kommunikasjon mellom aktører på ytre høyre. Dette kan være seg aktører som har et felles politisk ståsted og som «snakker sammen» innenfor ulike mediaplattformer og ytringsforum. Teksten som i denne sammenheng forfattes og som danner bakgrunnen for ulike politiske ytringer, vil igjen bidra til å opprettholde forestillingen som ligger til grunn for teksten som i denne sammenheng kan oppfattes å være

nasjonalsosialismen. Denne måten å vurdere mennesker på som kommer til uttrykk i denne ideologien kan leses i det neste sitatet:

Sitat 9: «Egenskaper som samarbeidsvilje, oppfinnsomhet, ordenssans, disiplin, troskap og altruisme har blitt skapt gjennom tusenvis av år med rasemessig separasjon og utvikling» (DNM 2016, s.5).

Her skiller DNM skarpt mellom «vi» og «de» og hevder at egenskaper som kan assosieres med noe positivt har blitt skapt som følge av at folkegrupper har levd adskilt, og at de nordiske menneskene har utviklet gode egenskaper som følge av fravær av andre folkeslag. De egenskapene bevegelsen refererer til kan dermed synes å ha en tilknytning til nordiske mennesker. Egenskapene synes videre å være dyrket fram i isolasjon fra andres gener, og den nordiske rasen er disse andre overlegen. Intertekstuelte knytter dette standpunktet an til sosialdarwinistiske strømninger med opphav ved slutten av 1800-tallet, idet det tog franske koloniveldet nådde sitt toppunkt, og med etterdønninger inn i mellomkrigstidens ekstreme ideologier i Europa.

Frykten for tap av egen identitet som bygger på de nordiske genene, kan være en underliggende årsak til ytringer som kommer frem i sitatet over. Ved å presentere positive egenskaper som utviklet gjennom separasjon fra andre folkeslag og som er typisk for de nordiske individene, kan dette fremstå som essensialisering av den nordiske befolkningen. Et ønske om et rent samfunn bestående av individer med de typiske nordiske egenskapene som det vises til i sitatet, er et forsøk på å forsvare det nordiske samfunnet mot globalisering, sammenblanding av menneskeraser som kan svekke de gode egenskapene og innvandring. Dette kan tolkes som en motstand innvandrere som bygger på fremmedfrykt. Dette kommuniseres ved å tydeliggjøre et skille mellom mennesker som for eksempel å vise til positive egenskaper knyttet til den nordiske befolkningen. Dette tydeliggjør også at «de andre» ikke innehar disse egenskapene. Kulturell essensialisering viser til en bestemt forestilling om hva som definerer befolkningens kultur og egenskaper innenfor et territorielt avgrenset område, en nasjon. Kulturell essensialisering innebærer at spesifikke kjennetegn hos den etnisk norske befolkningen har til hensikt å skille disse fra andre individer. Dette er individer som i denne sammenhengen er innvandrere fra fremmede nasjoner. På denne måten tydeliggjøres forestillingen om hva som skiller *vi* fra *de andre*. Dette skarpe skillet mellom individer kommuniseres som en motstand

mot innvandring i den hensikt å ekskludere disse menneskene fra nasjonen Norge. I denne konteksten uttrykkes dette gjennom språklige grep i DNM sitt politiske partiprogram. Bruk av språket på denne måten kan gi retning til en oppfatning i befolkningen om at disse fremmede menneskene som mangler «de gode egenskapene», er uønsket i det norske samfunnet.

Som vist til i 2.4.2 har ikke rase som grunnlag for rasisme så stor legitimitet i befolkningen lenger. Etter Holocaust har denne biologiskbaserte ekskluderingsstrategien mistet mye av sin oppslutning i en vestlig sammenheng. Rasisme som et fenomen har endret innhold. Den nye formen for rasisme har i større grad fokusert rundt kultur, religion og etniske kjennetegn. Dette kommer til uttrykk i datamaterialet som «personlige egenskaper». Det kan i dette perspektivet knyttes en viss usikkerhet til i hvilken grad DNM ville fått oppslutning rundt en beskrivelse av innvandrere som «farlige svartinger eller sotrør». Det kan synes som at denne mer «stuerene» rasismen kan ha til hensikt å skape større legitimitet rundt DNMs forsøk på å fremheve et tydelig skillet mellom vi og de, nettopp ved å vise til forskjellen mellom individers personlige egenskaper. Det som preger språkbruken i innvandringsdiskursen på ytre høyre er ikke en direkte motstand mot mennesker med en mørkere hudfarge, men en motstand mot mennesker med en annen kulturell og religiøs bakgrunn. Dette konstrueres og opprettholdes gjennom en språklig tilnærming der søkelyset rettes mot forskjellige egenskaper mellom vi og de, der disse forskjellene kan oppfattes å være et resultat av ulik religiøs og kulturell bakgrunn.

En sentralt tema i manifestet er rasespørsmålet. Det kan synes som at DNM arbeider utfra et politisk ståsted der innvandring av mennesker med en fremmed rase har en sammenheng med kampen for å bevare den nordiske rase. Dette er en viktig sak for bevegelsen og denne representasjonen av virkeligheten kommer til uttrykk i det følgende sitatet;

Sitat 10: «Vår innvandringsmotstand hviler først og fremst på rasepolitikk» (DNM 2016, s.7).

Dette sitatet knytter innvandring og rase sammen. Dette er en representasjon av virkeligheten som kommer til uttrykk på en eksplisitt måte og tydeliggjør hva som er den viktigste målsettingen med bevegelsens politiske kamp. Rasepolitikk er på ingen måte et relevant tema i dagens sosialdemokratiske og liberalistiske samfunn, men det kan oppfattes at DNM ser det som deres vitale oppgave å beskytte den nordiske befolkningen mot fremmede raser. Dette kan tolkes å være forankret i et mål om å beskytte den «hvite rase», som kan synes viktig for å

oppretholde begrepet «nordisk rase»⁷. Som et ledd i å ivareta denne rasen fri for innblanding av andre raser, uttrykker de eksplisitt et ønske om å etablere et system for dette i sitt politiske manifest. Det kommer frem i det neste sitatet;

Sitat 11: «Opprette et statlig institutt som effektivt kan bedømme den rasemessige tilhørigheten til mennesker som har ankommet Norden gjennom innvandring» (DNM 2016, s.7).

Sitatet kan oppfattes å underbygge rasekampen. Ved bruk av det språklige grepet «rasemessig tilhørighet» kan sitatet synes å ikke bare omhandle innvandrings*motstand*, men også innvandrings*fiendtlighet*. DNM sitt ønske om å «effektivt bedømme» menneskers opprinnelse er en sterk ytring som kan oppfattes som at staten skal stå ansvarlig for en rasediskriminerende ordning. Utsagnet forteller hva som er den «riktige» rasen innenfor fellesskapet, satt opp mot de som står utenfor. Denne måten å omtale mennesker på var en mye brukt retorikk før og under annen verdenskrig. Kampen om ordene som beskriver verden er pågående. Den kommer til uttrykk gjennom DNM sitt politiske manifest som et forsvar mot innblanding av individer med en annen opprinnelse enn ens egen. DNM deltar i denne kampen gjennom et språklig forsøk på å legitimere rasebegrepet. Denne virkelighetsoppfatningen om rasetilhørighet kan gjennom rasediskursen skape grunnlag for aktørers videre handlinger. I denne konteksten er DNM ikke bare opptatt av å kommunisere sitt politiske budskap om ulike raser, men de lanserer også et forslag til videre handlinger og det de beskriver som opprettelsen av et «raseinstitutt». Det er på denne måten manifestet materialiserer seg. Dette vil jeg gå nærmere inn på og utdype videre i den siste delen av analysen.

Sitatet kan synes å representere en sammenheng med en viss støtte til den såkalte «raseforskningen» (kvasiforskning) fra før og under annen verdenskrig og som konkluderte med at den nordiske rase sto høyere enn andre. Dette kan begrunnes i en frykt for at egen rase skulle degenereres ved sammenblanding av ulike raser og føre til en svekkelse av de enestående egenskapene som den ariske rasen hadde. På ytre høyre side i politikken kan det oppstå en mer ekstrem kamp om ulikheter og mangfold knyttet til kollektiv identitet. Høyreekstremister forfekter ideen om en ren nasjon der ulikheter viskes bort. Rasetenkning som hegner om biologiske forskjeller er fremdeles utbredt, om ikke i like stor grad som tidligere. Fremdeles er

---

⁷ Dette kommer også til uttrykk som en oppfatning Maria Darwish viser til i sin masteravhandling (2018) s.50.

renhet i befolkningen et viktig tema for DNM og de knytter dette til det nordiske gen-bassenget. Det kan ses i den neste representasjonen;

Sitat 12: «Å bevare de nordiske folkene slik de er i dag, hvor den nordiske rasetypen er et dominerende innslag i det nordiske gen-bassenget» (DNM 2016, s.7).

Denne virkelighetsbeskrivelsen kan ses i tilknytning til den ideen som er utbredt på ytre høyre der språkbruken baserer seg på ideen om at det finnes observerbare kulturelle uttrykk som er spesifikt for et folkeslag innenfor et geografisk avgrenset område. Her kan det trekkes noen paralleller til før og under annen verdenskrig der dette også var en kollektiv oppfatning. Under Nazi regimet kom dette ofte til uttrykk gjennom nazistisk propaganda. En homogen befolkning er sentralt i rasetenkning. Et viktig element i denne tenkningen er den hvite rases overlegenhet og et ønske om å bevare av denne overlegenheten kommuniseres gjennom språklige grep. Ett slikt språklig grep kommer til uttrykk i DNM sitt manifest som «vi og de» tenkning. Ved å sette søkelyset på «ulike raser» kommuniseres også klare skillelinjer mellom vi som er innenfor fellesskapet og de som står utenfor.

I det følgende sitatet kommer det også til uttrykk at DNM sin innvandringsmotstand hviler på rasepolitikk. Denne representasjonen bærer også preg av ideen om at rasepolitikken knyttes til «vi og de» tenkningen;

Sitat 13: «Millioner av mennesker av fremmed rase befinner seg i dag i Norden, og stadig flere ankommer hver eneste dag» (DNM 2016, s.5).

Sitatet kan oppfattes å uttrykke en viss aggresjon mot mennesker som DNM betegner som «fremmede raser». Bruk av begrepet «millioner» kan synes å ha til hensikt å tallfeste antall innvandrere og gir et inntrykk av (svært) mange. Overdrivelser av antallet innvandre som ankommer landet kan bidra til å forsterke og underbygge de samfunnsmessige utfordringene bevegelsen uttrykker som problematisk og som de knytter til innvandring. Uttrykket «fremmed rase» kan, i likhet med den forrige delen, forstås å ha en nær sammenheng med migrantkrisen i 2015. Størsteparten av migrantene som ankom Norge i dette tidsrommet hadde muslimske bakgrunn og er mennesker som dermed kan oppfattes å være av en fremmed rase.

Konspirasjonsteorien Eurabia er et sentralt element på ytre høyre. Ideen om at norske politikere konspirerer med Islamske ledere gjennom hemmelige nettverk med det formål å legge til rette

for muslimsk innvandring til Europa og å innpasse fremmede kulturer og religioner. Høyreekstremer grupperinger som DNM kan på denne måten hevde at innvandring fra ikke-vestlige land kan bidra til å svekke den nordiske befolkningens rase, levemåte og kultur. Dette er en utbredt tenkemåte og en mye brukt retorikk i innvandringsdiskursen på ytre høyre. Kampen mot den påståtte sammenslutningen av Europa og Islam er i stor grad basert på frykten for at Islam skal få en dominerende posisjon i Europa, og at den kristne delen av befolkningen blir på bakgrunn av dette en religiøs minoritet.

En kommunikasjon basert på konspirasjonsteorier er en forenklet måte å forklare samfunnsmessige utfordringer på. Migranter med muslimsk opprinnelse fremstilles på en måte som kan synes å legge an til mistenksomhet. Disse menneskene som ofte kommer som flyktninger omtales som om de har en helt annen agenda enn å søke trygghet. Språket som brukes i slike fremstillinger er egnet til å skape et bilde av at flyktninger har som formål å «snike» seg inn i Europa med mål om å overta verdensherredømme. I sitatet over hevder DNM at innvandrere med en fremmed bakgrunn utgjør et høyt antall i Norden og at dette antallet er stigende. Dette er et språklig uttrykk som er dominerende i høyreekstremer innvandringsdiskursen. En ekstrem form for meningsytringer basert på en nasjonalistisk holdning legger på denne måten premissene for debatten rundt innvandring. Med andre ord; En språklig konstituert nasjonalisme med ekstreme trekk. Dette er kampen om ordene som beskriver verden. Denne kampen kommer også til uttrykk i det neste sitatet. DNM kan synes å sette flyktnings søken etter trygghet opp mot den etnisk norske befolkningens frihet;

Sitat 14: «Vår rases overlevelse og frihet er det absolutt viktigste målet med DNM sin politiske kamp (DNM 2016, s.5).

I dette sitatet knyttes rase og frihet sammen og beskrives som en viktig del av partiprogrammet. Motstand mot fremmede raser settes i sammenheng med frihet for den nordiske befolkningen. Som vist til i 2.6.1 er konspirasjonsteorier et virkemiddel for å etablere et fiendebilde og i dette sitatet kan det synes som at DNM forsøker dette gjennom å hevde at «de andre» truer den nordiske befolkningens frihet. I et fiendebilde der individer settes opp mot hverandre kan det også benyttes virkemidler for å demonisere hverandre. Dette er virkemidler som skaper en forestilling om at «de andre» utgjør en trussel og en risiko mot andres overlevelse, og er et

argument som er ment å fremstille innvandrere som en felles trussel som må bekjempes. Dette kommer også til uttrykk i det siste sitatet;

Sitat 15: «De nordiske folkene har historisk levd adskilt og separat fra innblanding av fremmede folkeslag» (DNM 2016, s.5).

Ved å vise til at ulike folkegrupper har levd adskilt, kan dette oppfattes som et viktig aspekt ved «vår rases» overlevelse. En forestilling om at denne adskillelsen har vært et avgjørende element for den nordiske befolkningens overlevelse er i likhet med sitatet over et bidrag i konstruksjonen av en fiende. Denne konstruksjonen skjer gjennom diskursen i den hensikt å etablere et fellesskap som bygger på en forestilling om at det er viktig at vi som står innenfor fellesskapet kjemper mot de utenfor. Etablering av fiendebilder har som formål å mobilisere følelser og spiller på den kollektive identiteten. Det innebærer et særlig fokus på identitetsmarkører som er «typiske» for det nordiske folk. Virkelighetsbilder som kan karakteriseres av konspirasjonstenkning er et sentralt element i ekskluderende ideologier, som nasjonalsosialismen. Oppfatningen av en felles fiende kan på denne måten virke samlende på den norske befolkningen.

4.4.1 Sammenstilling av denne delen

I denne delen har formålet vært å undersøke følgende spørsmålstilling; Hvem er *vi* og hvem er *de*? Hva slags skille trekkes opp mellom de rettroende og legitime på innsiden av fellesskapet og dem utenfor?

I sitatene som legges til grunn for analysen i denne delen dreier rundt et skille mellom *vi* og *de* andre. DNM viser til *vi* som den nordiske befolkningen og deres legitime rett til nasjonen Norge. *De* er i denne sammenhengen innvandrere fra fremmede nasjoner. De kom til Norge som migranter og som følge av krig og uroligheter i Midtøsten var disse hovedsakelig flyktninger som kom til Europa og Norge i 2015. Det kan synes å være et spesielt søkelys på ulikheter mellom mennesker som et negativt aspekt i denne delen. Sitatene som er valgt er karakterisert av forskjeller mellom den nordiske befolkningen og innvandrere. En språkbruk som er preget av at *vi* er bedre enn *de* kommer til uttrykk ved å vise til personlige egenskaper. Den nordiske befolkningen har de gode egenskapene og som er et resultat av at *vi* har levd adskilt fra *de* gjennom en lang tidsperiode. Ved å vise til personlige egenskaper på denne måten skisserer DNM et skarpt skille mellom mennesker. Denne måten å bruke språket på tydeliggjør hva *vi*

har, og dermed hva *de andre* ikke har Disse linjene som trekkes opp mellom de rettroende og legitime på innsiden av fellesskapet og de på utsiden baserer seg i stor grad på at forskjellene mellom vi og de ikke bare er visuelle kjennetegn, men det kan synes som at DNM referere til en form for rasisme som baserer seg på kulturelle kjennetegn fremfor biologiske. Den biologiskbaserte rasismen skaper ikke den sammen oppslutningen lengre, slik den gjorde tidligere. DNM bygger på denne måten mye av sin rasetenkning på kulturelle og religiøse kjennetegn og dette kan tolkes som et forsøk på å gjøre rasismen mer «stueren». Dette kan forstås som et dualistisk verdensbilde der kampen er mellom de gode og de onde, de rettroende mot de fremmede innvandrerne. Denne måten å tenke på kommer til uttrykk gjennom språket og brukes for å konstruere et fiendebilde av innvandrere som kan få en betydning for den norske befolkningens oppfatning av migranter.

I denne delen har jeg vist til og analysert hvilke representasjoner om nasjon og rase som er bærende for DNMs politiske manifest. I det følgende vil jeg undersøke nærmere hvilke praksiser som muliggjøres av diskursen og som hegner om det fellesskapet manifestet tegner opp. DNM sitt politiske manifest materialiserer seg på ulike måter og jeg vil sette søkelyset på de ulike aspektene i denne siste delen av analysen.

4.5 Det materielle aspektet

«The point is not to disregard material facts, but to study how these are produced and prioritized» (Neumann & Dunn 2015, s.67).

Diskursanalyse har som formål å undersøke hvordan det eksisterer en rekke handlingsbetingelser for det talte og gjorte. Gjennom en analyse av diskursen kan man dermed undersøke hvordan et gitt utsagn aktiverer en serie sosiale praksiser og hvordan utsagnet bekrefter eller avkrefter disse praksisene. Analysen skal først og fremst gi oss innsikt i hva som ligger til grunn for teksten, og som teksten bidrar til å opprettholde (Neumann 2001, s.81-82). Gjennom en diskursanalyse kan det være fruktbart å undersøke hvordan den språklige praksis påvirker og skaper sosial praksis, som igjen bidrar til å opprettholde det språklige. Begge delene har en gjensidig innvirkning på hverandre. Forholdet mellom diskurs og materialitet bygger på hvordan den sosiale verden skapes. Diskursen består dermed ikke bare av det talte og skrevne ord, men den består også av en samhandling i individers sosiale liv. Språk skaper mening, men språket bidrar også til interaksjon mellom individer, handlinger og sosiale praksiser. En

diskursanalyse som inkluderer det materielle aspektet gir på denne måten et bredere og mer helhetlig bilde av hvordan virkeligheten skapes og opprettholdes gjennom språket (Neumann 2001, s.83).

I dette perspektivet vil DNM sitt politiske manifest materialisere seg i bevegelsens handlingsmønstre. Det kan være ulike former for aktiviteter som for eksempel demonstrasjoner og utdeling av flygeblad med informasjon om bevegelsens politiske synspunkt. Sosiale aktiviteter er en viktig del av DNM sitt praktiske arbeid med å styrke samholdet innad i organisasjonen. De arrangerer skogsturer der kamptrening er en viktig del av det sosiale samværet slik at medlemmene lærer å forsvare seg mot det de selv beskriver som «fienden». Dette er i tråd med deres egen politiske virksomhet og deres selverklærte nasjonalsosialistiske ideologi der den tyske nazismen utgjør en plattform for deres verdensanskuelse (DNM 2016, s.49). Politiske aktører som representerer ulike partier, vil på bakgrunn av partiets ideologiske overbevisning ha et uttalt mål om maktoppnåelse gjennom sine partiprogram. I dette ligger det et ønske om at politiske vedtak skal lede til sosiale endringer i samfunnet og dette kommer til uttrykk gjennom bruken av språk. På denne måten materialiserer diskursen seg, og får forskjellige samfunnsmessige konsekvenser. I del 4.4, sitat 11, uttrykker DNM et ønske om å opprette et statlig institutt som kan bedømme «rasens tilhørighet». Dette kommer til uttrykk som et politisk mål i partiprogrammet og er, uten sammenligning for øvrig, i tråd med hvordan politiske partier arbeider. Norman Fairclough (1992) sin beskrivelse av hvordan språket bidrar til å konstruere det sosiale liv, bygger på begrepene diskursiv praksis og sosial praksis (det non-diskursive). Den diskursive praksis, som i denne sammenheng utgjør meningsbærende strukturer som DNM sitt politiske manifest er forankret i, muliggjør den sosiale praksisen. Dette være seg ulike aktiviteter og handlinger i regi av bevegelsens politiske budskap. Slike sosiale praksiser bidrar igjen til å opprettholde den diskursive praksis. Diskursen bidrar til å konstituere alle dimensjoner i sosiale sammenhenger, og skaper sosiale strukturer i samfunnet. I denne konteksten vil opprettelsen av «et statlig raseinstitutt» få (fatale) konsekvenser for mennesker med innvanderbakgrunn. Denne sosiale praksis har betydning for hvordan virkeligheten oppfattes og setter i tale det diskursive. Med andre ord; Et slikt politisk vedtak vil innvirke og forsterke den norske befolkningens synspunkt på rasebegrepet og vil komme til uttrykk gjennom den norske befolkningens språkbruk knyttet til innvandring. Virkelighetsbilder skapes i språket, bidrar til handlinger og opprettholdes og styrkes av den sosiale praksis (Fairclough 1992, s.64).

I DNM sin presentasjon av bevegelsen som en nasjonalsosialistisk kamporganisasjon, er det politiske manifestet en sammenfatning av hva bevegelsen står for og hvor de henter sine ideer fra. DNM har flere aktiviteter som bygger på det politiske budskapet som kommer til uttrykk i manifestet. Flere av disse aktivitetene viser jeg til i innledningen og er et viktig element for organisasjonen. Da DNM ble kjent gjennom media sommeren 2017, var dette i forbindelse med en demonstrasjon i Kristiansand under parolen «Ta tilbake makten fra globalistene». I sitt politiske manifest viser bevegelsen til utfordringer i dagens samfunn og knytter dette til globalisering. Det følgende tekstutdraget kan vise til dette;

Hele den globale monetære infrastrukturen i verden kontrolleres i dag av et fåtall mennesker, disse er på ingen måte folkevalgte, men deres makt går i arv. De globale sionistenes mål i dag er ikke kun å fremme staten Israel, men også å arbeide for langsiktig ustabilitet i nasjoner som potensielt skulle kunne true deres maktstruktur. Dette inkluderer naturligvis etnisk homogene vestlige nasjoner. Samtlige globalistiske sionister arbeider derfor for flerkultur og masseinnvandring, men også for andre samfunns- og kulturopløsende idéstrømninger som liberalisme og norm- moraloppløsende kulturmarxisme» (DNM 2016, s.10).

I manifestet retter bevegelsen et særskilt søkelys mot det de omtaler som masseinnvandring. Motstanden mot innvandring kommer på denne måten eksplisitt til uttrykk gjennom språket som brukes. Innvandring i dagens samfunn er en konsekvensene av globalisering. Under demonstrasjonen i Kristiansand i 2017 var det antiglobalisering som var parolens viktigste budskap. Dette kommer også til uttrykk i tekstutdraget over. Det er et sentralt poeng at diskursen knyttes til den virksomheten som foregår i bestemte institusjonelle omgivelser, som for eksempel i grupperinger på ytre høyre. Demonstrasjonen i Kristiansand er et uttrykk for hvordan manifestet materialiserer seg nettopp fordi den høyreekstreme diskursen, dens teorier og forestillinger får sitt uttrykk gjennom handling og praksis. Det bevegelsen uttrykker i sitt politiske budskap som vist i tekstutdraget over og i sitatene om masseinnvandring, bidrar til en sosial praksis i form av demonstrasjonen sommeren 2017 (Neumann 2001, s.80-81).

En måte å opprettholde og styrke institusjonelle oppfatninger på er gjennom handlinger og praksiser. DNM presenterer sitt politiske budskap gjennom det bevegelsen beskriver som folkeopplysning, tradisjonell gateaktivisme, torgmøter, demonstrasjoner og utradisjonelle aktiviteter og aksjoner. Folkeopplysning innebærer aksjoner der temaet er anti-globalisme og DNM sitt alternativ om et fritt og forent Norden. Flygeblader med påskriften «Ni grunner til hvorfor globalismen må bekjempes» og «Ta tilbake makten fra globalistene» distribueres til forbipasserende og tilskuere, og plakater og klistremerker med det samme budskapet blir hengt

opp på ulike bygninger og postkasser i området bevegelsen aksjonerer (Frihetskamp.net, 2019). En diskurs består av et antall utsagn som danner betingelsene for individers virkelighet. En diskurs kan dermed forstås som konstruksjonistisk. Det betyr at diskursen ikke alene skaper mening, men den bidrar til å skape den sosiale virkeligheten for diskursens bærere. Slik er diskursen forbundet med institusjoner og praksiser, og det er nettopp den materielle forankringen som gjør den motstandsdyktig mot endringer (Neumann 2001, s.83).

DNM arrangerer turer i friluft for å styrke det sosiale samholdet. Turene har ulike aktiviteter der lederen holder taler basert på den nasjonalsosialistiske verdensanskuelsen og det drives kampsport og øvelser i bruk av kniver og drapsteknikker. Samarbeid med andre fascistiske organisasjoner fra andre land skal bidra til å lære teknikker i kamptrening og i den forbindelse er det høyreekstremister fra italienske organisasjoner som besøker DNM og bidrar til kamptrening⁸. Kamptrening er et viktig element for å kunne forsvare seg mot både den ytre og indre fienden (Frihetskamp.net, 2019).

På sin hjemmeside publiserer DNM reportasjer fra anti-rasistiske organisasjoner som for eksempel ARS, og fremstiller disse organisasjonene som en del av «løgnpressen». De lager egne reportasjer om disse anti-rasistiske organisasjonene som har til hensikt å latterliggjøre og diskvalifisere arbeidet disse gjør for å motvirke rasisme, homofobiske holdninger og hatefulle ytringer fra ytre høyre. DNM beskriver ARS som en folkefiendtlig aktør og en trussel mot det nordiske samfunnet i forbindelse med ARS sin utgivelse av rapporten om DNM sin politiske virksomhet. I tillegg til egne reportasjer henger DNM opp klistremerker og deler ut løpesedler med bevegelsens logo og rasistiske budskap. Mye av dette budskapet har en bred rekkevidde, både i form av kampanjer og egen internettside, men også ved at tradisjonelle medier skriver om bevegelsen i sine nyhetsoppslag (Frihetskamp.net, 2019).

Den høyreekstreme diskursen vil gjennom ulike handlinger bli påvirket og opprettholdt av de sosiale praksisene. Diskursen består ikke kun av et politisk partiprogram, den består også av en rekke sosiale aktiviteter. Det betyr at diskursen ikke alene skaper mening, men at språkbruk og sosiale handlinger har en gjensidig påvirkning for å skape og opprettholde ulike politiske

---

⁸ Navn på den italienske mannen som deltok i kamptreningen og den italienske organisasjonen han representerer fra ytre høyre er ikke oppgitt på DNM sin nettside.

synspunkt. Den materielle forankringen forsterker diskursen som helhet og gjør den motstandsdyktig mot påvirkning utenfra og som kan bidra til endringer. Som vist i eksempelet over der ARS har forfattet en rapport om DNM, vil den høyreekstreme diskursen være vanskelig å påvirke fordi DNM, ikke bare uttrykker sine nazistiske synspunkt i sitt manifest, men også ved bruk av løpesedler, klistremerker, demonstrasjoner og en egen internettside som bygger opp under bevegelsens politiske budskap og deres motstand mot ytringer som kommer fra anti-rasistiske-organisasjoner. Dette har ikke bare en betydning for og en påvirkning av befolkningens oppfatning av DNM og deres budskap, men det bidrar også til et sterkere fellesskap innad i bevegelsen som en institusjonell praksis (Neumann 2001, s.83).

Jeg har i denne delen trukket frem hvilke praksiser som muliggjøres av diskursen. For å hegne om det fellesskapet som på språklig vis tegnes opp i manifestet, opprettholdes og styrkes dette gjennom bevegelsens handlinger. Språkbruken i manifestet og som er gjenstand for analysen innbefatter begrepene rase og nasjon. Dette knytter an til et fellesskap, men også en avgrensning av dette. Fellesskapet inkluderer medlemmer av det nordiske folk, men tegner opp grenser for og ekskluderer mennesker med en annen opprinnelse enn den nordiske. I denne konteksten dreier dette rundt innvandrere med en fremmed bakgrunn. Det språklige aspektet i diskursen rundt innvandring forsterkes av de praktiske elementene jeg har pekt ut i denne delen. Dette forsterker det tekstuelle i manifestet gjennom bevegelsens handlinger og skaper det helhetlige uttrykket DNM har rundt innvandring. I den siste delen av denne avhandlingen vil jeg diskutere funnene i analysen, trekke inn teoretiske perspektiv og knytte det opp mot problemstillingen.

5 Hva forteller diskursanalysen?

5.1 Innledning: Nasjon og rase

Formålet med denne masteravhandlingen er å analysere hvilke representasjoner av nasjon og rase som er bærende for DNMs politiske manifest, og hvilke praksiser som muliggjøres av diskursen for å hegne om det fellesskapet manifestet tegner opp. Jeg har sentrert denne problemstillingen rundt to aktuelle temaer, nasjon og rase, som antatte omdreiningspunkt for den kollektive identitet som DNMs manifest bidrar til å konstituere. Denne tematiseringen gjør det nærliggende å spørre hvordan fellesskapet er avgrenset mot de som står utenfor og som i varierende grad kan utgjøre en trussel mot kollektiv identitet og sikkerhet i det «vi» som DNM orienterer seg mot. Nettopp slik er det jeg har strukturert diskusjonen av de empiriske observasjonene jeg har gjort i kapittel 4. I diskusjonen spør jeg derfor; Hva slags forestilling om en trussel mot Norge kommer til uttrykk i DNMs manifest og hvordan er denne trusselen konstituert? Videre har jeg undersøkt hva slags kollektiver som teksten mobiliserer som *vi* og *de* og hva slags skille som trekkes opp mellom de rettroende og legetime på innsiden av fellesskapet og dem utenfor. Underveis i diskusjonen vil jeg trekke bånd mellom meningsbærende elementer i manifestet og ytringer i samfunnsdebatten. Denne forbindelsen trekkes i del 5.2 videre i retning hva jeg tolker som materielle konsekvenser og som altså omhandler den avsluttende delen av problemstillingen: hvilke praksiser som muliggjøres av diskursen for å hegne om det fellesskapet manifestet tegner opp.

I den empiriske analysen i forrige kapittel viser jeg til ulike representasjoner av nasjon og rase som kommer til uttrykk gjennom DNM sitt politiske manifest og som er sentrale element i bevegelsens budskap. Antagelser om at vårt fellesskap er truet av en ytre fiende er et viktig premiss for DNM sitt politiske prosjekt. De språklige representasjonene av dette fiendebildet er fundert på konspirasjonstenkning og etablering av fiendebilder. Som jeg har vist til i kapittel 2 dreier en diskursanalyse seg om å studere mening der den oppstår, i språket. Menneskers tolkning og oppfatning av ulike samfunnsforhold skapes og opprettholdes på denne måten gjennom politisk kommunikasjon. Jeg vil i det følgende diskutere problemstillingen knyttet til de funn som jeg i kapittel 4 har analysert fram.

5.1.1 Trusselen mot nasjonen Norge

Innvandringsmotstand er ikke et nytt fenomen. Det er en kamp som har utspilt seg i flere ulike sammenhenger knyttet til historiske hendelser. Ett perspektiv på innvandring bygger på at migrasjon som et fenomen har lange historiske røtter. Utvandring av folkegrupper som søker nytt land har i et historisk perspektiv ført til at mennesker har flyttet fra sted til sted på jakt etter nye muligheter (Brochmann 2006, s.9).

Kampen mot innvandring er i DNMs manifest nært knyttet til et ønske om å beskytte Norge som nasjon mot trusler utenfra. Bevegelsen har lagt til grunn flere premisser for hvilke konsekvenser innvandringssituasjonen i Norge (og Norden) får for samfunnet. Den språklige formen for politiske ytringer som DNM knytter an til kan synes å hvile på en irrasjonell frykt for at innvandring fra fremmede kulturer skal svekke den nordiske kulturarven. Fremmedfrykt kan fremstå som en hensiktsmessig beskrivelse av dette fenomenet. Bruk av begrepet *masseinnvandring* i sitatene kan bidra til å gi et inntrykk av at innvandringen er ukontrollert og svært høy, og dermed en trussel som kan fremstå mer farlig enn det den faktisk er. Budskap som kommer til uttrykk på denne måten, kan få en betydning for hvordan den norske befolkningen møter mennesker med en fremmed bakgrunn. Som vist til i 2.2.1 kan dette skape en motstand mot innvandrere og en frykt i befolkningen fundert i et implisitt premiss om at innvandring truer nasjonens overlevelse.

Politisk kommunikasjon som bygger sine argumenter på fremmedfrykt, har siden 2015 vært på frammarsj i Europa. Denne formen for kommunikasjon karakteriserer i stor grad diskusjonene knyttet til innvandring. Et annet aspekt ved disse diskusjonene som er verd å merke seg, er at debatten rundt migrasjon fra muslimske land kan synes å ha et islamofobisk element ved seg. Ved at DNM peker på «... økende kriminalitet og kulturelle konflikter» som en utfordring knyttet til innvandring, fremstilles migrantene som kom til Europa i 2015 som følge av konflikten i Midtøsten, som en gruppe mennesker som utpeker seg som en belastning for det norske samfunnet og særskilt problematisk å integrere. Det underliggende budskapet i sitatet kommer frem som en form for forakt, og dette kan ha sitt utspring i irrasjonell frykt. Dette kan utdypes ved å se på hva som kan ligge til grunn for dette. Innvandrere fra muslimske land fremstilles ofte i media som en homogen gruppe som uttrykker støtte til terrorisme, undertrykking av kvinner og med en sterk tilknytning til en voldelig ideologi. Dette kan oppfattes som en trussel mot den nordiske befolkningen, noe som ikke er en unaturlig reaksjon,

men det er likefullt en unyansert fremstilling av muslimske innvandrere. Essensialisering er et begrep som viser til en gruppe menneskers spesifikke kjennetegn og i denne sammenheng utgjør kriminalitet og konflikter essensen i muslimske mennesker⁹. Personer fra muslimske land blir ofte fremhevet gjennom ulike medier som kriminelle aktører, og da særskilt i tilknytning til at det skjer lovbrudd begått av én muslimsk person. Ved slike spesifikke hendelser blir ofte «alle» muslimer pålagt gjennom media et slags medansvar for ugjerningen. Denne språklige måten å fremstille mennesker på som kommer til uttrykk i de nevnte sitatene påvirker den norske befolkningens synspunkter på muslimer i en mer negativ retning. Fra et annet perspektiv kan cultural anxiety beskrives som en ekstrem holdning. Kulturell essensialisering baserer seg på en bestemt oppfatning om hva som definerer befolkningens kultur innenfor et territorielt avgrenset område, en nasjon. representerer en bevisst fremstilling av innvandrere, nettopp fordi DNM er motstandere av en multikulturell nasjon Dette kan knyttes til begrepet xenophobia fordi denne typen essensialisering bygger på frykten for det ukjente. Slike ekskluderende holdninger er i stor grad et bærende element for DNMs politiske prosjekt som kommer eksplisitt til uttrykk gjennom manifestet.

Kampen mot masseinnvandring kan også betraktes fra et europeisk perspektiv. I denne konteksten kan diskusjoner knyttet til migrasjon ha noen fellestrekk med den norske innvandringsdebatten, fordi den ofte kommer til uttrykk gjennom et dualistisk verdensbilde; de gode og legitime menneskene innad i fellesskapet, mot de fremmede som står utenfor. Debatten er i stor grad knyttet til innvandrere med muslimsk bakgrunn og innvandringsfiendtlige aktører på ytre høyre presenterer disse som en trussel mot europeiske, så vel som norske, verdier. Debattene som ofte foregår i sosiale medier karakteriseres ofte av en aggressiv og hatefull tone. Politikere som representerer ytre høyre, er ofte deltagere i slike debatter og argumenter bygger på å stoppe innvandring og forby Islam som religion. Frykt for terrorisme, en svekkelse av de kristne verdiene, samt innføring av sharialover er begrunnelser som ofte kommer frem i slike politiske budskap. Det følgende utsagnet ble fremsatt på Twitter av den nederlandske høyrepopulistiske politikeren Geert Wilders: «Islam viser sitt sanne ansikt nok en gang med dødstrusler, fatwas og vold. Men sikkerheten og tryggheten til mine landsmenn kommer først» (Twitter, 2018).

---

⁹ Se del 2.5.1

Dette speiler en diskurs rundt innvandrere som en særegen form for identitet og kan beskrives som identitetspolitikk. Identitetspolitikk har til formål å mobilisere kun til fordel for «våre egne landsborgere». Som jeg viser til i del 2.1.1 kan kampen mot innvandring forstås som et ønske om å ivareta egen identitet og kultur. Denne formen for politisk mobilisering vil på flere punkter bidra til en polarisert debatt med harde fronter på begge sider; De som ser innvandring som en verdifull ressurs og de som oppfatter det som en trussel. Disse frontene viser til en dyp splittelse i ulike samfunnslag og setter sitt preg på samfunnet. På den ene siden er det legitimt og nødvendig i et demokratisk samfunn å ha debatter som viser til uenigheter. Problematikken melder seg når slike uenigheter tar en hatefull retning. Da vil debatten dreie mer i en antagonistisk retning, der meningsmotstandere fremstilles som fiender av folket og at de «rettroende og legitime» er de som skal være en del av felleskapet og de fremmede innvandrene står utenfor. DNM sin fremstilling av innvandrere i sitt politiske manifest kan bidra til å belyse migrasjon på en måte som legitimerer en antagonistisk diskusjonsform. Gjennom språket benyttes begrepet *masseinnvandring* i et forsøk på å etablere en sannhet og fremstille innvandring som en reell trussel mot og en utfordring for det norske samfunnet (Mouffe 2013, s.7).

Funn fra analysen, de representasjonene som omhandler nasjon og som er bærer mye av den politiske tyngden i DNMs manifest, kan ha en forbindelse til andre ytringer som kommer frem i den norske innvandringsdebatten. Fellestrekket er at innvandring er et negativt element i det norske samfunnet og begrepet *masseinnvandring* er et ord som kan synes gjentakende i slike debatter. Den følgende ytringen er hentet fra en kronikk i Aftenposten og er skrevet av den innvandringsfiendtlige redaktøren av nettstedet Resett, Helge Lurås, og kan vise til denne forbindelsen: «Logikken i en streng innvandringspolitikk er jo at innvandring er et problem, noe uønsket som må begrenses» (Lurås, 2016). En annen ytring som korresponderer med DNM sin representasjon av virkeligheten kommer fra skribenten Nina Hjerpeset-Østlie. Hun var en av initiativtakerne til organisasjonen Human Rights Service (HRS), sammen med blant andre forfatteren Hege Storhaug. Hjerpeset-Østlie uttalte seg til Morgenbladets nettavis i forbindelse med en sak om muslimers holdning til sex der hun hevder: «Muslimers problematiske syn på dette er noe de bringer med seg til Europa», og kommentaren kommer frem som følger: «Og det forflytter seg selvfølgelig med den massive innvandringen til Europa» (Hjerpeset-Østlie, 2016). DNM snakker *til* noen og de snakker *med* noen. Eksemplene over viser at de underliggende holdningene til DNM, som har en dominerende posisjon i den pågående

innvandringsdebatten, legitimerer negative holdninger om innvandrere gjennom sin språkbruk ved at andre debattanter uttrykker seg på en lignende måte. De involverte aktørene i den høyreekstreme diskursen, DNM, Hjerpeset-Østlie og Lurås, fremstår som tilhengere av den samme representasjonen ved at de påberoper seg rett forståelse av virkeligheten. De henter legitimitet fra hverandre Aktørene blir dermed en del av institusjonens regler, normer og retningslinjer. De har blitt institusjonalisert. Individens oppførsel og tenkemåte blir påvirket av institusjonens virkelighetsbilde og representasjonene kommer til syne som følge av denne påvirkningen. Sitatene over kan tjene som eksempler på akkurat dette. En institusjonalisert representasjon utgjør en posisjon i diskursen som kan forstås som et bestemt standpunkt i debatten rundt innvandring (Neumann 2001, s.33).

Funnene i sitat 3, 4 og 5 viser til det som kan synes å være et syn på verden sett fra DNM sitt utgangspunkt. En «... fysisk fordrivelse og folkemord mot Nordens befolkning» og at «... vi blir minoriteter i egen nasjon» og at «... den etnisk nordiske populasjonen minsker» kommer til uttrykk som et brutalt virkelighetsbilde på ytre høyre.

Det kan hevdes at ytringer som bygger på frykt kan fremstå som skremmende på befolkningen. Politiske synspunkt som tar til orde for at innvandrere er en trussel og en fare for det norske samfunnet, kan påvirke befolkningen i et land fordi politiske aktører har en stor definisjonsmakt. Aggressiv retorikk som er basert på frykt kan derfor bidra til en større grad av negative holdninger til innvandrere og gi innvandringsfiendtlige politikere større ytringsplattform. Som vist til i 2.4.2 kan det fremstå som et klart mål for DNM sitt politiske virke; Å formidle sitt budskap gjennom en spesifikk bruk av språket i den hensikt å skape frykt for innvandring. Konspirasjonstenkning er et annet teoretisk perspektiv som kan være hensiktsmessig å diskutere i denne konteksten. Konspirasjonsteorien Eurabia er som jeg viser til i kapittel 2.5.2 sentral i denne måten å tenke på. DNM kan synes å forsøke å trekke opp en vei mot den ekstreme tenkningen som omhandler at folkemord og fordrivelse av etnisk norske mennesker blir en konsekvens ved «massiv» innvandring fra fremmede nasjoner. Eurabia-teorien favner nettopp ideen om at religiøse ledere som representerer Islam har en hemmelig plan om å invadere europeiske nasjoner og ta over det europeiske kontinent. Dette er en tenkning som baserer seg på frykt; Frykt for at muslimer ikke bare har til hensikt å spre sin

levemåte og kultur til Europa, men også over tid etablere et fast grep om samfunnsutviklingen i kraft av sitt antall¹⁰.

Denne måten å tenke på har i stor grad oppstått i de ulike debattene og diskusjonene om innvandring. Høyreekstreme ytringer har en sterk tilstedeværelse i slike debatter, og når ut med sine synspunkt til befolkningen gjennom media, og da spesielt sosiale medier. Blogger, internettsider og kommentarfelt både på Facebook og Twitter er viktige arenaer for disse ekstreme ytringene. Det politiske manifestet til DNM som ligger tilgjengelig for allmennheter på bevegelsens internettside, er en slik arena. Dette utgjør en plattformen for høyreekstreme diskusjoner om innvandring som en trussel mot det norske samfunnet. Ytringen som fremkommer i funnet over og som knytter innvandring til folkemord på den norske befolkningen, er bestemmende for hvordan individer opplever innvandring som et negativt fenomen (Jørgensen & Phillips 2013, s.12-15).

Bruk av begrepet *folkemord* er en aggressiv uttrykksform og denne aggressive måten å uttrykke seg på kan spores tilbake til nasjonalsosialismen. Til forskjell fra mer moderate innvandringskritiske samfunnsdebattanter kan denne måten å kommunisere på fremstår med mål om å skape frykt. Ved å spille opp til en følelse av frykt vil DNM dermed forsøke å skape oppslutning og legitimitet rundt sine ytringer. Flere ulike aktører fra ytre høyre benytter de samme begrepene i innvandringsdiskursen. Hege Storhaug fra HRS og som driver nettstedet rights.no er én av disse. Jeg vil på ingen måte karakterisere HRS som en høyreekstrem organisasjon, men følgende sitat viser at disse forskjellige innvandringsfiendtlige aktørene, DNM og HRS, bruker det samme språklige uttrykket. I en reportasje på rights.no har Storhaug valgt overskriften «Folkemord som burde vekke global alarm». Reportasjen er fra 2012 og omhandler muslimer som Storhaug hevder står bak et mulig folkemord mot kristne mennesker i en verdensomspennende kontekst (Storhaug, 2012). Det kan være interessant å merke seg at Storhaug kan synes å legge opp til den samme følelsen av frykt som DNM gjør, ved å knytte muslimer opp mot begrepet folkemord. Dette kan også betraktes fra en annen synsvinkel. Rasismebegrepet har, som nevnt i del 2.4.2, i nyere tid fått et annet innhold enn det begrepet har hatt i en historisk kontekst. Nasjonalsosialismen knyttet til Hitler sitt nazi Tyskland la til grunn en aggressiv og rasebasert nasjonalisme, rasismen, som ble forsøkt legitimert gjennom

---

¹⁰ Dette perspektivet kommer også til uttrykk i Michel Houellebecqs bok «Underkastelse» (2015)

språket i form av propaganda som var ment for å sette jødiske mennesker i et negativt lys. Ved at ytre høyre benytter en aggressiv retorikk knyttet til religionen Islam så vil dette påvirke muslimske menneskers integritet. Folkemord som overgrep vil i denne sammenhengen tegne opp et brutalt bilde av muslimer, som på et generelt grunnlag blir plassert inn i dette bilde, kun i kraft av å ha Islam som sin religion. Det er en brutal fremstilling av muslimske mennesker, spesielt fordi de knyttes til begrepet på denne måten. Dette er et språklig grep som gir et svært skremmende og negativt bilde av muslimer.

Som en logisk konsekvens av trusselen kommer det til uttrykk et ønske om et rent samfunn, og kommuniseres gjennom sitat 6 og 7; «... totalstopp av innvandring ingen løsning» og «... repatriering ... må innledes så raskt som mulig etter at innvandringen har stoppet». Den ekskluderende tanken i denne konteksten går ut på at nasjonalsosialismen som et retningsgivende idégrunnlag legger opp til en nasjon bestående kun av den ariske (jfr. DNM; den nordiske) rasen. Et homogent samfunn er én av bærebjelkene i denne tankerekken. Jeg oppfatter dette som en re-visjon av budskapet som nazi Tyskland tok i bruk for det de betegnet som «jødeproblemet». Jødiske mennesker og individer med såkalte svakere gener, ble under Hitler sitt regime, sendt til konsentrasjonsleirer. I sitt manifest, tar DNM til ordet for å repatriere «majoriteten av alle som ikke er etnisk nordeuropeere eller nærbeslektede folkeslag». DNM modererer seg i dette funnet. En ytring om å sende innvandrere til egne leier, ville ikke fått fotfeste i dagens norske samfunn. Bevegelsen tar derfor istedenfor til orde for å repatriere, med andre ord å tvangsflytte, mennesker med innvandrerbakgrunn, tilbake til sine hjemland. Hvor disse menneskene skal tvangssendes, er uklart da flere land ikke har noen muligheter for å ta imot og ivareta egne borgere. Diskursen har på denne måten endret seg fra Hitler sitt regime til det politiske budskapet til DNM. Tanken bak et rent samfunn, er ikke ulik fra Hitler og DNM, men bruken av språk har i denne sammenheng endret seg. Under det tyske naziregimet var det jødene som var problemet. I dagens høyreekstreme diskurs kommer det frem at det er innvandrere med en fremmed bakgrunn som utgjør trusselen mot det nordiske folk. Jeg har vist til dette i del 2.1 der jeg påpeker at hovedtyngden av innvandrere som kom i 2015 var muslimer og kan derfor karakteriseres som mennesker med en fremmed bakgrunn. Kampen mot mennesker som utgjør en trussel mot den ariske og den nordiske rasen, kan oppfattes å ha endret fokus fra jøder til muslimer. Den gamle nazismen er nært forbundet med Hitler. Nynazismen er i større grad knyttet til islamofobi. Sagt på en annen måte; Virkelighetsbilde er basert på den samme ideologien, men presentasjonen har endret innhold (Neumann 2001, s.60-61).

Sett fra et annet perspektiv framgår det at en bestemt forståelse av virkeligheten bygger på nasjonalisme. Den opprinnelige ideen bak begrepet nasjonalisme kommer fra et ønske om at statens grenser skal sammenfalle med nasjonens slik at mennesker er knyttet sammen ved at de har den samme kulturelle, religiøse og etniske opprinnelsen. Innvandring til Norge samler mennesker med ulik opprinnelse og innenfor denne type fellesskap kan det oppstå konflikter når disse menneskene skal leve sammen. Det kan føre til reaksjoner fra den gruppen individer som har sin opprinnelse i det norske samfunnet og en slik reaksjon kan være økt nasjonalisme (Østerud 1994, s.14 og 1999, s.163). Videre kommer dette fram gjennom nasjonsbegrepet etnos. Fra dette ståstedet er det helt spesifikke kriterier som legges til grunn for hvem som skal tilhøre det norske fellesskapet. Kriterier som bygger på en etnosentrisk idé om at «nordmenn» skal snakke norsk, dele kristne tradisjoner og verdier og ha Norge som sitt fødested er i stor grad førende for ytre høyre sitt syn på tilhørighet. Her kan også de biologiske kjennetegnene, som lys hud, blå øyne og blondt hår, spille inn. Som vist til i del 2.4.2, kan det være interessant å påpeke at den tidligere rasismen som baserte seg på biologiske kjennetegn, nå kan synes å ha blitt erstattet av kulturelle og religiøse skillelinjer, men at denne nye formen for rasisme kun er et dekke for den opprinnelig biologisk rasisme. Grunlaget for dette ligger i at det er hovedsakelig mennesker fra Midtøsten som er gjenstand for denne type rasisme. Dette er mennesker som ofte har en mørk hudfarge, brune øyne og sort hår. Utfordringen ved å være en høyreekstrem bevegelse som legger seg på en biologisk basert rasisme linje, er at denne formen for rasisme ikke har den samme legitimiteten i samfunnet lenger. Det kan synes usikkert i hvilken grad DNM ville klart å øke sin oppslutning ved å benytte denne «gamle» formen for rasisme. Det er også verdt å legge merke til at bevegelsen på andre områder ønsker å fremstå litt mer moderne enn den gamle «brunskjorte» stilen. Bilder fra de ulike demonstrasjonene viser medlemmene av DNM iført hvite skjorter og slips. Dette kan bygge opp under inntrykket om at de ønsker å gi et litt annet inntrykk enn den typiske «nazi-stilen».

Den høyreekstreme Identitærbevegelsen kan tjene som et eksempel på en annen og mer moderne form for rasetenkning der repatriering kommer til uttrykk på en mer moderne måte. Denne bevegelsen har økt sin innflytelse i Europa de senere årene og har størst oppslutning i Frankrike der de utgjør et nasjonalt nettverk med rundt to tusen medlemmer. Deler av Identitærbevegelsen regner seg som intellektuelle, mens den andre delen vektlegger militant gateaktivisme. I et intervju med forsker ved C-Rex, Jacob Ravndal, har journalist Une Bratberg fra avisen Vårt Land (2019) sitert Ravndal som følger; «De er flinke, de kombinerer en

intellektuell appell med «stilig» gateaktivisme. Sjokkeeffekt og å tiltrekke seg offentlig oppmerksomhet er viktig» Ravndal utdyper videre: «Bevegelsen har en mer dyptpløyende og filosofisk forankret ideologi og medlemmer blir heller rekruttert fra universiteter, fremfor rotløs ungdom», og at: «Bevegelsen vil endre hvordan folk tenker. Én av sakene er re-emigrasjon, som betyr frivillig tilbakevending til opprinnelig hjemland. Ideen høres tilforlatelig ut, men har en mørk side» uttaler Ravndal (Bratberg, 2019).

I denne delen har jeg diskutert funn opp mot det som er bærende for DNMs manifest og som kan knyttes til nasjonsbegrepet. I den neste delen vil jeg diskutere de resterende funnene i analysen; Hva slags representasjoner av rase er bærende for DNMs politiske manifest.

5.1.2 Rasetenkning: Vi og de andre

Rasetenkning som politisk grunnlag i DNMs manifest brukes for å trekke opp et skarpt skille mellom vi og de andre. Dette utgjør et viktig element i den politiske kommunikasjonen og har til hensikt å synliggjøre hvem som tilhører fellesskapet og de som står utenfor. Dette baserer seg på en forestilling om hva et fellesskap innebærer, og konstrueres og opprettholdes gjennom språklige grep.

Vi og de andre holdninger baserer seg i denne sammenhengen på rasetenkning. Dette kan begrunnes med den konteksten som ligger til grunn for DNM sitt virke, nasjonalsosialismen. Denne ideologien innbefatter en aggressiv og rasebasert form for nasjonalisme. I sitat 8 viser DNM til «... andre folkeslag» og ulikheter som ikke bare er visuelt synlig. Dette kan forstås som muslimer, og viser til at forskjellene mellom det nordiske folket og innvandrere fra fremmede kulturer ikke bare er visuelle, men også av en personlig karakter. På den ene siden fremheves det visuelle som grunnlag for rasetenkning og bygger antageligvis på biologiske kjennetegn som mørk hud og svart hår. Innvandrere fra muslimske land karakteriseres ofte av slike biologiske kjennetegn. På den andre siden pekes det på i sitat 9 at det er de personlige egenskapene som er et relevant skille mellom vi og de. DNM fremhever samarbeidsvilje, oppfinnsomhet, ordenssans, disiplin, troskap og altruisme som slike egenskaper. Dette er egenskaper som representerer et raseskille mellom den nordiske befolkningen og innvandrere fra ikke-vestlige land. Ved eksplisitt å fremheve denne type ulikheter, kan den underliggende holdningen i budskapet vise til at nordiske mennesker innehar de nevnte egenskapene, som fremstår som positive egenskaper, mens innvandrere ikke har disse.. Det er en betraktning som

jeg peker på i del 2.2.1 og som preger det europeiske og norske debattklimaet. Dette kan ha en referanse til den europeiske verdensanskuelsen i kolonitiden der europeere oppfatte egen kultur (og rase) som mere høyverdig enn østlige kulturer. Ifølge dette perspektivet kan en slik beskrivelse av andres kultur bidra til en av-humanisering av mennesker. Motstand mot innvandring og argumentasjonen som brukes bygger ofte på at mennesker fra den østlige verden har en kultur som i mange tilfeller ikke kan betegnes som en kultur. Fremmede kulturer hevdes å være preget av en usivilisert framferd og har ofte blitt omtalt som primitiv og barbarisk. Det følgende eksempelet viser til en intertekstuell sammenheng når Storhaug trekker frem sin beskrivelse av ikke-vestlige kulturer som «voldtektkulturer». I en artikkel i Dagbladet fremmer Storhaug sin påstand knyttet til en kriminalsak der tre menn står tiltalt for voldtekt i Norge. Storhaug har søkelys på opprinnelsen til de tre tiltalte og uttaler som følger: «Dagbladet sier ingenting om de er norske eller ei. Når akkurat det utelates, pleier svaret å gi seg selv» (Mogen, 2016). I denne saken viste det seg at de tre tiltalte er etnisk norske menn.¹¹ Da journalisten konfronterte Hege Storhaug med hennes forutinntatthet, svarer Storhaug som følger: «Det er på bakgrunn av gruppe- og overfallsvoldtekter og tidligere påvist overrepresentasjon av ikke-vestlige i denne sammenheng. Fakta er ikke rasisme». Storhaug utdyper likevel videre: «Det er oppsiktsvekkende at familiefedre fra Oslo gjør dette, da gruppevoldtekter er langt mer utbredt i deler av den ikke-vestlige kulturkretsen» (Mogen, 2016). Nettopp en slik beskrivelse av muslimske innvandrere bidrar til å sette muslimer generelt i et negativt lys. Dette kan også knyttes til perspektivet jeg viser til i del 2.5.2 og som dreier rundt systemkonspirasjonsteorier. Dette er en teori som brukes i den hensikt å sette minoriteter, som i dette tilfellet er muslimske innvandrere, i et særlig negativt lys. Det kan bidra til å frata disse individene integritet. De språklige grepene Storhaug benytter er stigmatiserende og de-humaniserende og viser til at egenskaper som kan assosieres med noe positivt er forbeholdt den etnisk norske befolkningen. Et annet relevant punkt er at denne tenkningen også er kjernen i nazismen der man hevdet at de gode genene er dyrket frem uten innblanding fra andre mennesker. Mennesker som får barn med personer med en annen rase enn den germanske, ville derimot svekke disse enestående egenskapene. Dette er et virkelighetsbilde som trekker på de sosialdarwinistiske strømningene som kan spores tilbake til Europas storhetstid og kolonitiden, og leder videre an inn i mellomkrigstidens ekstreme ideologiske utvikling. Der ble disse darwinistiske ideene

---

¹¹ Storhaug har i ettertid beklaget sin forutinntatthet. Dette kan leses i det samme intervjuet.

videreført og lagt som grunnlag for blant annet nazismen. Fra et annet ståsted kan ytringer som kommer til uttrykk på denne måten samsvare med det Dennisson og Siebers (2015, s.480) beskriver som en unyansert og ensidig fremstilling av kriminelle muslimer. Representasjonen som kommuniseres gjennom Storhaug gir et inntrykk av at kriminalitet, i dette tilfellet en voldtekt, er essensen i en muslimsk person. I manifestet konstruerer DNM en sammenheng mellom innvandring og kriminalitet. Storhaug bidrar på den samme måten ved å vise til voldtekter som en del av en ikke-vestlig kultur. Dette skaper et bilde av muslimer som barbariske og hensynsløse mennesker.

Sitat 10 og 11 i analysen knytter innvandring og rase sammen. DNM hevder «... innvandringsmotstand hviler på rasepolitikk» og viser eksplisitt til deres syn på innvandrere som mennesker med en annen rase. I dette perspektivet som omtales i del 2.4.3, trer det åpenbart frem en motstand mot «fremmede raser» som kan betraktes som en forestilt trussel mot nordiske mennesker. I denne forestillingen dyrkes den hvite enestående mennesket frem som en rase som er andre raser overlegen. Det problematiske aspektet i dette perspektivet er at den hvite rase kan synes å virke som et kriterium for tilhørighet og det skaper et sterkt motsetningsforhold mellom de etnisk norske og de som kommer fra en fremmed nasjon. Dette motsetningsforholdet kan, som jeg viser til i del 2.5.2, omtales som et dualistisk verdensbilde; De gode kjemper mot de onde. I en nasjonalsosialistisk ideologi finnes det bare én riktig oppfatning av mennesker og det er den hvite overlegne rase. I dette klimaet finnes det ikke plass til mennesker med en annen bakgrunn og på denne måten oppstår kampen mot innvandrere fra fremmede nasjoner. DNM sitt søkelys på rasepolitikk er en kamp mot innvandring. Raser som tematikk på ytre høyre er sosialt konstruert gjennom språket og i interaksjonene mellom mennesker. Et ønske om en homogen befolkning for å bevare den hvite rasen som overlegen er sentralt i denne tematikken. En tenkemåte basert på dette kan bunne i frykt for egen eksistens. Dette bygger på en *forestilling* om at egne nordiske gener svekkes ved at den etnisk norske befolkningen skal leve sammen med individer med en fremmed bakgrunn, kan bety at hvis disse menneskene får barn sammen, vil de biologiske kjennetegnene, som hud og hårfarge, endres. I det nazistiske idégrunnlaget ligger det en tro på at de personlige egenskapene som kjennetegner den hvite rasen står i fare for å svekkes ved «en sammenblanding av ulike raser». En annen aktør på den høyrepolitiske yttersiden, er lederen for partiet Alliansen Hans Jørgen Lynglimt Johansen. Han uttaler i en Facebook oppdatering: «... menneskeheten er delt opp i en rekke menneske raser». Han utdyper videre: «Hvis det å dele mennesker i raser og tenke at de ikke må blandes på samme

sted er rasistisk, ja da er jeg rasist» (Lysglimt Johansen, 2018). I en intertekstuell sammenheng kommer synet på innvandrere til uttrykk fra flere ytterliggående aktører. Medlemmer av organisasjonen Soldiers of Odin (SoO) utdyper dette på følgende måte: «Hitler rydda vekk en pest, Merkel slapp inn en ny» (Stenberg, 2016). Uttalelsen kom frem i en reportasje i avisen Nordlys i februar 2016, da migrasjonskrisen i Europa og i dette tilfellet i Tyskland, var på sitt mest intensive. Disse uttalelsene kan, i likhet med DNM sitt søkelys på rasepolitikk, beskrives som en ekstrem for nasjonalisme og kan minne om det tyske nazistiske tankegodset som dominerte det europeiske kontinentet på 1930- og 40 tallet.

Som vist til i del 2.3.1 er et virkelighetsbilde en representasjon av virkeligheten og kommer til uttrykk både gjennom DNM sitt politiske manifest, i Facebook kommentaren til Lysglimt Johansen og i Hitler sine ytringer. Representasjoner er sosialt reproduserte fakta, som må fremmes igjen og igjen. Disse virkelighetsbildene som ligger til grunn for representasjonene har i denne sammenheng blitt re-presentert og dermed fått en viss tyngde i diskursen. Ytringer som baserer seg på rasepolitikk og raseinndeling av individer kommer til uttrykk i dagens innvandringsdebatt, og er en reproduksjon av det nasjonalsosialistiske budskapet til Hitler før og under annen verdenskrig. Representasjonene i dagens innvandringsdebatt er en virkelighet som presenteres, eller den re-presenteres, i lik form eller med endret innhold (Neumann 2001, s.33).

Sett fra et annet ståsted er dette oppfatninger og synspunkter som ligger innenfor ekstremismebegrepet. Det er nødvendig å peke på dette i forlengelsen av diskusjonen knyttet til rase i det foregående. Ekstreme virkelighetsbilder bygger på synspunkter som ligger utenfor det som kan beskrives som det *normale*. Det som kan regnes som ekstremt er for eksempel å fremstille innvandrere som en trussel mot den norske nasjonen og den norske levemåten (se del 2.5). Den ekstreme tenkemåten forholder seg ikke til vitenskapelig fakta og kan synes å få fritt utløp som en konsekvens av dette. For majoriteten av den norske befolkningen vil virkelighetsoppfatningen påvirkes av et faktagrunnlag som kan fortelle noe spesifikt om innvandring basert på vitenskapelige undersøkelser. DNM anerkjenner ikke vitenskap som faktagrunnlag og dette kommer til uttrykk gjennom deres politiske partiprogram. Som jeg peker på i diskusjonen over er det en språklig intertekstuell sammenheng mellom det DNM beskriver i sitt manifest og Facebook kommentaren til Lysglimt Johansen. Det er på dette viset

ytterliggående språkbruk bidrar til å skape og opprettholde ulike holdninger til andre mennesker og illustrerer hvordan språklige representasjoner «snakker sammen».

Funnene som kommer fram i sitat 12,13, 14 og 15 dreier også rundt rasespørsmålet og knytter rase og innvandring tettere sammen. «... bevaring av den nordiske rase», «... fremmede raser» og «... vår rases overlevelse» kan illustrere DNM sin eksplisitte frykt for innvandring og hvordan bevegelsen kommuniserer denne. I denne delen er også vi og de andre tenkningen sentral. Den strekker seg om mulig enda litt lengre da den knytter «vår rase» til overlevelse. Den norske (og europeiske) befolkningens overlevelse kan knyttes til konspirasjonsteorien Eurabia. Denne teorien som kobles til muslimer fører til en demonisering av denne gruppen individer (se 2.5.2). Dette fremstår som en bærende representasjon for DNM's politiske manifest.

En demonisering av muslimer kommer også til uttrykk gjennom Storhaug sin blogg der hun skriver mange artikler om muslimsk innvandring og det hun uttrykker som problemer knyttet til dette. I et intervju med ABC Nyheter i 2015, da flyktningsstrømmen var på sitt høyeste, uttaler hun som følger: «Vi er i ferd med å få islamske midtøstentilstander i Europa. Europa må si stopp til all innvandring» (Vermes, 2015). Dette kan oppfattes som en svært negativ kommentar. Uttalelsen må leses i lys av Storhaug sitt syn på muslimer som kommer eksplisitt til uttrykk i forrige avsnitt. Med andre ord; Den konteksten kommentaren kommer til uttrykk i. Retorikken til DNM bygger på rasepolitikk og en slik form for språkbruk kan bidra til å skape et fiendebilde av muslimer. Storhaug benytter ikke samme begrep som DNM, men hun bidrar godt på vei til et slikt bilde ved å omtale muslimer på en svært negativ måte. Funnet som vist til i del 4.4, sitat 13, kan også omfatte den masseinnvandringen som bevegelsen refererer til og som kommer til uttrykk som et «raseproblem»: «millioner av fremmede raser befinner seg i dag i Norden». Det intertekstuelle kommer til uttrykk på denne måten når Storhaug kommenterer innvandring på dette viset. Dette kan synes å korrespondere med ytringene til DNM, nettopp fordi tekster skapes i samspill med andre tekster.

Kjernen i nasjonalsosialismens ideologi er at det finnes en helt spesiell kultur og et særegent folkeslag innenfor et avgrenset område. DNM bygger sitt politiske manifest på denne ideologien der den tyske rasen fremheves som overlegen. Denne ideen kan synes å inspirere aktører på ytre høyre i dagens diskurs rundt innvandrere. En holdning om at den overlegne

nordiske (germanske) rasen må bevares og beskyttes mot innblanding av andre raser, kan leses i både DNM sitt politiske budskap og andre høyreorienterte aktører. Dette kommer til uttrykk som et underliggende budskap i dagens innvandringsdebatter og viser til, ifølge Sørensen (1999), en forestilling om at lik etnisk bakgrunn blant individer er nødvendig for å opprettholde den nordiske populasjonen som overlegen.

Den rasepolitikken som kommer til uttrykk i DNMs politiske manifest har på den ene siden noen referanser til Hitler og den tyske nazismen. I *Mein Kampf*¹² uttrykker Hitler sin motstand mot raseblanding i de kommende sitatene: «Resultatet av enhver rasekrysning er altså ganske kort uttrykt som følgende: det senker den høyere rases nivå, legemlig og åndelig tilbakegang og dermed begynnelsen på en langsom, men sikker svekkelse» (Hitler 1999, s.193). Videre hevder Hitler følgende: «Et svakere enkeltvesen som parrer seg med et sterkere vesen for å smelte sammen, vil årtusener med raseforbedring bli ødelagt» (Hitler 1999, s.193).

Et annet eksempel på intertekstuelle referanser til nazismen er frykten at den ariske rasens enestående egenskaper skal svekkes. I nazi-Tyskland ble individer med ariske gener oppfordret til å produsere barn, mens mennesker av laverestående raser ble frarådet dette. Disse oppfordringene skulle, som jeg viser til i del 2.4.3 bidra til å bevare og forbedre det ariske gen bassenget. Hitler anså en slik adskillelse mellom ulike raser som essensielt i det følgende sitatet: «Hver gang ariske mennesker blander seg med lavere folkeslag, blir resultatet kulturbærerens undergang» (Hitler 1999, s.193).

På den annen side fremkommer DNM sitt politiske budskap knyttet til rase i en mer moderat form. Som jeg redegjør for i del 2.4.2 kan dette ha en sammenheng med at rase som grunnlag for rasisme har i nyere tid mistet mye av sin legitimitet. Etter Holocaust har ikke den biologibaserte diskrimineringsstrategien fått det samme fotfeste i Vesten, som strategien hadde under det nazistiske regimet. Rasisme som et fenomen er i sin moderne fremstilling kulturelle, religiøse og etniske kjennetegn. Det «mørkebrune» rasehatet som lå til grunn for nazismen, vil være krevende å opprettholde i dagens moderne samfunn. Rasismebegrepet i dag er tett knyttet til innvandring av muslimske mennesker. Retorikken er i mindre grad basert på hudfarge, men

---

¹² *Mein Kampf* er her oversatt fra tysk til dansk av Clara Hammerich, *Min Kamp* (1999). Jeg har oversatt sitatene fra dansk til norsk.

istedenfor basert på religion, kultur og etnisk opprinnelse. DNM sitt manifest kan fremstå som et forsøk på å normalisere det nazistiske budskapet gjennom å knytte rasemotsetninger til uforenlige kulturelle verdier likeså mye som genetikk. Sagt på en annen måte: En form for modernisering av Hitler sitt hatefulle budskap. Ifølge Neumann (2001) sitt perspektiv kan dagens høyreekstreme ytringer fremstå som en re-presentasjon av den tyske nazistiske rasetenkningen. DNM sin kommunikasjonsstrategi er å tilpasse sitt budskap til dagens debattmiljø og innvandrings situasjon slik mye av språket fremkommer som bærende for DNMs politiske prosjekt. Som jeg henviser til i del 5.1.1 er Identitærbevegelsen en organisasjon jeg mener har benyttet dette grepet på omtrent samme måte slik at dagens befolkning skal finne deres ideologiske budskap mer relevant. Det kan ses som et forsøk på å normalisere ytringer knyttet til raseretorikk og ytterliggående holdninger til innvandring.

DNM sin rasepolitikk fremstår som en representasjon av virkeligheten som er dominerende i diskusjonen om innvandring på ytre høyre. Teorien som DNM viser til i sitt manifest om ulike raser er sosialt reproduert fakta som kan fremstå som en re-produksjon av nazi Tyskland sitt hatefulle regime. Ytringer som kommer til syne slik jeg har vist til over, kan betegnes som et bærende element i DNMs manifest. Teorier om menneskeraser under det tyske naziregimet førte til et hat mot jødiske mennesker som fikk dødelige konsekvenser. Den raseorienterte retorikken nazistene brukte utgjorde en betydelig drivkraft som førte til Holocaust. En tydelig agenda om å «rense» det norske samfunnet for innvandrere med en fremmed bakgrunn, er til stede i DNM sitt manifest. DNM sin rasepolitikk er bygget på et virkelighetsbilde som i dagens innvandringsdebatt har blitt presentert på nytt. I sitat 11 i del 4.4 viser jeg til funnet der bevegelsen tar til orde for å opprette et «statlig institutt» som kan bedømme rasens tilhørighet, bidrar til å underbygge en slik ny presentasjon av den rasetenkning som var tydelig til stede før og under annen verdenskrig¹³.

I det neste og den siste delen av diskusjonen av funn i kapittel 4 vil jeg gå nærmere inn på diskursens materielle dimensjon og diskutere hvordan språket skaper grobunn for en politisk bevegelse tuftet på disse virkelighetsbildene som bygges på slike vrangforestillinger.

---

¹³ Se Neumann (2001) s.60

5.2 Diskursens materielle dimensjon

Innvandringsdiskursen kan beskrives som en sosial arena der aktører deler noen oppfatninger, verdensbilder og synspunkter på innvandring og hvilke konsekvenser dette kan få for det norske (og europeiske) samfunnet. DNMs politiske manifest er en del av denne diskursen. I denne delen vil jeg diskutere den siste av avhandlingens problemstilling; Hvilke praksiser som muliggjøres av diskursen for å hegne om det fellesskapet manifestet tegner opp. Jeg vil knytte diskusjonen av funnene i analysen opp mot de konsekvenser dette har eller kan få for samfunnet og individers sosiale liv, den materielle dimensjonen. Med andre ord; Hvordan skaper dette grobunn for en politisk bevegelse tuftet på disse vrangforestillingene som kommer til uttrykk i manifestet. I del 2.3.1 viser jeg til at tekst, kontekst og språk kan avdekke, gjennom en analyse av datamaterialet, den tenkemåten og de holdningene tekstene bygger på og som danner grunnlag for det virkelighetsbildet individene lever i. Den tenkemåten og de holdningene DNM kommuniserer ut fra kan forstås å være forankret i et ekskluderende, nasjonalistisk og rasebasert idégrunnlag. Jeg vil i denne delen også diskutere den intertekstuelle kjeden fordi DNM uttrykker seg ikke i et vakuum, like lite som de agerer og handler på egenhånd. DNM er en del av et større fellesskap på ytre høyre der språket og tekst i innvandringsdiskursen produseres i samspill med andre ytterliggående aktører.

DNMs politiske prosjekt innebærer et sterkt fokus på innvandring som et problem. I del 2.2 viser jeg til sammenhengen mellom innvandring og globalisering der jeg spesielt peker på den betydelige innvandringen flere europeiske land opplevde som følge av migrantkrisen som oppsto i Europa i 2015. Denne krisen traff europeiske land på forskjellige måter og ble derfor møtt med ulike reaksjoner. Én reaksjon var den identitetsbaserte responsen som Grillo (2003) beskriver som cultural anxiety. Som vist til i del 2.1 kan høyreekstreme aktører utnytte en økende grad av innvandring for å skape oppslutning rundt egen politiske agenda og legitimere terror. DNMs politiske manifest kan synes å være et forsøk på å vinne frem med sine politiske synspunkt i en tid med økende innvandring til Norge. De ulike funnene i analysen som kommer til uttrykk gjennom sitatene har et betydelig søkelys på motstand mot innvandring og fremmede raser. Bevegelsen setter dette i sammenheng med globalisering og viser sin motstand mot dette, ikke bare gjennom språkbruken i manifestet, men også som en sosial handling: Demonstrasjonen i Kristiansand sommeren 2017 under parolen «Ta tilbake makten fra

globalistene». Med andre ord; Diskursiv praksis fører til sosial praksis, som igjen bidrar til å opprettholde diskursen.

Konstruksjon av fiendebilder innebærer ifølge Sørensen (2010) å mobilisere følelser og trusselbilder og spiller på den kollektive identiteten der fellesskap og tilhørighet dreier rundt en homogen kultur. Slike virkelighetsbilder som kan synes i konstruksjonene av fiender er en fremtredende faktor i totalitære ideologier, som for eksempel i nasjonalsosialismen. Trusselen mot den nordiske rase kommer til uttrykk i funn som jeg viser til i del 4.5. Der er ulike aktiviteter fremhevet som viktig for fellesskap og organisasjonsforståelsen innad i DNM. Tilhørighet er i stor grad bygget på et samhold mellom bevegelsens medlemmer og retter seg mot de trusler som kan synes å gjøre seg gjeldende i en tid med høy innvandring. Den nye retningen DNM skisserer i sitt manifest og som jeg refererer til i innledningen, del 1, innebærer flere sosiale aktiviteter som i stor grad viderefører det språklige budskapet. Bevegelsens karakterisering av innvandrere som en trussel, vil på bakgrunn av dette være noe man forsvarer seg mot. Jeg fremhever dette som regulariteter i del 2.3.2, nærmere bestemt sosial praksis som bidrar til å opprettholde diskursen rundt innvandring som en trussel. Kamptrening der medlemmene skal trene på forsvar mot fiender er derfor sentralt. Slike aktiviteter skal øke fellesskapsfølelsen av å stå sammen mot en ytre fiende og kan bidra til å øke voldspotensialet som jeg peker på i del 2.6. Frykten for en kollaps av det eksisterende samfunnet som en følge av høy innvandring kan bidra til et økt behov for å forsvare seg mot innvandrere fordi de oppfattes som «inntrengere». I dette virkelighetsbildet trues både den nordiske rasen som enestående og staten som en overbyggende trygghet. Frykten for en svekkelse av denne tryggheten forsterkes også når ulike aktører på ytre høyre og etablerte partier som FrP understreker at innvandring truer velferdssystemet. I denne intertekstuelle kjeden øker behovet for å beskytte seg og det er langs disse linjene voldspotensialet kan føre til at ytterliggående grupperinger, som DNM, tar til våpen i det som de oppfatter å være en borgerkrig-lignende tilstand. Som vist til i del 2.6 vil sosiale aktiviteter være en viktig forutsetning for praktiske handlinger. De meninger og holdninger som kommer til uttrykk gjennom språket danner grunnlag for behovet for «å sette ideene ut i livet» og oversette det språklige til mer «praktiske gjøremål». Og det er på denne måten språket skaper grobunn for en politisk bevegelse tuftet på disse vrangforestillingene som kommer til uttrykk i analysen.

Dette viser til handlinger som muliggjøres av diskursen rundt innvandringsmotstanden fordi det henger sammen med det språklige uttrykket i bevegelsens politiske manifest. Demonstrasjonen i 2017 viser at de språklige grepene DNM benytter i bevegelsens partiprogram materialiserer seg på denne måten gjennom diskursen.

Jeg vil i det følgende diskutere diskursens materialitet fra et annet perspektiv. Det intertekstuelle elementet kommer til uttrykk i del 2.6. Der viser jeg til Hastie, Schkade og Sunstein (2010) sin studie, *When deliberation produces extremism*, hvordan den diskursive praksis som et system for frembringelse av ulike virkelighetsoppfatninger bidrar til at bestemte praksiser naturaliseres. Med andre ord; Hvordan språkbruk bidrar til å «naturliggjøre», opprettholde og normalisere holdninger gjennom bestemte praksiser som for eksempel demonstrasjonen i 2017. Identitetsmarkører som språk, kultur og religion danner grunnlag for kollektive sammenkomster og i dette fellesskapet oppstår det en tilhørighet på bakgrunn av institusjonaliserte normer som bidrar til å styrke og fremme felles oppfatninger, virkelighetsbilder og holdninger til for eksempel innvandring. Ifølge del 2.3.2 vil en felles diskurs i større grad legitimere og gi retning til bestemte oppfatninger og praksiser. På denne måten, mener Hastie, Schkade og Sunstein (2010), vil avgjørelser som fattes i en kollektiv sammenheng bli mer ekstreme enn avgjørelser tatt på individnivå.

Ifølge dette perspektivet kan ekskluderende retorikk også knyttes til meningsfeller utover de mer etablerte høyreekstreme fellesskapene som DNM representerer. En dominerende stemme i denne sammenheng tilhører, som nevnt tidligere, Hege Storhaug. I et intervju med ABC Nyheter uttrykker Storhaug følgende: «Umistelige frihetsverdier står på spill på grunn av innvandring fra muslimske land» (Vermes, 2015). For det første benytter Storhaug begrepet «kampen», som beskriver motstanden mot innvandring og som korresponderer med språkbruken i DNM sitt manifest. For det andre bruker Storhaug virkemidler som kan skape fiendebilder som for eksempel ved å fremstille innvandrere fra ikke-vestlige nasjoner som en trussel mot den norske friheten. Storhaug fratrar dermed innvandrere solide egenskaper som omfavner en verdi som frihet og fremstiller dem som en undertrykkende folkegruppe. Konsekvensene av det DNM betegner som «masseinnvandring», og som ifølge Storhaug truer den norske befolkningens frihet, er at innvandring vil på sikt vil svekke den norske friheten. Ved bruk av denne type retorikk, konstrueres det en «sannhet» som er tuftet på fremmedfrykt. En ekstrem oppfatning av dette kommer fra Folkepartiet mot innvandring (FMI). Denne

organisasjonen er, som navnet tilsier, en organisasjon som arbeider mot innvandring og har en dominerende posisjon i innvandringsdebatter på sosiale medier. FMI uttrykker som følger: «De (Høyre og Arbeiderpartiet) er enige i at Nordmenn skal skiftes ut med fremmede» (FMI, 2017). Frykten for at innvandring skal bidra til at etnisk norske kan bli en minoritet i Norge, er nært knyttet til begrepet masseinnvandring og det samme budskapet som kommer frem i manifestet som vist til i analysen i sitat 4 og 5 som omhandler at «... masseinnvandring ... minoritet i egen nasjon».

Fra et annet perspektiv har jeg i del 2.6.1 vist til at en konstruksjon av et fiendebilde kan være et drivende virkemiddel i kampen mot det flerkulturelle samfunnet. Ytringer som peker på innvandring som en trussel mot den etnisk norske majoriteten er en måte DNM bruker språket på for å uttrykke sitt politiske budskap der motstand mot innvandring er en sentral politisk kamp. Fiendebilder er et virkemiddel DNM, og andre debattaktører på ytre høyre, bruker i sin kommunikasjon ut til allmennheten. Oppfatningen om at innvandrere er en felles fiende kan virke samlende på aktører på ytre høyre og forestillingen om at hele den etnisk norske befolkningen må stå sammen i kampen mot inntrengerne knytter mennesker sammen. Denne kampen er avhengig av en fiende, og i de tilfellene det ikke finnes en slik, kan denne konstrueres. Eksemplene jeg viser til over understreker dette. Ved å beskrive innvandring som *massiv* og innvandrere som en trussel mot den norske friheten, vil dette fremstå som en felles trussel mot det norske samfunnet. Dette kan dermed få en betydning for videre handlinger fordi disse aktørene har en dominerende stemme i det offentlige ordskifte og de er omfattet av et sett av normer, holdninger og felles meninger. På denne måten skapes samhandlinger i disse aktørenes sosiale liv.

I det neste vil jeg diskutere det språklige uttrykket i ytterliggående miljøer som også kan påvirke og gi retning til norske tradisjonelle politikere og deres synspunkter på innvandring. Funnene som vist til i sitat 1 og 2 benytter en overdrivende beskrivelse av innvandring til Norge når de benytter begrepet «masseinnvandring» og viser til et underliggende budskap som bygger på en ekstrem måte å bevare den nordiske kulturen på. Dette er betraktninger som noen ganger fører til at man er villig til å ekskludere minoriteter fra et ressurssterkt samfunn. Tiltak for å stoppe

innvandring er en slik form for ekskludering. Ytterliggående politikere som forsøker å styrke den kollektive ideen om kulturell renhet er på fremmarsj i Europa¹⁴.

To dominerende stemmer i den norske innvandringsdiskursen er lederen av Fremskrittspartiet (Frp), Siv Jensen og hennes partikollega Christian Tybring-Gjedde. Disse tilhører en høyrepopulistisk retning i norsk politikk, og kan av den grunn ikke karakteriseres som høyreekstreme. Intertekstuelt kan de likevel tilhøre den samme innvandringsdiskursen som foregår på ytre høyre. I en kronikk i Aftenposten i 2013 skriver Tybring-Gjedde følgende: «Arbeiderpartiet har gjennom flere tiår tillatt en innvandring som i løpet av få generasjoner vil gjøre nordmenn til en minoritet i eget land» (Tybring-Gjedde, 2013). I denne kronikken utdyper Tybring-Gjedde videre: «En videreføring av kulturarven avhenger av fravær av brå samfunnsendringer. Nettopp derfor er dagens dramatiske høye innvandring ikke kulturelt bærekraftig» (Tybring-Gjedde, 2013).

På denne måten kan vi i det følgende se hvordan diskursen leder videre til praktiske handlinger. Da lederen for Frp, Siv Jensen, i 2009 talte på Frp sitt landsstyremøte, brukte partilederen begrepet «snikislamisering». Jensen advarte den norske regjeringen og daværende statsminister Jens Stoltenberg om å innføre særregler for muslimer, som for eksempel tillatelse til å bruke hijab i politiet og egen mat for muslimske barn i skolen. Jensen utdyper dette som følger: «Virkeligheten er at man nå er i ferd med å tillate en form for snikislamisering i dette samfunnet og det må vi sette en stopper for». Jensen hevder videre: «begrepet er et godt og dekkende ord om innvandringssituasjonen i Norge» (Haldammen, 2009). Begrepet kan synes å ha lagt opp til FrP innvandringspolitikk for 2017-21. Partiprogrammet viser til en streng og ansvarlig innvandringspolitikk som er nødvendig for det norske velferdssamfunnet. FrP knytter, i likhet med DNM, innvandring til det norske velferdssystemet. Videre beskriver partiet at innvandring er lite bærekraftig, de ønsker å begrense familiegjennomføring, stille svært strenge krav til språkopplæring, tolke dagens asylregelverk på strengest mulig måte og en endring av dagens asylsystem (FrP, 2017).

Ifølge Dyrendal (2011) kan konspirasjonstenkning inngå som en del av en fiendekonstruksjon. Fiendebilde i et nasjonalsosialistisk perspektiv bærer preg av et dualistisk syn, der de gode

---

¹⁴ Se del 2.2.1

kjemper mot de onde. Dette bygger på ideen om at kampen mot det onde dreier rundt trusselen mot egne norske verdier. Jensen hevder at «snikislamisering» truer det norske samfunnet, og Tybring-Gjedde påpeker at innvandring vil bidra til at nordmenn blir en minoritet i eget land og på denne måten skapes tekster i samspill med andre tekster. Teksten korresponderer med DNM sin påstand som knytter *masseinnvandring* til en trussel mot den norske majoriteten.

Uttrykket «snikislamisering» ble møtt av kritikk som kom til uttrykk i en kronikk i Aftenposten i 2014. Der skriver kronikkforfatter og forfatter av boka «Hatprat» Anne Birgitta Nilsen følgende: «Begrepet (snikislamisering) gir et inntrykk av at det foregår en skjult og bevisst islamiseringsprosess av Norge. Ordet «Å snike» viser til at noe foregår i det skjulte». Nilsen utdyper videre: «Begrepet har trolig bidratt til at en uriktig virkelighetsforståelse¹⁵ har bredt om seg» (Nilsen, 2014). Dette kan komme til uttrykk i det neste fordi slike samfunnsmessige beskrivelser av innvandring og flyktninger fra profilerte politikere kan synes å legge føringer for hvordan andre deler av samfunnet bruker språket og handler når det kommer til beskyttelse av mennesker med innvandrerbakgrunn og som ofte utsettes for rasisme.

Våren 2019 ble Rasismeparagrafen §185 et stort diskusjonstema i den norske debatten om hatefulle ytringer. Atten samfunnsdebattanter deltok i et opprop der de tok til orde for at Stortinget må fjerne paragrafen med begrunnelse i at den hindrer en fri offentlig debatt. Initiativtaker til oppropet er blant andre Nina Hjerpeset-Østlie, som er en av kollegaene til Hege Storhaug og en bidragsyter på rights.no (Hjemmesiden til HRS). Hjerpeset-Østlie uttrykker at paragrafen er vagt formulert og legger lokk på viktige samfunnsdebatter. Hjerpeset-Østlie kommenterer videre: «Det som er hat for meg, er ikke nødvendigvis hat for andre». Hun presiserer videre: «Det er så klart ikke så kjekt for den som blir utsatt for det, men den legger også en uforholdsmessig demper på debatten»¹⁶ (Zäler, 2019).

En ytring må ses i en kontekst. Den sosiale konteksten initiativet til oppropet kan tolkes i, er blant annet Hjerpeset-Østlie sitt eget engasjement mot innvandring (se del 5.1.1). Språket er som et sosialt system som bidrar til å danne grunnlaget for menneskers liv og språk i form av tekst skaper utgangspunktet for individers sosiale engasjement og handlinger. Hjerpeset-Østlie

---

¹⁵En uriktig virkelighetsforståelse av innvandrere.

¹⁶Utsatt for det noen vil beskrive som hatefulle ytringer

er et eksempel på at språket som brukes, ikke bare bidrar til å konstruere virkeligheten, men det bidrar til å konstituere virkeligheten gjennom et mer praktisk engasjement. Med andre ord, Hjerpeset-Østlie sitt initiativ til oppropet om å fjerne rasismeparagrafen må ses i konteksten som omfatter hennes politiske ytringer mot innvandring og at dette bidro til oppropet¹⁷. Det er ofte individer med muslimsk innvandrerbakgrunn som rammes av ytterliggående ytringer der bruken av rasismeparagrafen gjør seg gjeldende. Et kort eksempel på dette er Sumaya Jirde Ali. Hun representerer en aktiv og engasjert samfunnsdebattant med muslimsk bakgrunn. Vinteren 2019 ble en kvinne fra Vestlandet dømt etter rasismeparagrafen for å ha uttrykt følgende på Facebook: «Fandens svarte avkom reis tilbake til Somalia din korrupert kakerlakk» (Pedersen, 2019). Sumaya Jirde Ali, som er en muslimsk innvandrer fra Somalia, kan fremstå som en representant for mennesker med en fremmed rase og dermed en trussel mot den nordiske rase. Språkets betydning for konstruksjon av individers virkelighet har, som jeg har diskutert i denne delen, en annen dimensjon enn bare det rent språklige. Diskursens materialitet innebærer en handlingsdimensjon som konstrueres gjennom språket, og som også bidrar til å opprettholde språket som brukes i innvandringsdiskursen på ytre høyre. Denne materielle forankringen gjør diskursen motstandsdyktig mot endringer (Neumann 2001, s.83).

---

¹⁷ Se kapittel 2. Neumann (2001) s.18

6 Avslutning

6.1 Noen oppsummerende refleksjoner

Jeg har i denne avhandlingen hatt som formål å analysere DNMs politiske manifeste «Vår vei. Ny politikk for en ny tid». Utgangspunkt for avhandlingen har vært basert på observasjon av språk, tolke mening og relatere mening til praksiser. Jeg har forsøkt å etablere et univers, et meningsfellesskap og et intertekstuellet rom omkring DNM, men har innrettet analysen mot selve manifestet. Jeg har undersøkt hvilke representasjoner av nasjon og rase som er bærende for DNMs politiske manifest, og hvilke praksiser som muliggjøres av diskursen for å hegne om det fellesskapet manifestet tegner opp. Hensikten med denne undersøkelsen har hovedsakelig vært å få en bredere innsikt i bevegelsens argumentasjon og det meningsfellesskapet som deres ytringer skriver seg inn i. Ambisjonsnivået har vært at kunnskapen som kommer frem i studien skal kunne brukes til forebygging av radikaliserings.

Da DNM marsjerte i Kristiansand sommeren 2017 under parolen «Ta tilbake makten fra globalistene», kan den handlingen ses som en konsekvens av det språklige innholdet i det politiske manifestet bevegelsen forfattet i 2016. Sagt på en annen måte; Den språklige praksis i form av DNM sitt politiske manifest fra 2016, påvirker og legitimerer sosial praksis, som hendelsen i Kristiansand 2017. Globaliseringen («globalistene») som en prosess har på flere ulike måter en betydelig innvirkning på det norske samfunnslivet. Én konsekvens av dette er at kontaktflatene blir større og åpner på denne måten opp for innvandringen til Norge. Parolen bevegelsen gikk under, har på denne måten en klar henvisning til organisasjonens kamp mot innvandring av mennesker med en fremmed bakgrunn (rase). I analysen av de ulike sitatene i del 4 og fant jeg flere ulike representasjoner av DNMs syn på rase og trusselen mot Norge som nasjon. Disse funnene er bærende for bevegelsens politiske manifest og utgjør et betydelig fundament for bevegelsens politiske prosjekt med et særskilt henblikk på deres menneskesyn og innvandringspolitikk.

Når Norge som nasjon, og som en del av det globale verdenssamfunnet, opplever en strøm av mennesker som av ulike årsaker søker opphold i landet, kan dette oppleves som en trussel for den delen av befolkningen som kjemper mot denne utviklingen. Globalisering er derfor en viktig drivfaktor for individer som enten individuelt eller kollektivt, organiserer seg mot dette. Språket som benyttes i kampen mot innvandring av mennesker med en fremmed bakgrunn har,

som vist til i analysen og videre i diskusjonsdelen, en betydning for hvordan individer påvirkes i sitt syn på mennesker. I dette perspektivet vil språket legge føringer for ulike meninger knyttet til innvandring, både som politiske fanesaker, men også for befolkningen generelt. Den høyreekstreme diskursen rundt innvandring består ikke bare av det talte og skrevne ord, men den består også av en handlingsdel. På denne måten har språkbruken i det politiske manifestet lagt føringer for hvordan DNM ønsker å endre det norske samfunnet, ikke bare i form av en tekst, men også i form av handlinger. De kan synes å ha et klart mål om at deres politiske partiprogram skal legge grunnlaget for et maktskifte i det de beskriver som det nye Norden og at dette skal føre til beslutninger som skal skape en nasjon uten andre individer enn de som har Norge som sitt fødested. Med andre ord; Drømmen om et rent samfunn.

Et annet interessant aspekt i arbeidet med å analysere DNMs politiske budskap er hvem de henvender seg til. DNM sine demonstrasjoner som en sosial praksis, er regulariteter som opprettholder innvandrings diskursen på ytre høyre. Interaksjon med andre aktører på ytre høyre, som Jensen, Tybring-Gjedde, Hjerpeset-Østlie, Storhaug, Lurås og Johansen bidrar til å legitimere språkbruken og ulike praksiser ytterligere. I diskusjonsdelen viser jeg til flere eksempler på intertekstualitet, der formålet har vært å vise at DNM snakker *til* noen og *med* noen. Teorier om språk som grunnlag for menneskers liv og handlinger viser at språket som brukes i manifestet, kan korrespondere med språkbruk hos andre aktører på ytre høyre. De nevnte aktørene har et søkelys på innvandring som kan gjenkjennes i DNM sin retorikk. Disse aktørene kan ikke uten videre undersøkelser defineres som høyreekstreme eller nynazister, men de er en del av den samme innvandringsdiskursen. DNM henter sin legitimitet i denne diskursen, der språk og holdninger ofte kommer til uttrykk som rasisme.

Begrepet masseinnvandring kan synes å være brukt i den hensikt å skape en frykt for innvandring og en trussel mot den nordiske befolkningens eksistens. DNM bruker en retorikk som kan synes å ha til hensikt å skape et tydelig skille mellom oss og de andre, der de andre fremstilles som en trussel mot den nordiske befolkningen. Frykten for en svekkelse av egen kultur, cultural anxiety, bygger på trusselen mot nasjonens egne verdier og en tilhørighet til denne. Mange debattaktører på ytre høyre identifiserer seg sterkt med typiske norske verdier som tradisjoner, språk, etnisitet og den kristne norske kulturarven. Disse identitetsmarkørene kan komme under press ved innvandring av mennesker fra fremmede kulturer. I et forsøk på å stoppe all innvandring kan fiendebilder brukes for å skape en forestilling om innvandring som

en negativ utvikling og en trussel mot nasjonen Norge. Språket bidrar på denne måten til å trekke opp et skille mellom de rettroende og legitime på innsiden av fellesskapet og de som står utenfor. Det omfattende fokuset bevegelsen har på motstanden mot raseblanding kommer til syne i manifestet ved at de viser til rasepolitikk som sitt viktigste tema i kampen mot innvandring. Det korresponderer med bevegelsens verdensanskuelse som ligger til grunn for det politiske manifestet, nasjonalsosialismen. Denne ideologien kjennetegnes av en aggressiv form for nasjonalisme. Rasetenkning kommer frem i form av et ønske om å opprette et statlig institutt som kan avgjøre hvor mennesker har sin opprinnelse fra. De som ikke er etnisk norske, får ikke oppholde seg i det nye Norden og de som allerede bor her skal repatrieres. Dette ønsket markerer tydelig «Drømmen om et rent samfunn», og som viser til et samfunn som er forbeholdt de individene som har den samme etniske, kulturelle og religiøse tilhørigheten til Norge: Det nye Norden.

I kapittel 5.2 viser jeg til hvordan partilederen for FrP, Siv Jensen, bruker begrepet «snikislamisering» om det hun betegner som en kritisk innvandringssituasjon i Norge. Jensen sin beskrivelse av fenomenet er åpenbart tuftet på muslimer siden hun knytter «snikingen» til Islam. Innføring av tiltak som er ment å forbedre muslimers hverdag, som for eksempel bønnerom og vaskeritualer knyttet til dødsfall, mener partilederen er en måte å «snikinnføre» Islam til det norske samfunnet. Med andre ord; En islamisering av det norske samfunnet. En vitenskapelig undersøkelse av begrepet «snikislamisering» kan bidra til å gi innsikt i hvor begrepet har sine røtter og hvilke diskurser begrepet er forankret i, på hvilken måte henger begrepet sammen med andre deler av FrP sitt partiprogram og retorikk og til slutt: Virkningen av bruken av begrepet.

7 Litteraturliste

- Anderson, B. (1996). *Forestilte fellesskap. Refleksjoner omkring nasjonalismens opprinnelse og spredning*. Oslo: Spartacus Forlag
- Bangstad, S. & Døving, C.A. (2015). *Hva er rasisme?* Oslo: Universitetsforlaget
- Barkun, M. (2003). *A Culture of Conspiracy: Apocalyptic Visions in Contemporary America*. Berkeley California: University of California Press
- Billig, M. (1995). *Banal nationalism*. London: Sage Publications Ltd.
- Brochmann, G. (2006). *Hva er innvandring?* Oslo: Universitetsforlaget
- Darwish, M. (2018). *Green neo-Nazism. Examining the intersection of masculinity far-right extremism and environmentalism in the Nordic Resistance Movement* (mastergradsavhandling). University of Oslo
- Dennissen, M. & Siebers, H. (2015). Is it cultural racism? Discursive exclusion and oppression of migrants in the Netherlands. *Current sociology*, 63, 470-489 Doi: 10.1177/0011392114552504
- Dunn, K.C. & Neumann, I.B. (2015). *Undertaking Discourse Analysis for Social Research*. Ann Arbor: University of Michigan Press
- Dyrendal, A. (2011). Denne verdens herskere. Emberland, T. & Pettersen, A. (Red) *Konspiranoia. Konspirasjonsteorier fra 666 til WTC* (s.18-50). Oslo: Humanist Forlag
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge and the Discourse of Language*. New York: Pantheon
- Glover, J. (2012). *Humanity. A Moral History of the 20th Century* (second edition). New Haven and London: Yale University Press

- Griffin, R. (2012). *Terrorist's Creed. Fanatical Violence and the Human Need for Meaning*
New York: Palgrave MacMillan
- Grillo, R.D. (2003). Cultural Essentialism and Cultural Anxiety. *Anthropological Theory*,
3;157. Doi: 10.1177/1463499603003002002
- Gule, L. (2012). *Ekstremismens kjennetegn. Ansvar og motsvar*. Oslo: Spartacus Forlag
- Gundersen, D. (2018). Repatriere. *Store norske leksikon*. Hentet 23. oktober 2020 fra
<https://snl.no/repatriere>
- Hagtvat, B. (2012). Høyreekstremismens forvandlinger. Sørensen, Ø., Hagtvat, B. & Steine,
B.A. (Red) *Høyreekstremisme. Ideer og bevegelser i Europa*. (s. 320-342). Oslo:
Dreyers Forlag
- Hagtvat, B. (2014). Den farlige renhetslengselen. Hagtvat, B., Brandal, N. & Thorsen, D.E.
(Red). *Folkemordenes svarte bok* (2.utg) (s. 77-91). Oslo: Universitetsforlaget
- Hastie, R., Schkade, D. & Sunstein, C.R. (2010). When Deliberations Produces Extremism.
Critical Review, 22:2-3, 227-252. Doi: 10.1080/08913811.2010.508634
- Hitler, A. (1999) *Min kamp* (oversatt til dansk av Clara Hammerich) Hørsholm, Danmark:
Jørgen Paludans Forlag
- Houellebech, M. (2015). *Underkastelse*. (oversatt til norsk av Tom Lotherington). Oslo:
Cappelen Damm
- Hylland Eriksen, T. (2008). *Globalisering. Åtte nøkkelbegreper*. Oslo: Universitetsforlaget
- Juergensmeyer, M. (2001). *Terror in the Mind of God. The Global Rise of Religious Violence*
Berkeley and Los Angeles, California: University of California Press
- Jørgensen, M.W. & Phillips, L. (2013). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg:
Roskilde Universitetsforlag
- Kjøstvedt, A.G. (2014). Holocaust. Hagtvat, B., Brandal, N. & Thorsen, D.E. (Red).
Folkemordenes svarte bok (2.utg) (s. 304-326). Oslo: Universitetsforlaget

- Mouffe, C. (2013). *Agonistics. Thinking the world politically*. London, New York: Verso
- Neumann, I.B. (2001) *Mening, makt og materialitet: En innføring I diskursanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget
- Politiets sikkerhetstjeneste, PST (2020). *Nasjonal trusselvurdering 2020*. Oslo: PST
- Politihøgskolen (2018). *Høyreekstremisme I Norge. Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier*. PHS Forskning 2018:4. Oslo: Politihøgskolen
- Popper, K. (2002) *The Open Society and its Enemies*. London and New York: Routledge
- Robins, R.S. & Post, J.M. (1997) *Political Paranoia. The Psychopolitics of Hatred*. New Haven and London: Yale University Press
- Scholte, J.A. (2005). *Globalization. A Critical introduction*. New York: Palgrave Macmillian
- Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Stålsett, S. (2017). *Religion i urolige tider. Globalisering, religiøsitet og sårbarhet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Sørensen, Ø. (2010) *Drømmen om det fullkomne samfunn. Fire totalitære ideologier- Én totalitær mentalitet?* Oslo: Aschehoug
- Thorsen, D.E. (2014). Folkemord som forskningsfelt. Hagtvet, B., Brandal, N. & Thorsen, D.E. (Red). *Folkemordenes svarte bok* (2. utg.) (s. 13-25) Oslo: Universitetsforlaget
- Østerud, Ø. (1994). *Hva er nasjonalisme?* Oslo: Universitetsforlaget
- Østerud, Ø. (1999). *Globaliseringen og nasjonalstaten*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

7.1 Internettkilder

Bratberg, U. (2019, 21.01). Ekstremismeforsker: De vil endre hvordan folk tenker. *Vårt land.no*. Hentet fra: <https://www.vl.no/nyhet/ekstremismeforsker-de-vil-endre-hvordan-folk-tenker-1.1264734>

DNM (2019, 13.05). Folkeopplysning om globalisme og det frie Norden i Laksevåg. *Frihetskamp.net*. Hentet fra: <https://www.frihetskamp.net/folkeopplysning-om-globalismen-og-det-frie-norden-i-laksevag/>

DNM (2019, 14.05). (Inter)nasjonal trening i svenske Rede 8. *Frihetskamp.net*. Hentet fra: <https://www.frihetskamp.net/internasjonalt-trening-i-svenske-rede-8/>

DNM (2019, 31.03). Kampdag i Rede 1: Månedsmøte, offentlig aktivisme og puslete røddinger. *Frihetskamp.net*. Hentet fra: <https://www.frihetskamp.net/kampdag-i-rede-1-manedsmote-offentlig-aktivisme-og-puslete-rodinger/>

DNM (2019, 11.02). Aksjonerte mot kulturhuset i Oslo. *Frihetskamp.net*. Hentet fra: <https://www.frihetskamp.net/propaganda-aksjon-mot-kulturhuset-i-oslo/>

DNM (2019, 30.08) Rede 6 tapetserte Sandnes med propaganda. *Frihetskamp.net*. Hentet fra: <https://www.motstandsbevegelsen.org/category/kamp/>

Den nordiske motstandsbevegelsen (2016). *Vår vei. Ny politikk for en ny tid* (manifestet) Grängesberg Sverige. Lenke til manifestet: <file:///C:/Users/cathr/OneDrive/Desktop/V%C3%A5r-vei-Ny-politikk-for-en-ny-tid.pdf>

Dyrendal, A. (2006, 14.02). Konflikt og identitetskonstruksjon. *Forskning.no*. Hentet fra: <https://forskning.no/kronikk-politikk-religionshistorie/kronikk-konflikt-og-identitetskonstruksjon/1184896>

Folkebevegelsen mot innvandring (FMI) (2017, 04.10). Fri flyt. Hentet fra: <http://fmi.no/index.php/1789-fri-flyt-041017.html>

FrP partiprogram (2017-21). Hentet fra: <https://www.frp.no/tema/innvandring/innvandringspolitikk>

Haldammen, M. (2009, 21.02). Advarer mot snikislamisering. *Tv2.no*. Hentet fra:

<https://www.tv2.no/a/2580824/>

Hjerpeset-Østlie, N. (2016, 22.01). Selvpisking nå igjen? *Morgenbladet.no* Hentet fra:

<https://morgenbladet.no/ideer/2016/01/selvpisking-na-igjen>

Kunnskapsbanken NAKU (2018, 12.02). Identitet. Hentet fra:

<https://naku.no/kunnskapsbanken/identitet>

Lurås, H. (2016, 27.12). Innvandringsevangeliet går mot slutten. *Aftenposten.no*. Hentet fra:

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/0En40/Innvandringsevangeliet-gar-mot-slutten--Helge-Luras>

Mogen, T. (2016, 03.08). Hege Storhaug antydet at tre voldtektstiltalte var innvandrere. Det

var de ikke. *Dagbladet.no*. Hentet fra: <https://www.dagbladet.no/nyheter/hege-storhaug-antydnet-at-tre-voldtektstiltalte-var-innvandrere-det-var-de-ikke/60357943>

Nilsen, A.B. (2014, 17.11). Nei, snikislamisering er ikke et godt ord. *Aftenposten.no*

Hentet fra: https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/G1X59/Nei_-snikislamisering-er-ikke-et-godt-ord

Pedersen, B.E. (2019, 26.02). Sumaya ble kalt «korrupt kakerlakk» - retten dømte 71-åring for

sjikane. *Dagsavisen.no*. Hentet fra: <https://www.dagsavisen.no/innenriks/sumaya-ble-kalt-korrupt-kakkerlakk-retten-domte-71-aring-for-sjikane-1.1284559>

Stenberg, E.B. (2016, 27.02). Odin leder: - Hitler rydda vekk en pest, Merkel slapp inn en ny.

Nordlys.no. Hentet fra: <https://www.nordlys.no/bodo/oslo/flyktninger/odin-leder-hitler-rydda-vekk-en-pest-merkel-slapp-inn-en-ny/s/5-34-376229>

Storhaug, H. (2012). Folkemord som burde vekke global alarm. *Rights.no*. Hentet fra:

<https://www.rights.no/2012/02/folkemord-som-burde-vekke-global-alarm/>

Twitter (2018, 30.08). Hentet fra:

<https://twitter.com/geertwilderspvv/status/1035249136331890688>

Tybring-Gjedde, C. (2013, 03.01). Kulturarven sikres ikke over statsbudsjettet.

Aftenposten.no. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/meninger/i/pLdkw/Kulturarven-sikres-ikke-over-statsbudsjettet>

Vermes, T. (2015, 14.08). Hege Storhaug vil stoppe all innvandring til Europa og avvikle Flyktningkonvensjonen. *Abcnyheter.no*. Hentet fra:

<https://www.abcnyheter.no/nyheter/politikk/2015/08/14/194587579/hege-storhaug-vil-stoppe-all-innvandring-til-europa-og-avvikle-flyktningkonvensjonen>

Zäler, M. (2019, 24.06). Nina Hjerpeset-Østlie: «Rasismeparagrafen» er vagt formulert og legger lokk på viktige debatter. *Resett.no*. Hentet fra: <https://resett.no/2019/06/24/nina-hjerpset-ostlie-rasismeparagrafen-er-vagt-formulert-og-legger-lokk-pa-viktige-debatter/>